

E. xv. e.

- 1) MALPIGHI, M
Reset with errata corrected
- 2) TERENCEZONI, J.A.

Christ. Mabani

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30540628>

MARCELLI

MALPIGHI

Consultationum Medicinalium

CENTURIA PRIMA,

Quam in gratiam Clinicorum evulgat

HIERONYMUS GASPARI,

Medicus, & Philos. Veronensis.

E T

ILLUSTRISS. & EXCELLENTISS. D. D.

JO: FRANCISCO

MAUROCENO

DIVI MARCI EQUITI,

E T

Patavini Archilycei Moderatori Sapientissimo

D. D. D.

PATAVII, ex Typographia Seminarii. MDCCXIII

Apud Jo: Manfrè, Superiorum permissu, ac Privilegio.

56255

WARRINGTON

MALPRACTICE

Controversial Medication

WARRINGTON

WARRINGTON

WARRINGTON

WARRINGTON

WARRINGTON

WARRINGTON

WARRINGTON

WARRINGTON

Illustrissimo , et Excellentissimo D.

**JO: FRANCISCO
MAUROCENO
DIVI MARCI EQUITI,**

E T

**Patavini Archilycei Moderatori
Sapientissimo.**

*Um multa sint hoc seculo Medici-
nam profitentibus parata con-
vivia,*

SENATOR AMPLISSIME, *sive anti-
quorum auctorum, sive recentiorum se dederint di-*

A 2. sci-

sciplina, sæpe mecum habitans cogitavi, utram in partem propenderem, quæ ad tutandam hominum vitam utilior esset, atque præstantior, saniorique eruditi hujus sæculi genio rectius indulgeret. Urgebat me hinc debita quædam in veteres reverentia, felix ac multo annorum pondere roborata Praxis, tantorumque vestri hujus Archilycei antiquorum Patrum exemplum: sed altera ex parte novæ recentiorum doctrinæ ab experientia deductæ, ac quadam veritatis dulcedine illitæ sitientem trahebant animum; et tot nobilissima inventa, tot nova remedia, tot elegantiores formulæ, ac tandem acutiora Italiæ ingenia veterum otia increpabant, tutioremque viam ad sanitatem comparandam meliori quidem omine ostendere videbantur. In tanta rerum ambiguitate diu agitato fortuna tandem favit, dum Vallisnerii tui consilio, et opera suffultus, eam methodum tandem me elegisse spero, quæ neque a vera Antiquorum praxi, neque ab optima Recentiorum theoria desciscat, Malpighianam scilicet, judicio, doctrina, experimentis longe omnium præstantissimam, Italiæque temperamentis aptissimam. Sed quoniam hæc e suis præcipue Consultationibus eruitur, quæ usque adhuc paucorum in scriniis, tanquam thesauri, custodiebantur, mihi e re visum est, primam harum Centuriam in bonum publicum typis concedere, ipsamque sub spectatissimo patrociniis tuo sartam tectam velle. Ita libellus hic de latibulis suis primo reptitans, et ante tua ora se sistens, tanquam cælesti afflatu recreatus, licet non oleat quandam rerum naturalium novitatem, nunquam apud erudi-

eruditos frigesct. Commendabit se illis, Tibique, non disputationum subtilitate, non crebris hominum, animaliumque funeribus, atque experimentis, sed exactissima morborum, et symptomatum explicatione, remediorumque aptissimorum utilitate. Quæsitam itaque hac vice, non per cultrum, aut Microscopium, nec per ambiguas disputationes veritatem, sed recta ratione, et experientia genuinam corporis humani morbos curandi methodum. Leto vultu accipe, idest illo, quo literis tutelam promittis, Veritati pondus, Gloriam laboraturis. Ita fiet, ut prima hæc studiorum meorum agitatio minus famæ displiceat, et tenue quidem, sed veritatis amans ingenium, Te benigniter aspirante, in majores ausus assurgat. Non audeo, ut fieri in similibus assolet, ad tuas laudes Orationem convertere, Vir Sapientissime, cum mihi vires impares ad tantum onus fatiscant; libenter iis hanc exornandam provinciam concedens, quibus meliores dicendi suppetunt vires. Neque enim equarent verba Tui, Tueque Nobilissime Domus merita, cum maxima, Cassiodoro teste, maxima quærant. Quo enim dicendi stylo trium Reginarum Maurocenarum Decus, Antiquissimamque, nec unquam Factorum invidia fractam tot Avorum, Atavorumque Gloriam possem exprimere? Quomodo summum, et ad magis ardua Tuum felix Ingenium, Sapientiam, Humanitatem, Munificentiam Tuam, totque alias singulares Animi Dotes, de quibus omnes ætates loquentur, juvenis adhuc, et im-politus scriptor exponerem? Melius igitur consultus

magna Tuorum majorum nomina, Tuique laudes
silentio involvam, iurabitque potius deesse mihi,
quam Tibi. Deus interea Te Tuosque perpetuo
sospitet, et ab alto meis, omniumque annuat
votis.

Humillimus, Observantissimus,
& Addictissimus Servus.
Hieronymus Gaspari.

HIE.

HIERONYMUS GASPARI

Benevolo Lectori.

Ix Medicinæ sacris initiatus eram, præceptis illis, institutisque Antiquorum imbutus, quibus Juventus informari solet ad accipiendam Lauream, cum mecum ipse cogitare cepi, quem impostero ducem eligerem, cujus vestigiis inhærens theoreticam ex Neotericorum placitis adipiscerer (quod antiquam illam a recentioribus, experientia suffultis, partim repudiari, partim in meliorem formam restitui animadvertēbam) proximique cum ubique terrarum, tum præcipue sub Italo Cœlo ægris saluberrimam studiose mihi compararem. Ac ne forte errarem in eligendo, consului de hac re D. Antonium Vallisnerium in hoc Patavino Gymnasio Medicinæ olim Practicæ, nunc Theoricæ Professorem Primarium, singularis integritatis, ac fidei virum, quem unum ex cunctis Medicinæ exercendæ Magistrum mihi delegeram; qui postquam Hippocratem, Galenum, aliosque Priscos Medicorum Principes serio commendavit, quorum libros mihi suadebat, ut nocturna, diurnaque manu versarem, Malpighium inter ceteros, qui de re Medica ætate nostra scripsere, ita laudibus extollebat, ut ejus percipiendæ Doctrinæ statim arderet animus meus cupiditate incredibile. Verum ego cum paulo ante novissem, in ejus Operibus typis evulgatis theoreticæ quidem multum, praxis vero parum inesse, rursus percunctabar ex eo, ubinam de Medicina practica librum aliquem laudati auctoris invenire, mi-

mihi datum esset ; cum usque adhuc Malpighiana Praxis fere occulta , & ignota latuerit , imo Malpighius ipse a multis , dum in vivis erat , Practicus parum felix , insulsus , parcusque remediorum haberetur . Exarsit contra hæc graviter , vir alioquin mitissimus , Vallisnerius , cum præcipue Medicis Bononiensibus , quos in honore , & estimatione habet , aliisque Malpighii discipulis , inter quos se ipsum enumerari gloriatur , notam hanc inuri a quibusdam maledicis Medicis , iniquo sane judicio , alias atque alias audivisset . Ac statim , ut injuriam hanc a viro excellente , virtutis , & sapientiæ gloria digno detergeret , ad pluteum se convertens , in quo manuscripta de re Medica pretiosiora asservabat , ex eo Malpighii Consultationes extrahens : Lege (inquit) ac relege viri eruditissimi Consilia , animumque tuum hac imbue doctrina , hisce præceptis ; hinc etenim quod quæris , habebis ; rationem scilicet exercendæ artis medendi optimam . Nulla Consilia his meliora invenies unquam , sive theoriam , sive praxim requiris ; nulla , in quibus morborum phenomena abstrusa , ac difficillima explicentur clarius , & elegantius , nulla , quæ indicationibus Medicinæ commodius satisfaciant ; quæ fortioribus Doctrinæ fundamentis nitantur ; quæ tutius , blandius , ac facilius obfirmatam quamlibet , pertinacemque morbi causam avertere contentur . Testes mihi esse possunt duo Viri Clarissimi , ex illis , quæ ultra Montes habitant , Mangetus , & Valentinus ; qui duo tantum Malpighiana Consilia , quæ ad eorundem manus pervenere , tam magni aestimarunt , ut libris suis , ille Bibliothecæ Medico-Practicæ , hic suæ Medicinæ infallibili , tanquam Artis miracula , inserta voluerint . Nihil in his superfluum , nihil , quod summam prudentiam

non

non redoleat, vel quod nocere possit, nisi juvet, invenies; quorum ad exemplar tuam medendi methodum, me iudice, compone: quidquid invidi, vel ignavi tanti viri detractores murmurent, vel ganniant. Generosum Professoris Clarissimi amorem erga discipulos, erga veritatem, erga bonarum artium incrementum non potui tunc non mirari, qui nulli parcens labori, nihil sibi arcanorum loco vindicans, omnem lapidem movet, ut clariora Artis nostræ lumina e tenebris tandem erumpant, & antiquis tot doctissimorum virorum nostrorum facibus novæ faces superaddantur, exemplo monstrante viam. Scripta interim adeo pretiosa, quæ mihi tam benigne obtulit, exosculatus, sinu fovi, domumque reversus, hæc continuo manu terens, tantum ex his me pauco temporis spatio profecisse spero, quantum, si fere toto meæ vitæ cursu in immensis priscorum voluminibus evolvendis insudassem. Postquam igitur mihi fecisse satis existimavi, cogitabam, me rem minime laude indignam, nec ingratham posteris facturum, si ea, per quæ profeci, ut & alii proficerent, typis concederem; putans nec ab illustribus Malpighii Manibus, nec a Vallisnerio nostro mihi vitioverti posse, si quæ privatus peperit amor, publicus evulgaret. *Revera inquit Sydenham (a) si quis inter Mortales reperiat, qui sive methodo aliqua certa, sive remedio specifico adhibito, februm harum intermittentium cursum non solum inhibere, sed etiam omnino abrumpere novit, existimo omni jure teneri, ut humano generi rem illam summopere expetendam patefaciat: quod si non fecerit, ego illum nec boni civis, nec prudentis viri nomen mereri pronunciare ausim. neque enim civis*

(a) De febris intermittent. An. 1661. 62. 63. 64.

boni est, illud in rem suam vertere, quod toti generi humano tam ingens beneficium apportet: nec viri prudentis, Divina Benedictione semetipsum privare, quam a summa bonitate liceret expectare, si ad publicum bonum promovendum se accingeret. Honoris autem, ac divitiarum longe minor apud probos ratio habetur, quam virtutis, & sapientia. Si vir me omni exceptione major, de unico Tertianarum remedio ita sentit, quid de tot remediis, & de aurea methodo sensisset, si hæc rursus in arculis centum signatis clavibus occuluissem? Bartolinus etiam in suis Epistolis, eos sæpe increpat, qui remedia, quasi publico invideant bono, silentio involvunt; sordidique, ac humi repentis animi esse judicat, si quidquid Reipublicæ utilitati esse potest, tenacissime abscondant. Sennertus in suis Paralipomenis idem sentit: doctissimusque Valentinus aliam hæere mentem iis existimat, quibus de meliore luto

Finxit præcordia Titan.

Hi enim, inquit, non sibi, sed proximo nati omnia in honorem Dei fratrumque subsidium expediendo, Creatoris benignissimi magnalia palam celebrare, publicoque publicis documentis inservire student. Discant a Græcis Itali, ab Ethnicis Christiani, qui profligato per remedia probata morbo, hæc non sibi tenaciter reservabant, sed tabulis votivis inscripta in Fano Æsculapii publice suspendebant, ut omnes discerent, quibus remediis in similibus morbis reciperent sanitatem.

His igitur rationibus, auctoritatibus, & exemplis ductus mihi temperare non potui, quin Medica Malpighiana Consilia, quæ tanti emolumenti ægrotantibus esse possunt, lucis usura frui permitterem, ut & Sapientissimo Auctori gloriæ, & populi incolumitati, & Reipublicæ Literariæ utili-

utilitati esse possint. His igitur, amice Lector,
humaniter frui, dum interea Consiliorum ejus-
dem Auctoris Centuriam alteram consuo, ut
quicquid pro sanandis aegrotantibus divina illa
mens signatum voluit, humano generi saepe ma-
gis quorundam Medicorum inscitia, quam mor-
borum tyrannide conflictato, prodesse possit.
Vale.

NOI REFFORMATORI

Dello Studio di Padoa.

HAvendo veduto per la Fede di Revisione, & Approbatione del P. F. *Ambrosio Lisotti* Inquisitore di Padova nel Libro intitolato, *Marcelli Malpighii Consultationum Medicinalium Centuria prima*, non v'esser cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, & buoni costumi, concedemo Licenza a *Zuane Manfrè Stampatore*, che possi esser stampato, osservando gl'ordini in materia di Stampe, & presentando le solite copie alle Pubbliche Librerie di Venetia, & di Padoa.

Dat. 20. Luglio 1712.

(**Girolamo Venier K. Proc. Reff.**

(**Marin Zorzi Reff.**

(

Agostino Gadaldini Segr.

Typographus.

EGo quoque volo te paucis, Lector humanissime. Jam enim ferre non possum impositam nobis hoc tempore conditionem prorsus iniquam, ut librorum errata omnia præstare debeamus. Est ne aliquis in scribendo asper & obscurus? Typographus verborum ordinem perturbavit. Utitur quis decurtata nimium truncaque oratione? Typographus quædam omisit. Est qui *μικρολογία* laboret? Typographus in orationis contextum interpretationes induxit. Uno verbo, invidia omnis malefacti non nostri ad nos miseros contra jus fasque rejicitur. Nihil tale quippiam, inquires, in Malpighianis lucubrationibus timendum. Ita sane, si viveret Auctor, suaque ipse in lucem edenda curaret. At vero cum hæc multis abhinc annis partim scripta, partim etiam dictata in paucorum gratiam fuerint, ne dicam ex tempore facta, quis ita bonus sit, ut omnibus absoluta numeris credat, vel ita audax, ut absolvere ipse aggrediatur? Satis novi, non futuros, qui in singulis *Consiliis* morborum historiam desiderent. Numquid me statim avaritiæ postulabunt, quasi vero ad impensas minuendas præterierim? Quin potius reputent, ab ipso Malpighio fuisse neglectam, quod hominibus scriberet rei suæ non ignaris? Remedia plura quidam requirunt. Numquid ego in iudicium vocandus, quasi vero negligentia & incuria perire aliqua passus sim? Quin potius illud cogitent,

Hippocr.
1. epid.
sect. 2.

in morbis gravissimis, de quibus fere præstantes Viri consuluntur, paucissima esse adhibenda, *ut profint, aut saltem non noceant*? Plerique de orationis salebris, & obscuritate conquerentur. Num mihi statim dicenda dies, quod sensum non expedierim? Quin potius ipsi Malpighio scribatur dica, qui pro Medicorum omnium, ac Philosophorum consuetudine ab Aristotele usque petita, tenebris quædam de industria involvit, nec tam quid diceret, quam quid non diceret, alicubi laboravit? Ceterum ego, quod fuit mearum partium, videor mihi diligenter executus. Tu vero amicus in posterum mecum ages, si tantisper reputare volueris, exemplaria sæpe ad nos afferri tam sæpe scripta, ut innumeras labeles cum eluerimus, remanere tamen aliquas necesse sit. Vale.

CONSILIORUM INDEX.

CONS. I.	D olor Capitis.	Pag. 9
CONS. II.	D Capitis affectio, & anima operationum, & pectoris lesio.	21
CONS. III.	Delirium periodicum.	22
CONS. IV.	Mania.	24
CONS. V.	Epilepsia.	25
CONS. VI.	Epilepsia.	27
CONS. VII.	Epilepsia post apoplecticos insultus.	28
CONS. VIII.	Epilepsia cum costarum elevatione, dolore in sinistra thoracis parte, totius corporis macie, Hemorrhoidum, & narium hemorrhagia.	29
CONS. IX.	Epilepsia.	31
CONS. X.	Epilepsia.	33
CONS. XI.	Paralysis ex lue Gallica.	35
CONS. XII.	Paralysis.	37
CONS. XIII.	Paralysis sinistri lateris post Apoplexiam.	38
CONS. XIV.	Paralysis nervorum opticorum apparente geminatione objectorum cum Vertigine.	40
CONS. XV.	Aphonia, torpor phantasia, sensuum internorum, & memoria lesio, paralysis sphincteris vesicae, & ani, cutis infectio, & Apoplexia.	41
CONS. XVI.	Paralisi delle parti inferiori, e delle Genitali, otuosità di mente, e gravezza di Capo dopo la podagra.	45
CONS. XVII.	Dextera manus tremor, vigilia contumax, calor internus capitis, totius corporis lassitudo, & macies, &c.	44
CONS. XVIII.	Motus Convulsivi.	46
CONS. XIX.	Motus Convulsivi cum involuntaria facum, & urina excretionem, ac Visus lesione.	47
CONS. XX.	Melancholia, & Epilepsia.	49
CONS. XXI.	Melancholia.	51
CONS. XXII.	Melancholia.	53
CONS. XXIII.	Ophthalmia, & Ictericia.	55
CONS. XXIV.	Profluvio d'Umore acqueo dagli occhi con qualche opacità de' medesimi.	57
CONS. XXV.	Suffusio.	58
CONS. XXVI.	Myopia.	60
CONS. XXVII.	Ozena.	62

CONSILIORUM INDEX.

CONS. XXVIII.	Destillazione con uno sputo aquoso.	63
CONS. XXIX.	Faucium morbus, & Tussis.	64
CONS. XXX.	Orthopnea.	66
CONS. XXXI.	Asthma Convulsivum.	68
CONS. XXXII.	Tosse con uno sputo verde, e giallo con tintura di sangue, febbre dopo il cibo, e sudore verso la sera.	70
CONS. XXXIII.	Tussis cum sputo crasso, & viscido, dolor in sinistro latere, febricula pomeridianis horis, & universi corporis macies.	72
CONS. XXXIV.	Tussis, Catarrhus, & totius corporis macies.	73
CONS. XXXV.	Tussis cum sputo copioso, pruritu sicco per universam cutim, vigilia, alvi siccitate, & febricula, contabescence etiam corpore.	75
CONS. XXXVI.	Tussis, Sputum copiosum cum sanguine, febris, & universalis Macies.	77
CONS. XXXVII.	Tussis cum sputo, Calculi renum, & dolor articulorum.	78
CONS. XXXVIII.	Thoracis affectio cum tussi, respirandi difficultate, sputo sanguinis, &c. cum suspitione Lucis Gallica.	79
CONS. XXXIX.	Sputo di Sangue.	81
CONS. XL.	Sputum Sanguineum singulo Mense.	82
CONS. XLI.	Spasmo del Cuore col polso impetuoso, e grande, &c.	84
CONS. XLII.	Precordiorum turbatio, ac in utroque pulsu irregularitas, & intermissio.	85
CONS. XLIII.	Hydrops pulmonum cum tumore aquoso in ambitu corporis.	87
CONS. XLIV.	Hydrops pectoris cum adematoso pedum, & crurum tumore.	89
CONS. XLV.	Singultus, Vomitus, Dolor Ventriculi, & Angor, &c.	90
CONS. XLVI.	Vomito.	91
CONS. XLVII.	Vomito Sanguigno.	92
CONS. XLVIII.	Colicus dolor.	93
CONS. XLIX.	Alvi fluxus cum dolore intestinorum, lumborum, dorsi, ac interdum febris.	94
CONS. L.	Contumax alvi fluxus cum febre; & renum dolore.	96
CONS. LI.	Affectus Hypochondriacus cum flatibus, ventriculi subversione, Podagra, dolore capitis, & tinnitu aurium, &c.	98

CONSILIORUM INDEX.

CONS. LII. <i>Affectio Hypochondriaca.</i>	99
CONS. LIII. <i>Hypochondriaca affectio.</i>	101
CONS. LIV. <i>Affectio Hypochondriaca Scorbutica.</i>	104
CONS. LV. <i>Melancholia Hypochondriaca.</i>	106
CONS. LVI. <i>Melancholia Hypochondriaca cum Vertigine, & Convulsione.</i>	108
CONS. LVII. <i>Scorbuticus affectus.</i>	109
CONS. LVIII. <i>Scorbutica affectio, cum pulmonum vitio, Lienis tumore, &c.</i>	111
CONS. LIX. <i>Ictericia con abborrimento del Cibo.</i>	112
CONS. LX. <i>Ictericia cum Hypochondriorum tensione, hepatis duritie, fluxu sanguinis ab hemorrhoidibus, & naribus.</i>	114
CONS. LXI. <i>Lienis tumor, calor in toto, pedum tumor.</i>	116
CONS. LXII. <i>Lienis scirrhus.</i>	118
CONS. LXIII. <i>Hydrops, Corporis Marasmus, &c.</i>	119
CONS. LXIV. <i>Hydrops, & menstrua purgatio impidita, cum fado totius colore.</i>	121
CONS. LXV. <i>Ascites cum pulmonum labe, & tympanitide.</i>	123
CONS. LXVI. <i>Hydrops Ascites.</i>	125
CONS. LXVII. <i>Idropisia Ascite.</i>	127
CONS. LXVIII. <i>Calculus in rene Dextero.</i>	128
CONS. LXIX. <i>Nephriticus dolor ex calculo, Renis ulcus, & Febris cum obstructione Hepatis.</i>	130
CONS. LXX. <i>Ulcus in collo Vesicae.</i>	131
CONS. LXXI. <i>Tuberculum Uretrae.</i>	133
CONS. LXXII. <i>Diabetes.</i>	134
CONS. LXXIII. <i>Sanguinis mictio.</i>	136
CONS. LXXIV. <i>Pro Praeservatione mictionis arenularum.</i>	138
CONS. LXXV. <i>Urina difficultas, qua guttatim exprimitur cum dolore, & ardore, & interdum cum sedimento tartareo.</i>	140
CONS. LXXVI. <i>Retenzione d' Orina da materia mucosa, ed Erpete.</i>	142
CONS. LXXVII. <i>Inveterata urina suppressio.</i>	144
CONS. LXXVIII. <i>Pro Impotente ad Venerem.</i>	146
CONS. LXXIX. <i>Venerea Lues cum contumaci Gonorrhoea, & Melancholia hypochondriaca.</i>	147
CONS. LXXX. <i>Paucitas urinae post contractam Gonorrhoeam.</i>	148
CONS. LXXXI. <i>Gallica Lues contumacissima.</i>	150
CONS. LXXXII. <i>Suppressione de' Mestruis con Carattere Celtico.</i>	152
CONS. LXXXIII. <i>Suppressio Mensium.</i>	154
CONS. LXXXIV. <i>Suppressio Mensium.</i>	157

CONSILIORUM INDEX.

CONS. LXXXV. <i>Imminuta Mensium excretio, febris lenta, fadus color, & interdum labefactata visio, &c.</i>	158
CONS. LXXXVI. <i>Fluor albus.</i>	160
CONS. LXXXVII. <i>Fluor albus.</i>	161
CONS. LXXXVIII. <i>Affetto isterico con un tumore nella mammella sinistra.</i>	162
CONS. LXXXIX. <i>Affectio Hysterica.</i>	164
CONS. XC. <i>Sterilitas.</i>	166
CONS. XCI. <i>Arthritis.</i>	168
CONS. XCII. <i>Tumor durus in dextera Mamma.</i>	171
CONS. XCIII. <i>Erysipelas cum febre.</i>	172
CONS. XCIV. <i>Tumores strumosi, Ulcera, Marasmus totius corporis.</i>	174
CONS. XCV. <i>Viscerum obstructiones, tumores musculorum, scabies contumax, ventriculi languor, febris, &c.</i>	175
CONS. XCVI. <i>Curvatio vertebrarum interiora versus.</i>	177
CONS. XCVII. <i>Febris lenta, & longa cum tensione abdominis, & fames acutior circa ejusdem adventum.</i>	178
CONS. XCVIII. <i>Febbre con lesione negli Occhi.</i>	180
CONS. XCIX. <i>Febris cum tussi, & raucedine.</i>	181
CONS. C. <i>Febris contumax saeva stipata symptomatibus.</i>	183

CONSILIUM PRIMUM.

Dolor Capitis.

NOtissimus est Morbus, quo Illustrissimus D. cruciatur; est enim dolor capitis punctorius prope sinistrum temporalem musculum primo manifestatus; nunc vero vagus, cum in utraque mandibula, interdum in occipite, alias in sincipite suas exerat vires. Pars affecta est membrana cum appensis nervis, quæ a sero salibus turgido irritata, vel saltem ejus copia gravata, ita in minima sua compage solvitur, ut excitatis ad motum fluidis, quibus propria filamenta perpetuo irrorantur, concitato tandem nerveo succo intra nervorum arctos tubulos contento communicantur, unde inverso ejusdem blando motu, & propagata turbatione, & impetu usque ad Cerebrum, tristis, molestusque sensus suscitatur; hinc dolor. Capitis contumaces dolores fieri a serosa colluvie, sectiones cadaverum abunde probant; cum in hac parte facillime laceratis lymphaticis, vel immutatis fluidorum compage, & componentibus, in angustia meatuum salinæ particulæ ichoribus solutæ intercipientur, & ita congestiones fiant, quæ ibidem præ reliquis sensibiles sunt ob copiam articulationum, & arctam periostitii compositionem. Quoniam tamen in nobilissimo patiente ætas floret, & corporis æconomia vigere videtur, ideo probabile est peccantem materiam parvam esse mole, summe tamen activam ratione motus, & figuræ partium minimarum, quibus coagmentatur. A quam parte morbofi hujusmodi ichores transmittantur, difficillimum est determinare. Dubitare tamen possumus, an a lymphæ, quæ in universo corpore separatur, sanguinique miscetur, ortum trahant; cum hæc de facili acorem contrahat, qui fermentatione in vasis sanguineis non ita facile evincitur, cum affusi Sales difficulter intime misceantur, & inconspicui reddantur, vel exaltati per transpiratum dissipentur. An præter manifestas qualitates aliquid specificum insit materiæ a causa externa contractum, dubium est apud Doctissimos Viros, cum quibus ego quoque vereor. Indicationes igitur manifestæ occurrunt, dissipandi scilicet ma-

teriam morbificam in parte congestam, depurandi universam sanguinis massam, & firmandi partem affectam. Pro quibus assequendis cuncta fere artis remedia jam, incassum licet, administrata sunt. In Chirurgicis ergo si venæ sectio in pede jam celebrata non sit, tentanda erit; Pro dissipanda autem materia, & tollendo caractere Celtico, si quis sit, laudo usum Salsæ parillæ, & parari poterit infusio in aqua Nuceriæ cum limatura C. C. hordeo decorticato, & similibus super cineres calidos per horas XII. hacque utatur per mensem. Quarto quoque die additis ʒiii. foliorum senæ cum ʒi. liquiritiæ, solutiva reddi poterit hujusmodi infusio. Septalius laudat decoctum Saponariæ, quo ego felici cum successu in similibus casibus usus sum.

Interdiu assumat tabellas paratas rasura Matris perlarum, eboris, & antimo. diaphoreti. Opportunæ erunt Emulsiones ex amigd. dulcibus recentibus, & seminibus cucurbitæ, quibus interdum urgente doloris atrocitate semina papaveris albi addi poterunt. Interim pro desiccanda materia masticatoria convenient, & frequenter detineat in ore tabellas paratas Sale prunelle, quibus salivatio provocabitur. Blanda quoque pedibus convenient balnea parata aqua dulci herbis emollientibus alterata. His peractis, exhiberi poterit serum Caprile colatum, additis guttis aliquot spiritus salis dulcificati. Et tandem si autumno perseveret affectio, lac vaccinum coctum cum aqua violarum convenient. Circa localia uterer Cancris fluviatilibus contusis in mortario cum farina feminum Cannabis, & passulis etiam coctis in lacte vaccino ad consumptionem tertiæ partis, nec abhorrerem a fricationibus semel in die aquæ vitæ camphoratae ad Vesperas. Circa victus rationem abstineat a vino, ejusque loco aqua Salsaparilla ac passulis condita potetur. Cæterum quotidie præsidia medica suo tempore debita methodo administranda erunt, nec irritanda venit natura sæpe inculcatis diversis remediis, &c. Pauca hæc, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM SECUNDUM.

Capitis affectio, & animæ operationum, & pectoris læsio.

Sensuum internorum, & localis motus læsionem abunde ostendunt symptomata in doctissima schedula exarata. Quoniam tamen docente Hipp. *de locis in homine, natura corporis est principium sermonis in arte medica;* & cum circa generationem tam mirabilium actionum solas palpemus tenebras, nosque lateat mechanica ratio, qua tam mira eduntur, ideo probabili, ne dicam omnino obscuro progressu, nobis incedere datum est; quædam tamen ex observationibus, & cadaverum inspectionibus desumpta non parum lucis afferunt. Verisimile est igitur in naturæ statu in corticalibus cerebri glandulis e propulso sanguine succum perpetuo separari, qui in continuatas cerebri fibras, indeque in nervos emissus nativam excitat in eisdem tensionem, qua media pulsatis externorum sensuum organorum tremor, & undulatio in cerebrum ipsum propagatur, quibus mediis concussa anima sentit. Eodem quoque probabiliter organo, & methodo utitur, dum scilicet quiescente etiam objecti externi activitate, & motione meditatur, vel memorat. Ut igitur debita succedat tensio, requiritur proportionata quantitas, & qualitas separati succi, & compressio a cerebro, & meningibus; quibus deficientibus sensus turbatur, & motus vitatur. In Religiosissima itaque Moniali verisimile est ex luxuriantibus Sylvestribus salibus, & erosivis inquinamentis in sanguine circa cerebri corticem factam esse congestionem, non absimilem illi, quæ jam pulmonibus ex irruentibus in tracheam, & pulmonum vesiculas acris particulis cum sero manifestata est. Datum enim est ex cadaverum observationibus in hujusmodi affectionibus, & præcipue oblata memoria circa cerebrum sub meningibus feri copiam insignem intercipi, quæ quandoque gelatinæ speciem præfert, & in cerebri ventriculis, & in choroidei plexus glandulis non raro serosam colluviem turgere. Quapropter non solum cerebri fibræ laxantur, verum supposito pondere meningum vis motrix impeditur, unde

tre-

tremores ab ipsa anima emanantes non excitantur, utpote remissi, reliqui vero ab organis sensuum externorum, utpote validiores concussionem efficiunt. Eadem quoque de causa localis motus, & respiratio vitiatur; non enim debita quantitas nervei succi continuata tunc a cerebro propellitur in nervos: unde in musculis thoracis, & artuum nativa tensio celebrari nequit; congesta quoque materia in pulmonum sinibus gravando respirationem vitiare potest.

Indicationes igitur erunt auferendi congestiones, deducendo materiam ad vias urinæ, vel transpiratus; purificandi sanguinem, & firmandi partes, ne facto ulteriori impedimento præceps, & funestus succedat morbus. Pro his itaque exequendis curatio instituat, lenita alvo floribus cassiæ, & blandis medicamentis; solisque clysteribus emollientibus incedendum.

Alterantium loco utatur jure alterato primul. ver. pæn-taphi. flo. Til. rad. gram. & malv. cum quo assumat sal. prunelle, & card. sanct. per 20. dies, quibus transactis the-rebentina julebizata per mensem exhibeatur. Interea transa-cto Æquinoctio, si venæ turgeant, præcipue circa caput, vena brachii aperiri poterit, educta pauca quantitate san-guinis, ita ut repeti possit. Urgente interea calida tempe-rie usurpari poterunt diaphoretica, unde opportunus erit usus spi. C. C. vel saltem stibium diaphoreticum sumptum cum jusculo alterato flo. melis. & primu. Ver. Interdiu utatur rotulis paratis ros. matr. per. ebor. & Sal. prunel. additis guttis aliquot spiri. sal. armon. In vino quoque li-mat. C. C. infundat, idque parce potet. Pauca hæc, &c.

CONSILIUM TERTIUM.

Delirium Periodicum.

Delirio periodico tentatur Nób. patients, quod, ut probabiliter conjectari licet, succedit, vellicatis ce-rebri fibris, & inducto in iisdem tremore analogo ei, qui alias ab objectis externis per sensoria, & continuatos nervos communicatur, ita ut ab acidis salibus mixtis stato tempore nerveo succo eadem interius inducatur motio, quæ præsentè objecto intra communicatur: hinc compati-

tur anima, & principes functiones oblæduntur: & quia apparent rudimenta motus convulsivi in somno præcipue, ideo morbosa quoque affectio communis redditur non solis cerebri fibræ, & ejusdem membranæ, sed etiam appensis quibusdam nervis, quare periculum est, ne delirio comes addatur Epilepsia, quod Deus avertat. Acidi igitur sales, qui stato tempore fibras cerebri vellicant, probabiliter in hypochondriis gignuntur, ut optime innuitur.

Quapropter Medicæ Indicationes sunt tollendi sales acidos, dulcificandi fluida, & depurandi hypochondria, firmandique viscera. Pro explendis hujusmodi intentionibus, plura ex methodo administrata sunt, aliaque supersunt. Pro solvenda itaque alvo usurpari poterit Cassia cum pulpa tamarind. aut syrup. de Pomis, cum sena, seu syrup. de Cychor. cum Rhabarba. Sectio venæ institui poterit in B. etiam repetitis vicibus, & foniculus præ reliquis in hoc morbo commendatur, præcipue in nucha excitatus, si præsertim corpus pingue, & carnosum existat. Alterantium loco ex usu sint propositi succi. Borag. fumar., & lupulo, vel horum loco potet serum Capril. col. ad ℥ vi. singulo mane per mensem, cui addatur tinctura Chalyb. deinde usurpet lac Asinæ, cui misceatur antimon. diapho. ℥ 5. sal. prunel. vel nitri purif. gra. viii. interdium sumat rotulas paratas ras. cran. huma. ocul. Cancr., sal. card. bened. coral. rubr. sacch. candid., & aqua viola. Abstineat a vino, & ejus loco potet aqu. Nuceriæ, vel hordeo alteratam, cui addere poterit modicum syrup. Viola. Caveat a ciborum varietate, ab acidis piperatis, & impense falsis, ab usu tabaci, & præcipue Hispanici: caveat a studiis interim, donec extincta irritatione firmatum sit Caput; pauca hæc cursim indicabam pro salute Illustriss. Ægrotantis; eaque prudentiæ Doctissimorum Medicorum subiciebam, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM QUARTUM.

Mania.

HO considerato le scritture, che V. S. Illustrissima s'è compiaciuta inviarmi, ed anco fatta riflessione sopra ciò, che personalmente ho osservato, e parmi nota l' Idea del male, e molto probabile il modo accennato della generazione. È adunque una Mania cagionata da parti irritanti, ed analoghe ad un'acqua forte, le quali radunate, e manifestate nel sangue con periodo ordinato si mescolano col sugo nerveo, e facendo una specie di convulsione nelle fibre componenti il Cervello, turbano la naturale tensione d'esse, ed eccitano nuovi ed estranei tremori, onde ne nasce la lesione delle facoltà naturali principali, turbandosi quasi tutti i sensi interni colla specie di cose peregrine. Il veder poi, ch' il primo insulto si manifestò doppo un'aborto, ed un tumore considerabile nella coscia, gamba, e piede sinistro, ed una flussione alle gengive, scaturendo anche umor sanguigno, e che il sugo dello stomaco si muta, manifestandosi una rabbiosa fame, e che nella solutione del periodo s'osservano intorno alla cute del Capo pustole sanguigne; mi fa dubitare, che a poco a poco si facciano parti analoghe al vetriuolo, o ad altro corpo erosivo, e coagulativo, le quali scomponendo la massa del sangue, la rendano incapace della total circolazione; onde si fanno decubiti non solo nell'ambito del corpo, ma anche internamente, e specialmente nelle glandule, e porzione delle fibre del Cervello, e durano fin tanto, che resi fluidi i suddetti sali, e mescolati vengano riportati altrove. Qual sia la fonte di questi inquinamenti, non è così facile a determinarsi, potendosi dubitare dell'utero, e de' fughi delle glandule, e specialmente della linfa, che resa acida infetti il sangue, e benchè l'affetto sia nei fluidi, con tutto ciò per la lunghezza del male si è fatta tale apertura ne' meati minimi delle glandule del Cervello, e le vene forse non riportano con la dovuta facilità, che il morbo è divenuto organico. Supposto dunque questo, come pare probabile, succedono le indicazioni di purificare gli umori, d'

impe-

impedire le congestioni per quanto si può, e corroborare la parte offesa. Per consequir li detti fini sono stati praticati i più proprj rimedj dell' arte, ma senza quell' intiero sollievo, che si desiderava. Ciò non ostante stimo, che si possa proseguire qualche cura, e per tanto crederei, che si potesse usare l' infusione d' elleboro nero replicato più volte. Per alterante poi mi valerei de' sughi depurati di borag:, fumar: melissa, ed assenzo, a quali in progresso di tempo aggiugnerei il Croco di Marte astringente. In questo mentre aprirei la vena del Braccio, levando ℥vii. di Sangue, e si potria anco replicare in altro tempo. Praticherei nel caldo della stagione i bagni d' acqua dolce, faccendogli anco al capo. Si potria servire delle rotole fatte colla polvere d' occhio di granchio, rasura di Madre perla, sal prunelle, ed antimonio diaforetico col zuccaro candido, ed acqua di melissa, e di viole. Potrà bollire le foglie di Melissa ne' suoi brodi, e macerare le stesse nel vino, ovvero in altro fluido, che prende a tavola. Questo è quel poco, che posso accennare a VS. Illustrissima per preservarla, &c.

CONSILIUM QUINTUM.

Epilepsia.

Epilepsia tentatur Nob. Patiens, cujus natura, & generatio saniores etiam medicos latet. Verisimile tamen est, hanc esse convulsionem totius corporis, cum sensuum, ac mentis frequenter læsione. Excitatur hæc eodem instrumento Mechanico, a quo in naturæ statu localis motus celebratur, cum hac distinctione, ut in hoc operante natura succedat, & cesset, in illa autem suscitatur, & permanet cum læsione, etiam nolente animali. Cerebrum igitur in hac morbosa affectione a præternaturali causa læssitum nerveum succum, seu spiritus animales tumultuarie propellit, continuatis nervorum tubulis in appensos musculos, & carneas fibras: unde in universo corpore involuntarii emanant motus, a quibus vasa angustantur, & glandularum lobuli convelluntur: quapropter totius animalis æconomia perturbatur juxta illud Hipp. *ex sanguinis perversione totius omnino corporis subversiones contingunt.* Irritatur

autem in casu nostro cerebrum ab inquinamento, ut optime a Doctissimo viro exponitur, ab Hypochondriis traductis, quæ una cum succo nerveo Cerebri fibras subingressa turbationem promovent, vel potius circa Cerebri corticem, & membranas congesta statim tempore irritationem, & pressionem continuatam efficiunt; unde cerebrum cogitur inordinate, & cum impetu succum propellere, & ita in musculis perrennat morbosa contractio. Opprimitur autem cor affecto proprio nervo, & convulsis vasorum sanguineorum extremitatibus sanguinis motum impediuntibus. Respiratio pariter succedit difficilis ex continuata musculorum eidem inservientium contractione, unde alternata thoracis dilatatio, & constrictio impeditur.

Indicationes igitur occurrunt manifestæ auferendi irritationes, dulcificandi humores, & firmandi Cerebrum; quibus, ut satisfaciamus, curatio blanda institui debet. Purgantia itaque suspecta sunt; acuunt enim humores, & majori cum impetu ad affectam partem propellunt, & erodentes sero spoliati, acriores, & activiores redduntur, unde solo sero vaccino cum tartari Cremore, vel oleo amygdalarum dulcium extracto absque igne alvi lenitio, si opus sit, procuranda erit. Alterantium loco laudo Serum Caprile colatum, cum quo assumat cochleare gelatinæ Cornu Cervi per quindecim dies, quibus transactis ex usu sit lac asininum cum modico aquæ Violarum per longum tempus: nonnulli huic addunt modicum saponis Veneti. Interea si venæ circa caput turgeant, nec tanta adsit pulsus raritas, vena brachii aperiri poterit. Pro roborando autem Cerebro usurparem mixturam ex cranio humano; sem. peoniæ, succino albo, & foliis auri. Cum cibo interdum assumat crystallum præparatum, corall. rubr. & ras. matr. perl. Frequenter pariter utatur emulsionibus amygdalarum dulcium præparatis in aqua Viola. & urgente irritatione interdum semina papaveris albi addi poterunt, quo casu etiam conserv. Viola. vel earundem syrupus opportunus erit. Abstineat ex toto a vino, & aquam Nuceriæ potet; juscula extinctione auri præparentur, & quoniam Hercules hic morbus remedium vim eludere solet, ideo, post administrata superius exarata remedia, aqua destillata ex pane, & pulvere dentium lupi conveniet; animi, & corporis vehementes motus vitet; Victus sit mediocris; Carnes sint facilis coctionis, & elixatæ absque aromatibus, & condimento acidorum. Pauca hæc cursim in medio mearum occupationum habebam pro tollendo, vel saltem enervando sacro hoc morbo. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM SEXTUM.

Epilepsia.

EX his, quæ habentur in docta scheda, patet Religiosissimum virum Epilepsia vexari. Hæc autem succedit, ut conjectare licet, ab inquinamentis vitriolatis in imo ventre genitis, deinde sanguini affusis, & postremo ad Cerebrum traductis, quibus mediis nerveus succus inficitur, cerebri membranæ stato tempore irritantur, unde indefinenter absque voluntatis imperio per nervos in musculos copiosior spirituum copia inordinate propellitur, a qua convulsio in toto corpore. Principes quoque facultates, & externi sensus coafficiuntur, irritatis cerebri fibris, quæ tunc undulationibus per nervorum tubulos a sensoriis extrernis propagatis convenire nequeunt. Quapropter Medicæ succedunt indicationes depurandi hypocondria, tollendi irritamenta, & firmandi viscera, præcipue caput; pro quibus explendis curatio proponitur. In Chirurgia laudo propositam Venæ sectionem in pede, & ex hæmorrhoidibus. Pro lenienda alvo ol. amygd. d. extractum absq. ig. vel cassia sufficient, cavendo a valentioribus. Pro alteratione convenient succi depu. fuma. borag. & cichor. quibus post X. dies addat bolum paratum ꝑi. Croci Martis aperitivi, & modico conserv. Viol. hisque utatur XXXX. diebus; deinde potet indicatum serum Caprile colatum tantum, cum quo assumat pulveres específicos propositos, semina peoniæ, ras. crani humani, & matris perlar. succinum album pp. & similia. Stato tempore convenient aqua Nuceriæ. Autumno autem consulo usum lactis asinini, cui misceat modicum saponis Veneti. Frequenter usurpet confer. Violar. & emulsiõ. ex amygd. dulc. quibus interdum misceat semina papaver. albi. Abstineat a vino, ejusque loco potet aquam Nuceriæ alter. floribus tiliæ. Victus sit mediocris, cibaria sint simplicia, & facilis coctionis absque condimentis acidis, & impense falsis. Carnes sint elixæ, & hędina præ reliquis laudatur. Pauca hæc habebam pro confirmatione eorum, quæ a doctissimo Viro proponuntur. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM SEPTIMUM.

Epilepsia post apoplecticos insultus.

Epilepsia laborat Illustrissimus Patiens, ut in doctissima Scheda patet. Antecedenter apoplecticos insultibus tentatus est, subsequente oris tortura, aponia, gravitate, & torpore dexteri lateris, quæ omnia opportuno remediorum usu sublata sunt. Herculei hujus morbi generatio, licet obscurissima sit, conjectare tamen possumus, ipsam succedere irritatis, & convulsis cerebri fibris, & fortasse etiam ambientibus membranis a fero vitriolatis particulis saturato, & aquæ forti, analogo; unde nerveus succus inquinatus impetu, & irregulariter in continuatos nervos, & inde in appensos musculos morbose propellitur; quapropter muscoli præter voluntatis imperium tenduntur, & concutiuntur. Morbosa hæc materia ab arteriis corticalibus glandulis subministratur. Interdum, ut ex cadaverum sectionibus deducitur, lymphæ copia sub meningibus in sinibus præcipue relecta stagnat, quæ sua mora acorem contrahit, & penetrato medullio periodicas irritationes efficit, a quibus mutata fibrarum cerebri tensione interni, & externi sensus vitiantur, & nervei succi propagatio acceleratur. Indicationes igitur sunt depurandi sanguinem, prout licet; tollendi irritationes, & congestiones, si quæ sint, & firmandi Cerebrum. Pro his assequendis potiora, & tutiora video usurpata remedia; quædam tamen in confirmationem propositorum cursim inuam, non pro debellando, sed pro enervando hoc herculeo morbo. Si opus sit alvilenitione, sufficiat usus olei amygd. dul. extract. absque igne, vel cassia cum pulpa tamarindo: Crato laudat syrup. de Cichor. cum rhabarba; & syrup. de pomis cum sena. Idem pro alteratione commendat toto anno destillatum cardui, & millefolii cum syrup. Violar. Pro tollenda irritatione, & dulcificandis fluidis poterit repeti lac asinæ, vel vaccæ cui misceat propositum antimon. diaphor. aut ʒss. saponis Veneti, vel saltem concoquat vaccinum lac cum ʒ. parte aqu. violar. quo tempore caveat a vino; & si abstemius viveret per annum, multum proficeret. Loco vini potet aquam

Nu-

Nucerix alt. foliis tiliæ. Emulfiones ex amygdal. dulci. in aqua paratæ utiles erunt. Cum cibo assumat mixturam ex Crystall. Mont. pp. ex rasura matr. perl. & ebor. ex succino albo, ex Cranio humano, & ex similibus. Animi motus vitentur. Victus sit mediocris, & carnes sint elixæ, inter quas agnina laudatur. Caveat ab acribus acidis, & flatuosis eduliis. Pauca hæc habebam pro confirmatione propositorum. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM OCTAVUM.

Epilepsia cum costarum elevatione, dolore in sinistra thoracis parte, totius corporis macie, Hemorrhoidum, & narium hæmorrhagia.

EX Signis, quæ in doctissimis consultationibus sparsim habentur, conjectari licet, Nobilissimum D. Epilepsia laborare, quæ frequenter succedit: cui adduntur costarum elevatio, dolor in sinistra thoracis parte, & totius corporis emaciatio, sanguisque e naribus, & hæmorrhoidibus copiose effluens. Succedit autem Epilepsia irritato cerebro, vel saltem ejusdem membranæ ab ichore acido, & styptico, quo nervus succus inficitur, ejusque motus blandus, & continuatus turbatur, unde statò tempore cerebri fibræ retractæ objectorum externorum communicatis per nervos undulationibus non consentiunt: hinc tolluntur interni, & externi sensus. Et licet convulsivi motus in externo corporis habitu non manifestentur, probabile tamen est, ut observant nonnulli practicanes, musculos oculorum contrahi, & nervos, qui ad viscera derivantur, affici: hocque in principio affectionis contingere solet præcipue in sympatica Epilepsia, in qua ex diurnitate morbi hiantibus plus justo glandularum poris, extranei sales sylvestres vitriolatæ naturæ admittuntur, & ita idiopatica efficitur affectio. Luxuriant porro acidæ particulæ in tota sanguinis massa, unde facta congestione earundem dolor in sinistra thoracis parte manifestatur, & costæ ex inæquali nutritione curvantur. Sanguinis quoque eruptiones eandem agnoscunt causam: nam exaratis salibus saturatus, & erosivus redditus

na-

narium, & sedalium venarum ora aperiens foras sibi viam facit. Cujus autem visceris vitio copiosi ichores cumulentur, difficillimum est determinare, cum nullus tumor, vel alia organica læsio in glandulosis corporibus emergat. Probabile tamen est, hoc in imo ventre contingere, ubi chylus gignitur, & sanguis depuratur.

Indicationes igitur medicæ erunt tollendi irritationes cerebri, absumendi acida, & communicandi toti sanguinariæ massæ debitam crasim, & mixturam, ne ulterius fiant decubitus, & erosiones in partibus solidis.

Pro curatione varia proponuntur prudenter remedia. Leniatur itaque alvus syrup. de Cichor. cum duplici dosi rhabar. vel ex usu sit proposit. syrup. de Pomis Regis Sabor. Cæterum purgantia valida suspecta sunt; ulterius enim irritare poterunt. Pro alteratione usurpetur jus pullæ alterat. melis. viola. malva, & similibus, cum quo assumat gr. X. chalybis limati, & subtiliter contriti factò bolo succo concreto boraginis, hocque utatur per mensem. Multa conserva violar. utilis erit. Suo tempore administrari poterit balneum aquæ dulcis. Æstate serum Caprile colatum tantum potet, cum mixtura, seu proposita opiata, & tandem autumno assumat lac asinæ, cui misceat portionem saponis Veneti, vel saltem Quartam partem aquæ viola. & hæc per geminos menses ex usu sint. Eo tempore abstineat a vino, ejusque loco potet aquam alteratam floribus tiliæ, & hac sola abstinentia vini per annum instituta aliquos vidi sanatos. Circa cauteria, cum corruptam alimenti partem evacuent, in corporibus gracilibus, & emaciatis suspecta sunt. Quoad victus rationem, ita rite institutam video, ut nil addendum censeam. Pauca hæc cursim ægro corpore exarabam pro integra salute Nobil. D. eaque subiciebam acri judicio Excellentissimi Medentis. Faxit Deus.

CONSILIUM NONUM.

Epilepsia.

EX his, quæ a Præclarissimo viro exarantur in doctissima Scheda, Illustrissimum, & Nobilissimum P. Epilepsia laborare patet. Morbus hic, ejusque generatio adhuc celebrium Medicorum ingenia torquet. Ex iis tamen, quæ a posteriori habentur, probabiliter philosophari licet, in hac affectione cerebrum, & nervos irritari, ita ut turbata fibrarum cerebri nativa tensione, & tremore ex spirituum, & nervei succi impuritate, sæva inde succedant symptomata, quæ in continuatis etiam nervis, visceribus, & sanguineis vasculis manifestantur. Probabile namque est, ut doctissime innuitur ab Excellentissimo Viro, peregrinum quid, & extraneum nerveo succo immisceri, quo vellicatæ, & convulsæ cerebri fibræ, & appensi nervi, non amplius externorum objectorum propagatæ blandæ motioni consentiunt, unde sensus interni, & externi obscurantur. Ex eadem pariter convulsione sanguinea vasa angustantur, ita ut docente Hipp. *lib. de flatibus, sanguinis cursus alio quidem loco consistat, alio lentius penetret, alicubi autem citius*: hinc etiam excretoria glandularum vasa coarctatis venis liquidum copiosius fundunt in oris concavitatem, ventriculum, & interdum intestina, ita ut cum eodem Hipp. concludere possimus, *ex sanguinis perversione totius omnino corporis subversiones contingere*. Cujus autem naturæ sit extraneum illud, quod statò tempore delatum, aut congestum in cerebro irritationem facit, subjungitur a præclarissimo Viro, vitriolatum scilicet, eadem tanquam materia, qua alias nephritis, ophthalmia, & catarrhus excitabatur, coagulativus scilicet, & erodens humor, facta metastasi, novum gignit morbum. Verosimile enim est, sylvestres sales acidos, qui in hypocondriis gignuntur, non tantum irritatis nervorum finibus ad viscera imi ventris productis cerebrum concutere, verum etiam delatos cum chylo, & postremo cum sanguine in cerebri glandulas facta in earum poros quasi laceratione in continuatas cerebri fibras fistulosas irrumperere, unde infecto nerveo succo, turbationes exarantæ

tæ subsequantur. Et quoniam labefactato cerebro, impuro-
que reddito sanguine, tenella cerebri glandularum compages
sensim laxata est, ideo affectus jam per consensum excitatus
modo cerebri proprius videtur. Hujus probabilitatem indi-
care videtur artuum languor, pulsus rarus, & tardus, præ-
cordiorumque angustia, quæ verosimiliter nervorum vitio
contingunt; vel enim tanta nervei succi quantitas expositis
partibus non subministratur, vel saltem derivatus succus
debita volatilizatione privatus, & fixorum salium mixtura
vitiatus convulsionem quasi perennem excitat, qua sangui-
ni blandus motus, ejusque effluvium, & irroratio impedi-
tur, unde horripilationes, & consimiles molestæ sensatio-
nes observantur.

Ex his indicationes manifestæ occurrunt tollendi irrita-
tiones, detergendi inquinamenta erosiva, & firmandi partem,
pro quibus assequendis cum jam administrata sint, quæ
causam in hypocondriis stabulantem respiciunt, laudarem
usum ser. Caprill. colla. singulo mane assumendi cum ge-
lat. C. C. per XV. dies, quibus transactis, loco gelatinæ
una cum exposito sero exhiberem specifica, & roborantia
cerebrum, qualis est mixtura ex cranio humano, semi-
peon. succino albo, & fol. auri addit. gran. aliquot anti-
mon. crud. vel cinabaris mineralis, quibus uterer, donec
verè lacasinum diu potari posset, cui tanquam vehiculum
aqu. viola. cum modico Sapon. albi addi posse censerem; quo
tempore etiam si venæ circa caput turgerent, nec in pulsu
tanta adesset raritas, vena brachii aperiri potest. Et quo-
niam Hercules hic morbus remediorum vim eludere solet,
ideo post propositorum administrationem aqua destil. ex pa-
ne cum pulver. dentis lupi ex usu sit. Interea cum cibo as-
sumat corallo. rubro. pulver. crystal. & rasuram matrisperl.
Emulsiones pariter ex amygd. dul. factæ in aqu. viol. oppor-
tunæ erunt, quibus urgente irritatione sem. papav. albi addi
possunt; in quem finem pariter usurpari posset conserv.
viola. sumpta in pleniore quantitate. Abstineat a vino,
ejusque loco utatur aqua Nuceriæ, in qua interdum coquan-
tur flor. salviæ. Auro ignito, vel Chalyb. præparentur ju-
scula. Animi, & corporis vehementem vitet motum. Victus
sit mediocris, carnes sint facilis coctionis, & elixatæ. Pau-
ca hæc pro tollendo, vel saltem leniendo Sacro hoc morbo,
& ne funestissimus superveniat novus morbus, cursim indi-
cabam, eaque subijciebam judicio Doctissimi Viri. Faxit
Deus, &c.

CONSILIUM DECIMUM.

Epilepsia.

SÆvissima symptomata, quæ in eruditissima Scheda exarantur, Epilepsiam indicant; qua Illustrissimus, & Nobilissimus D. torquetur. Morbus hic ignotissimus est, cum adhuc circa ipsius causas, & generationem famigeratissimi etiam Medici insudent. Ex emergentibus tamen productis probabiliter philosophari licet, convulsionem esse totius cum sensuum internorum, & externorum motusque læsione. Ut autem hæc magis pateant, præsciendum, in naturæ statu perpetuo in corticalibus glandulis cerebri separari volatiles, mitesque spiritus, sive succum nerveum, qui in determinata quantitate ex perenni, blanda cerebri contractione in productas ejusdem fibras, & ex his in continuatos nervos exprimitur, & postremo in musculos, & membranas imperio etiam voluntatis propellitur; ita ut sensus externi, & interni motusque naturales peragantur, quatenus inducta mediocri tensione in cerebri fibris undulationes ab externis objectis mediis sensoriis communicatæ recipiuntur, & animæ objiciuntur, & in musculis hiatus patent humoribus, a quibus fibrarum in musculis subita succedit tensio. In hoc autem morbofo statu immutata nervei succi natura, nativa fibrarum cerebri tensio ex irritatione in spasmus, & convulsionem interpolatam immutatur; & retractis singulis nervis tumultuarie, & absque imperio animæ patentibus fibrarum carnearum meatibus, muscoli in motu detinentur, & ita sensus interni, & externi motusque labefactantur vitiato organo. Excitatur igitur probabiliter hæc convulsiva contractio in cerebro, & appensis nervis a particulis vitriolatis, & arsenicalibus, quibus veluti ab aqua stygia alte penetrante, & erodente tenella fibrarum cerebri structura laceffitur. Quare ex sollicitante ichore convulsa exprimit indefinenter succum, qui irregulari motu propulsus totam nervosi generis armoniam, & compagem turbat. Hinc nil mirum, si dentibus fremat, convulsis scilicet faciei musculis; saliva spumosa erumpat, compressis scilicet salivalibus glandulis, a quibus eructatur humor, & aeri mixtus cum spuma postremo apparet. Sudor

E quo-

quoque in agone succedit, quatenus impedito sanguinis per venas regressu media nervorum convulsione, potior sanguinis quantitas circa corporis ambitum stagnat, unde ex mora, & copia plurimum feri glandulis cutis subministratur. Morbosa hæc constitutio, quam Hippocrates totius corporis subversionem appellat, suscitatur ab acidis, & austeris inquinamentis in glandulis imi ventris probabiliter congestis, & medio chylo sanguini effusis. Horum indicium est excretio bilis per vomitum a paroxismo, quæ poracea est: nam ex angore hepatis folliculi compressi evomunt bilem, quæ commixtis salibus acidis ab intestinalibus glandulis crustatis colorem hunc acquirit, ut in mechanicis experitur, & inverso intestinorum motu in ventriculum, deinde foras detruditur. Eandem quoque morbosam labem fovet vitium reliquarum glandularum conglobatarum, unde infecta lymphæ acidas particulas sanguini primo, deinde nerveo succo subministrat. Firmat totum color totius corporis pallidus, & ingenium studiis addictissimum.

Ex his igitur deduci possunt indicationes depurandi sanguinem, auferendi irritationes, & convulsiones, firmandique partem affectam. Solet natura gravissimam hanc affectionem tenellæ ætatis mutatione vincere. Ut igitur naturæ opem feramus, curationem instituemus, & pro leniente sumi potest ol. amygd. d. s. ig. ex. cavendo a pillulis, aliisque scamoneatis irritantibus. Alterantium loco conveniet jus chalyb., & alte. fol. borag., rutæ, beton. absyn., & consimilibus alcalicis, cui addat bol. parat., ex ocul. cancro: terra sigill., ac corall. rubr., & per X. dies hoc utatur, quibus transactis addat tinctur. chalyb. per mensem. His peractis conveniet serum capril. per xv. dies, deinde lac asininum per longum tempus, cui misceat quintam partem aquæ viol. Apparente Vere v. s. a brachio instituat. Tempore assumptionis lactis ex toto abstineat ab usu vini, ejusque loco aquam Nuceriæ, vel hord. sumat, & si per annum abstineat, multum proficiet. Interea frequens sit usus conserv. viola., emulsio. ex sem. amygd. dul., addi. interdum semi. papa. albi. Cum cibo roborantia, & specifica misceantur ex semi. peoniæ, succino albo, cranio humano, crystal. mont. pp., & ras. Matris perlar., quibus Crato addit Cinnabar. nativam. Antimonium quoque crudum ad pauca grana exhibitum juyabit. Animi motus vehementes, studium intensum prohibetur. Victus sit mediocris, Carnes sint facilis coctionis, ut plurimum elixæ, & præ ceteris laudatur agnina. Vitentur aromata, acida, salsa, & flatuosa, &c.

CONSILIUM UNDECIMUM.

Paralysis ex lue Gallica.

Paralyfi laborat Illustrissimus D. quæ repetitæ apoplexiæ invasioni successit. Horum morborum generatio eleganter ab Hipp. *de ratione victus, & de morbis exponitur*, quam Neoterici apoplecticorum cadaverum sectionibus confirmarunt, inter quos præclarissimus eminet Væp- pherus. Certum enim est naturæ statu a corde perpetuo Sanguinem versus Cerebrum pelli, & mediis arteriis glandulis corticalibus cerebri communicari, ubi earum structura separatur nerveus succus, seu animalis spiritus, qui continuatis appensis cerebri fibris tanquam propriis excretoriis vasis delatus tensionem in eisdem excitat, & tandem pervadens continuatos nervos in membranas, & musculos defertur pro sensu, & motu. Quoniam tamen ex morbo impeditur exarati succi debita separatio, vel ejusdem transmissio, hinc apoplexia, & succedens paralysis manifestatur; quotiescunque enim ex stagnatione sanguinis in arteriis, vel ejusdem inquinata mixtura, aut ex obstructione glandularum corticalium deficit necessaria succi nervei separatio, laxæque cerebri fibræ undulationibus ab abjectis mediis nervis transmissis non amplius consentiunt, & compatiuntur, unde sensuum internorum, & externorum læsio, hinc apoplexia. Et quia vigente natura sanguis ulterius aliquantulum fluiditatem acquirit, vel causa fixans detruditur in determinatas nervorum origines, ideo evanescente apoplexia paralysis succedit, ut in casu nostro, in quo probabile est, sanguinem coagulativis particulis, & acidis ichoribus a lue Gallica relictis facta forti fixatione circa corticem cerebri repetitam apoplexiam primo produxisse, & tandem facta metastasi in cerebri, & medullæ medietate præsentem morbum manifestasse. Deficiente igitur debita nervei succi copia, vel saltem eodem inquinato a coagulativis particulis immixtis in musculis, debita exigita tensio non succedit, unde motus localis vitiatur. Eadem etiam ex causa edematosa in coxa secutus est tumor; particule enim sanguinis non debite attritæ, & fermentatæ inter circulandum, defi-

ciente partium tono, & peristaltico motu, sensim stagna-
 runt, unde congestio, & tumor. Perennis quoque Saliva-
 tio ab ichoribus acidis sanguinem colliquantibus, & plus
 justo glandularum salivalium structuram laxantibus ortum
 traxit. Quare manifestæ apparent indicationes tollendi im-
 pedimenta, si quæ sint, aut auferendi particulas coagulan-
 tes, ut inducta volatilizatione succi nervei debita quantitas
 gignatur, & libere ad omnes partes transmittatur, pro
 motu, & nutritione peragenda. Quibus satisfacere non ita
 facile est, ob energiam causæ, & eo magis, quia intercepta
 non exigua materiæ morbosæ portione, & congesta sub œde-
 matosi tumoris specie, reliquæ partes adhuc pristino ten-
 tantur morbo. Hoc tamen non obstante, curationem pro-
 sequi expedit, saltem præservationis gratia. Quapropter ante
 Æquinoctium leniatur alvus infusione senæ facta in aqua
 fumarix, vel cum pillulis aggregativis, & mastichin., relictis
 potentioribus, quibus exagitata materia in caput ferri pot-
 est. Platerus laudat vomitum, factum tamen decocto sim-
 plici emolli., abstinendo a mineralibus. Utiles erunt cly-
 steres emollientes, addita terebenth. masticatoria; & rotulæ
 ex sale prunelle ore detentæ salivam derivare possunt, si quæ
 sit. His peractis, pro alterante, & pro tollendis acidis parti-
 culis, quibus volatilizatio, & fluor prohibetur, laudarem
 jus pullæ chalybeatum alteratum fol. primul. veris, penta-
 philo. beto. melissæ, & similium, cui addantur guttæ ali-
 quot tincturæ Chalybis, vel aliud simile chalybeatum, his-
 que utatur toto Septembris Mense. Quo elapso ex usu sit
 antimon. diaphor. rite pp. ad ℥i, cum quo assumat jus
 pullæ, in quo bull. primul. Ver. vel loco juris utatur ℥vi.
 aquæ Nuceriæ, in qua per noctem facta sit in cinerario cali-
 do maceratio falsæ Parillæ pp. hocque remedium usurpet 40.
 diebus. Interdum pro roborandis partibus ex usu sint ro-
 tulæ, paratæ scilicet rasura M. perla C. C. usto, cran. hu-
 man. succin. alb. additis gutt. aliquot spir. salis armonia-
 cum Sacchar. cand. & aqu. Viol. Decoctum herbæ the, vel
 ejus loco usus fol. salv. salutaris erit. In vino infundatur
 rasura Cran. humani, vel flores tilix salviæ, & meliss. in
 jusculis interdum coquantur. Opportunitate vindemiarum
 parari poterit vinum, infundendo falsam parillam, & lign-
 cydo. quod hyeme assumat. Circa localia, pars paralytica,
 & spina foveatur aqu. vita camphora., vel vino, in quo
 bull. Salvia., rasura. bettoni. sambuc. & primul. veris, ad-
 dito pauco sulphure, vel sale armoniaco, & caveat ab oleo-
 sis, & pinguibus transpirationem impediens. Non hor-

reo tamen a vinaceorum usu proposito. Circa victus rationem parce vino utatur; Cibaria sint facilis coctionis absque condimentis acidior., & similia. Motu locali, prout licet, exerceatur. Pauca hæc pro enervando tam contumaci morbo cursim indicabam, eaque subjiciebam, &c. Faxit Deus.

C O N S I L I U M

X I I.

Paralysis.

Paralysis morbo tentatur Religiosissimus D., qui post vehementem apoplexiam, in tota sinistra parte cum oris tortura sensus, & motus privatione manifestatus est; coacervatis namque in sanguine ex incongrua victus ratione atrabilaribus, stypticisque succis, excitata est primo circa autumnum quartana febris, a qua ulterius affecto sanguine, deficientibus volatilibus particulis, fixationes, & interceptiones primo emerere, a quibus dolores, & leves tumores subsecuti sunt. Tandem ex incongruo generosi vini usu, & austrina aeris constitutione facto in capite horum decubitu, ut graphice exponit Hipp. 4. *de ratione victus*, & *secundo de morbis*, apoplexia excitata est per longum tempus durans. Protrusa tandem morbosa, & coagulativa materia in cerebri partem ad glandulas corticales, dexteræ videlicet partis, ut conjectari licet, impedita spirituum animalium, nerveique succi in continuatas cerebri fibras, & appensos nervos transmissione, sensus, & motus læsio in altera corporis parte manifestata est. Juvat igitur hujus morbi generationem hypocondriorum vitium, unde labefactata prima coctione, nec rite depurato chylo ab acidis particulis tota sanguinis massa sensim infecta est luxuriantibus stypticis, & coagulativis salibus, e quibus variis in locis coagulationes, & interceptiones ortum traxere. Ex his itaque manifestæ occurrunt indicationes, depurandi sanguinem ab exararis inquinamentis, tollendi fixationes, & interceptiones, volatilizando sanguinem, & firmandi partes. Quibus, ut satisfiat, curationem jam inchoatam profequi expedit. Cum igitur sanguinis missiones jam sæpius repetitæ sint, & similes revulsiones, alterantia primo erunt usurpanda. Laudamus interea pro volatilizando sanguine, & firmando capite

jus parvæ pullæ chalybeatum, & alteratum fol. herbæ paralyfis, primulæ veris, & similium, cum quo assumat gutt. aliquot spiri. C. C. vel saltem ejus rasuram cum gran. aliquot lapid. Bezoartici, iisque utatur per XV. dies. Tandem ex usu sit antimon. diapho. cum dicto jusculo saltem per 40. dies. At si non arrideret antimon. usurpari poterit tinct. chalyb. vel simile chalybeatum remedium, quo partes acidæ absumantur; hypocondria depurentur, & viscera firmentur. Interdium ex usu sint tabellæ paratæ succino albo, sacch. candito, & gutt. aliquot spir. Salis armoniaci. Circa localia, præter ea, quæ proponuntur a Præclarissimo Viro, administrari poterunt in parte affecta lotiones aqu. ardent. camphorat; & similium. Purgationes repetitæ exaratis pilulis suspectæ nobis sunt: educta enim serositate sanguinis, stagnans materia magis figitur. Abstineat a vino si potest, ejusque loco utatur aqu. chalyb. vel altera. floribus tilix, & foliorum salviæ. At si ex usu sit vinum, saltem chalybeetur, & temperetur aqua. Cum cibo utatur pulver. C. C. usto, vel rasura Matris perlarum. Circa victus rationem, tenuis sit, & cibaria sint facilis coctionis, omniaque juscula parentur infusione Chalybis. Faxit Deus, &c.

C O N S I L I U M

X I I I.

Paralysis sinistri lateris post Apoplexiam.

NOtissima est affectio, qua Eminentissimus, & Reverendissimus Princeps nunc tentatur; post enim geminum apoplexiæ insultum diversarum partium paralyfis subsecuta est labii præcipue superioris, linguæ, & totius fere singulæ corporis partis cum levi quodam sopore. Hujus morbi generationem graphice describebat Hipp. 4. *de ratione victus*. Probabile namque est, acida quædam inquinamenta in toto luxuriantia, quæ elapso anno in thorace intercepta respirandi periodicam difficultatem inducebant, nunc sensim recollecta, vel facta metastasi circa caput coagulationem, & stagnationem in sanguine, & inde torporem in spiritibus animalibus excitasse; unde impedita nervorum tensione, & spirituum motu, apoplectica symptomata primo emerere; vigente tamen natura detrusis his in
deter-

determinatos nervorum exortus, sinistri lateris paralyfi observatur. Tota itaque sanguinis massa volatilibus partibus depauperata de facili ab acidis recrementis coagulatur: unde non solum in capite, ubi compressio ab externis non viget, & angusta sunt vasa, debitum amisit motum; cerebro, & nervoso generi sufficientem non suppeditat spirituum materiam, quin & viæ tam sanguinis, quam nervosi succi non undequaque liberæ sunt, unde sensuum torpor, & sopor, qui potius vigilandi impotentia est, quam verus somnus; hic etenim ex nervorum laxitate ortum trahit, impedito spirituum animalium fluxu, & refluxu.

Indicationes igitur erunt, quas loco superius citato proponit Hipp. restituendi motum sanguini, & spiritibus, depurandi, & volatilizando sanguinem, tollendi impedimenta, & tandem firmandi viscera. Pro quibus assequendis plura, & plura administrata video remedia. Hipp. Celsus reliquique antiqui venæ sectionem consulunt etiam repetitam, ad hoc, ut communicato motu impedimenta tollantur, & reliquum sanguinis nova acquisita compage facilius refermentetur. Si itaque pulsus vigeat, & venæ circa caput præcipue turgeant V. S. in brachio repeti poterit, etiam in latere paralytico. Alterantium loco pro depurando, & volatilizando sanguine per XII. dies præscribatur C. C. limatura cum portione lapidis Bezoartici, assumendo simul jus pullæ chalybeatum alteratum cum flor. prim. Ver. Cherefolii, absynth. & Betonicæ. Post usum C. C. cum dicto lapide laudarem antimonium Diaphor. rite paratum cum exposito superius jure alterato, vel saltem caprino sero, si præcipue leniendus esset thorax. Interdium ex usu sit spir. vola. salis armoniaci mixtus cum syrup. Magistrali de duab. radicibus, & similibus. Balsamum quoque sulphuris juvare poterit paratum juxta descriptionem Boylei, quam proponit Schola Burgundica Tom. 6. tract. 9. disserta. 4. cap. 1. Cum cibo assumat pulverem ocul. cancr. vel Margar. pp. Neoterici laudant usum herbæ The, vel ejus loco fol. salviæ opportuna erunt. Sinistra corporis pars, & spina ipsa spir. vini foveatur, in quo soluta sit Camphor. Vel ex usu sit Ung. loco supra citato exaratum; vinum suspectum est; tartaro enim figit, & impetu in caput humores propellit. Ejus loco aqua Nuceriæ, vel liquore aliquo chalybeato utatur. Fluida quoque pro parandis cibus chalybe alterentur. Pauca hæc pro salute Eminentissimi Principis exarata Doctissimorum Virorum judicio libenter subjicio. Faxit Deus.

CONSILIUM XIV.

*Paralysis nervorum opticorum apparente geminatione
objectorum cum Vertigine.*

SÆva symptomata, quæ in Nobilissimo Viro hucusque observata sunt, sufficienter indicant variam facultatis animalis læsionem. Primo enim post hemicraniam tribus abhinc mensibus dexteri lateris paralyfi, & aphoniam iteratis insultibus correptus est; quibus sedatis, nunc vertigine, & turbata visione, nam multiplicata apparent objecta, & cum totius corporis languore, & mærore vexatur. Contingunt autem exarata symptomata vitiato nerveo succo, vel impedito ejusdem motu. Cerebri namque, & nervorum fibræ laxatæ, & nervei succi debita copia orbatæ primo aphoniam, & paralyfim manifestarunt; liberioribus tandem viis redditis, læsio in interioribus tantum sensibus succedit: resolutis namque nervorum opticorum fibris, & quasi paralyfi affectis mutatur situs ita, ut tremores ibidem varie excitati geminent apparentiam objectorum, eorumque positionem variant. Difficile est autem assignare causam, qua succus nerveus inficitur, vel ejusdem propagatio impeditur. Cum tamen diuturnus præcesserit capitis dolor, conjectari licet, non solum nerveum succum inquinari sero aliquo salibus coagulativis turgido, quo volatiles particule figuntur; verum etiam ex copia seri, seu stagnantis lymphæ angustari posse arctos fibrarum tubulos, in quibus sub dura matre, & in ventriculis concreta lymphæ, vel serosa colluvies stagnat, & ita nativam non induci tensionem. Hoc totum ex cadaverum sectionibus consimili affectione tentatorum probabiliter confirmari potest. Indicationes itaque sunt inducendi libertatem in fibris cerebri, & nervis; tollendi, si quæ sint, impediens, & angustans causas, & volatilizando succum nerveum. Ut igitur his satisfiat, curationem prosequi expedit, ne novo succedente impedimento funestus subsequatur morbus. Cum igitur repetitæ sint prudenter sanguinis missiones, & epicraticæ evacuationes, frequentes corporis frictions administrari poterunt, & alterationi incumbendum erit. Pro excitanda volatilizatione bulliat
in

in jusculis , & pulmentis quotidianis limatura C. C. & rasura eboris . Conveniet pariter jusculum alteratum salvia , Beton. primul. ver. & radic. gram. cum quo assumat antimon. diaphor. quibus diu utatur . Interdum usurpet tabellas pp. succino albo , rasur. ebor. & matr. perla. sem. peon. sacchar. alb. & aqu. Meliss. & irrorentur spir. Sal. armon. At si urinæ copiosæ erumpant , ex usu fit interdum syrup. de alth. cum gutt. aliqu. spiri. salis dulcis. cum juscul. altera. radic. gram. Masticatoria quoque blanda usurpari poterunt pro minuendo sero . Victus ratio sit valde , & quantum fieri potest tenuis , & fluidis ut plurimum utatur ; Caphè a cibo potari poterit . A vino, si possibile est , abstineat , vel saltem parce utatur . Cum cibo sæpe assumat gelat. C. C. Pauca hæc habebam pro salute integra Nobilissimi Viri , eaque prudenti acrique Judicio Doctissimorum Medentium subiciebam . Faxit Deus, &c.

CONSILIUM

XV.

*Aphonia, torpor phantasia, sensuum internorum,
& memoria lesio, paralysis sphincteris vesicae,
& ani, cutis infectio, & Apoplexia.*

Varia symptomata , quæ in Nobilissimo Viro observantur , abunde demonstrant læsionem facultatum principum , quibus celebrantur sensus præcipue interni , & motus . Et licet difficillimum sit , & pene impossibile , mechanice exponere , qua ratione tam miræ operationes contingant in nobis , ex his tamen , quæ in cadaveribus consimilibus affectionibus olim tentatis observantur , probabiliter philosophari licet , hæc omnia contingere congesta copiosa , & morbosa lymphæ circa cerebrum , vel saltem intra ejusdem corpus ; quotiescunque enim in glandulis cerebri corticalibus impeditur nativa nervei succi separatio , vel mixtura circum stagnantis ichoris inficitur , necessario sensus , & motus oblæduntur , unde aphonia , & torpor . Ubi autem cerebri fibræ ex comprimente lymphæ tremorem subire nequeunt , quo externorum sensuum motiones , & undulationes propagantur , animeque objiciuntur ,

F & ab-

& absente etiam motione imperio animę excitantur, tunc necessario phantasia, reliquique interni sensus, & præcipue memoria vitiantur. Ab eodem pariter fonte originem trahunt reliqua symptomata, quæ præcipue in involuntaria fecum, & urinæ excretionem observantur. nervus enim, qui ad viscera imi ventris propagatur, cum non debita nervei succi copia irroretur, paralysem in sphinctere manifestat. Exaratum conjecturam firmant morbosæ affectiones, quæ olim prægressæ sunt; apoplexia scilicet, & cutanea infectio cum tuberculis; hæ namque supponunt copiam particularem, quæ analogiam habent cum vitriolo, a quibus tractu temporis primo congestiones, oppilationes in capite factæ sunt, unde remorata, & vitiosa nervei succi separationem, apoplecticus insultus subortus est; deinde vigente natura interceptæ in glandulis cutis hujusmodi particulæ morbosæ pustulas, & tubercula manifestarunt, tandem facta circa caput stagnatione, fatiscente natura iterum apoplexia cum principum facultatum læsione subsequuta est.

Indicationes igitur Medicæ sunt debitam fluiditatem promovendi, auferendi inquinamenta, quibus concretiones, & congestiones fiunt, derivandi ichores ad propria emunctoria, & præcipue ad urinam, firmandique caput. Ut his igitur satisfiat, clysteres emoll. ex usu sint. Masticatoria convenient, & præcipue rotulæ ex sale prunelle, vel papyro promoveatur salivatio. Alterantium loco assumet jus chalybeatum pullæ junioris, in quo decocta sint fol. primul. ver. beton. pentaphilo. cui add. gutt. aliquot spirit. sal. armon. hoc utatur per XV. dies, deinde ex usu sit antim. diaphor. ad gra. XX. cum quo assumat juscul. altera. fol. meliss. radic. grami. diuque his utatur. Interea interdum assumat rotulas paratas ras. matr. perl. sem. peon., & succin. albo optime contuso, addendo aliquot gutt. spir. sal. armon. At si urinæ copiose fluant, peractis superius expositis præsidiis terebynthia julebizata, vel spirit. salis exhiberi poterit cum jusculo altera. radic. gram., & malvæ, dummodo tamen vesica tunc paralyti non laboret. Vinum infus. flor. tiliæ, vel C. C. alteretur, & decoctione the interdum utatur. Victus sit mediocris, & carnes sint facilis coctionis. Vitet cibor. varietatem; parce cenet. Abstineat ab acidis, austeris, & aromaticis. Pauca hæc in tam contumaci, gravique morbo indicabam. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM

XVI.

*Paralisi delle parti inferiori, e delle Genitali,
ottusità di mente, e gravezza di Capo
dopo la podagra.*

I Gravissimi sintomi, che s' osservano nell' Illustrissimo Paziente, mostrano, che la materia Podagrica fissata ne' nervi della cauda equina, e in quei, che uscendo dalle vertebre si propagano alle parti inferiori per il moto leva la trasmissione della dovuta quantità del sugo nerveo al muscolo delle dette parti, ed ai genitali stessi, anzi che parte di detta materia podagrica stagnando nel Capo, ed impedendo la tensione delle fibre del Cervello causa l' ottusità della mente, e la gravezza del Capo. L' affetto morboso, e confermato con l'uso de' rimedj volatili, e potenti potria causare l'apoplezia nel cervello, e nelle parti estreme convulsioni; onde non ardisco proporre rimedj. Le Terme, e locali simili, quando l' offesa dipende da umori crassi, e lenti, sogliono giovare; ma quando il corpo è gracile, e la materia è disposta a ricever moto dalle viscere, passa ai vasi sanguigni, e da questi ai nervi, e però giudico sospette le acque minerali sulfuree, le quali benchè possino corroborare le parti inferiori, possono però offendere le viscere, e specialmente il Capo. Mi valerei delle vinaccie a suo tempo, dell' applicazione delle viscere d' animali calde, e simili, e loderei l'uso dello stibio Diafore. e la frequente bollitura della limatura del G. di C. nei brodi.

CONSILIUM XVII.

Dexteræ manus tremor, vigilia contumax, calor internus Capitis, totius corporis lassitudo, & macies, &c.

PRæcipua symptomata, quæ in Illustrissimo, & Reverendissimo Præsule observantur, sunt dexteræ manus tremor, vigilia contumax, & internus capitis dolor, præcipue in vertice, quibus præcessere miliaris herpetis in inferioribus partibus manifestatio, & frequenter febres biliosæ. Ex his igitur philosophari licet, in cerebro congestionem factam esse ichorum, & particularum acrium analogarum herpeti; quæ jam in extremis corporis partibus observabantur. Exaltati enim irritantes sales in sanguine, circulatione media in angustia corticalium glandularum, vel satius meningum circa corticem, vel saltem circa membranas interceptiuntur, ibidemque fixantur, unde pondere, & figura perpetuam irritationem pariunt in cerebro, ex qua sollicitatur ad motum, & ita indefinenter nerveus succus in continuatos nervos exprimitur, quo perennat eorundem tensio, & consequenter vigilia. Calor quoque capitis ex levi etiam causa intensior redditur; nam ex congestione felix sanguinis circuitus vitiatur, unde cum eodem ritmo venæ non revehant propulsum ab arteriis sanguinem, stagnat hic aliquantulum præcipue in sinibus per mesoriam falcem excurrentibus, & ita caloris sensum sua præsentia auget. Succedit pariter tremor manus a negotiis, & studio, dum scilicet irritantium salium portio succo nerveo mixta, facto impetu, determinatam nervorum propaginem subit, consentiente, ac inducta sensim glandularum corticalium cerebri laxitate, ut passim observamus accidere in ira, & furore, turbata sanguinis compage, & motu. Subsequitur tandem totius corporis lassitudo, & aliquantulum macies; volatiles enim particulæ continua vigilia dissipantur, & exaltatæ in sanguine erodentes particulæ a partibus ipsis nutrimentum abradunt. His accedunt coctiones in visceribus turbari, unde etiam nativæ excrementorum eliminationes non absolvuntur. Exarata enim morbosa affectiones foventur vitio
suc-

succorum imi ventris; hujus namque nativa stypticitas probabiliter sylvestrium partium copiam, & bilis inefficaciam ostendit, unde obturatis intestinalium fistularum orificiis, refluus a toto humor in intestina non admittitur, & consequenter impedita debita excrementorum præcipitatione, impurus chylus sanguini affunditur; hinc congestiones olim in cute, nunc in cerebro manifestantur, quæ omnia ex varia solum mutatione, & difficilibus itineribus æconomiam corporis labefactantibus ortum traxere, &c.

Indicationes igitur sunt manifestæ, depurandi scilicet sanguinem a prædictis inquinamentis, tollendi congestiones factas, & irritationem ut inducta alterna requie coctiones perficiantur, & corpus renutriatur, pro quibus assequendis curationem prosequi expedit. Leniatur itaque alvus clysteribus emollientibus Lacte vacc., vel succo hordei, aut oleo violar. Caveat a solventibus, solaque Cassia cum conferv. viola. ex usu sit. Pro alteratione humorum laudo succos depuratos lactu., borag., lapat., Matris viol. & fuma., quibus per mensem utatur; deinde potet serum Caprile cola., cui addi poterit ℥ i. salis absynth., vel libere fluentibus urinis spir. sal. dulcif. Urgente aeris caliditate conveniet aqua Nuceriæ blando vehiculo, syrup. ʒ. de althea, vel liquir. Balnea aquæ dul. toti corpori, & capiti etiam convenient; & nunc a cæna parentur ex aqua alter. foliis lactu., nymph., papav. albi, salicis, & similibus pro pedum lotionem. Frictiones quoque in his interdii fiant. Si enim antiqui herpetis eruptio manifestaretur, caput liberaretur. Interea emulsiones ex seminibus cucurbi. amygd. dulci., quibus semina papave. albi interdii addi poterunt, frequenter usurpentur. A cœna confer. Viola. cum rasur. Matr. perlar., & ocul. Cancr. ex usu sit. Cum cibo assumat. Gel. C. C. Pulmenta in lacte vaccino, ex oryza. hord., & consimilibus interdii parentur. Animi, & corporis motus vitet, &c.

CONSILIUM XVIII.

Motus Convulsivi.

Motibus convulsivis torquetur Illustrissima, & Religiosissima Monialis. His præcessit hypocondriaca affectio, & nunc præcordiorum angustia, & sudor universalis concomitantur. Hujus morbi generatio, & causæ ita eleganter, & docte a Præclarissimo viro exponuntur, ut mea non egeant indagine. Est igitur probabile ex inquinato nerveo succo, & ex ejusdem irregulari a cerebro in continuatos nervos propulsione involuntarios, & perennes succedere in musculis motus, & in visceribus contractiones. Inquinatur autem nerveus succus mixtura salium sylvestrium, qui ab hypocondriis deducuntur. his enim laxata tenella structura corticalium cerebri glandularum, una cum volatilibus, blandisque nervei succi particulis cerebri fibras subeunt, & tandem in appensos musculos exonerantur: unde inducta irritatione, & tensione involuntarium excitant motum in diversis, præcipuisque musculis, & in carneis fibris, a quibus vasa sanguinea, & præcipue eorum extremitates ambiuntur. At quoniam voluntarius musculorum motus dependet in naturæ statu a determinata nervei succi a cerebro in musculos transmissione; hinc est, quod ex tumultuaria irritatione facta a sylvestribus, & aculeatis salibus in cerebri substantia, & meningibus involuntaria, & irregularis succedit exarati succi immissio; unde motus excitatur, qui præter voluntatis imperium durat; succedit autem præcordiorum angustia convulsa carnea portione, qua vena cava prope cor donatur; unde cum debita sanguinis quantitas cordi non subministretur, pulsus obscuratur, aliaque manifestantur symptomata. Respiratio pariter vitatur convulsis musculis intercostalibus, & septo transverso. Turbata igitur viscerum & vasorum compage, & motu, fluida quoque consentiunt, hinc retardato ipsorum locali motu, immutata eorundem intestinæ separationes succedunt, & præcipue in glandulis miliaribus cutis, a quibus universalis erumpit sudor. Ex copia itaque salium sylvestrium, & ex perennitate affectus probabile est, glandularum cerebri minimam

compagem adeo labefactatam esse, hiantibus plus justo separatoriis porulis, ut morbus cerebri idiopathicus jam redditus sit. Solet in consimilibus affectibus, ut in cadaveribus observatur, serum, vel gelatinosa lympa circa meninges, vitiatas conglobatis glandulis, stagnare, quorum activitate, velut ex aqua forti, cerebrum perpetuo sollicitetur.

Ex his patent Indicationes depurandi sanguinem, tollendi irritationes, & congestiones, derivatis alias ichoribus, præcipue ad vias urinæ, & firmandi caput, ne transitus fiat ad funestissimos morbos. Curationem igitur prosequi expedit, & pro alvi lenitione, & tollenda irritatione ex usu fit frequenter ol. amygd. dul. ext. absque ign. quod pro cæna etiam sæpe potari potest. Syrup. etiam de Cych. cum Rhabarba. utilis erit; & Clysteres ex emollien. & ol. amygd. dulc. & viol. opportuni erunt. Cavendum a purgantibus, quibus motus humoribus communicatur. Pro alterante laudo usum feri caprini col. tantum ad ℥vi. cum gelat. C. C. per 20. dies, deinde potet lac asinæ, cui misceat ℥ 5. sapon. Venet. vel ℥ i. syrup. de succo violar. aut aquæ violar. Cum cibo pariter assumat mixturam ex rasura Cran. humani matr. perlar. Crystal. mont. pp. stibio diaphor. & sale prunelle; At si urina libere fluat, ad derivandos salinos ichores ad vias urinæ exhiberi poterit terebenth. julebi. cui superbibat jus alterat. ribisco. viola. malva, & melissa. Abstineat a vino. Emulsiones ex amygd. dulcibus etiam recentibus paratæ in aqua viol. vel ceraso. nigro. quibus interdum papaveris albi semina addi poterunt, frequenter ex usu sint. Caphè potus familiaris sit. Exigua hæc cursim indicabam, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM XIX.

Motus convulsivi cum involuntaria fecum & urina excretionem, ac Visus lesione.

Sævissima, & multiplicata sunt symptomata, quæ in Nobilissima Puella hucusque observata sunt. Primo enim convulsivi motus musculorum, & membranarum oculi cum atroci capitis dolore, & peculiari irritatione omnium partium nervosarum manifestati sunt, qui autumno adau-
cto,

cto, juxta lunares motus reviviscebant; & tandem Opisthotonos speciem induxere, cum respirandi difficultate, involuntaria sæcum, & urinæ excretionem, & faucium, ac musculorum forti contractione. Nunc sedatis doloribus, involuntaria excrementorum eliminatio perdurat, sicut & impedimentum motus, & duobus abhinc mensibus inopinata visus privatio, nullo exterius in oculi structura vitio apparente, præter pupillæ dilatationem, perennante etiam convulsione. Hæc itaque convulsionem indicant; cujus causæ cognitionem fere desperatam censent multi. Cum autem muscoli afficiantur in hoc morbo, ex eodem mechanico instrumeto excitatur morbus hic, a quo in naturæ statu localis motus celebratur, cum hac distinctione, ut in hoc imperante natura motus succedat, & cefset; in illo autem susciterur, & perennet, nolente etiam animali. In hac igitur affectione probabile est, cerebrum una cum membranis ab irritantibus salibus, & ichoribus laceratum nerveum succum tumultuarie propellere, mediis nervorum continuatis tubulis in musculos, & carneas fibras; unde involuntarii motus emanant, a quibus partes a suo situ dimoventur, & labefactato utroque sphinctere, urina, & alvi excrementa, contractis intestinorum, & vesicæ circularibus fibris, involuntarie profiliunt. Successit autem privatio visus, quia contractis meningibus opticum nervum ambientibus, primo dolor acutus excitatus est in oculo; deinde medullaris ejusdem nervi substantia irritata, & convulsa expansam retinam intra retraxit, & ejusdem filamenta a sua compage dimovit; unde ob rigiditatem non consentiunt luminis titillationi, & motioni. Laxatur quoque quasi paralyticum ligamentum ciliare morbofis, & salinis ichoribus turgidum; unde species quoque copioso lumine deturbatur: hinc visionis defectus. Morbosæ hujus affectionis causa fortasse refundi potest in impeditam capitis transpirationem, & tandem in partium intra cranium contentarum consolidationem: quare congesto circa meninges, & corticem cerebri acri sero, structura minima vitiata est, ac subingressis salibus corticalium glandularum pori plus justo aperti sunt, heterogeneis corporibus aditum permittentes: unde nerveus succus heterogeneus redditus est, qui ex perpetuo stimulo copiosius, & extra naturæ leges propellitur, adjuvantibus etiam motum præstidiis activioribus.

Quapropter Medicæ Indicationes sunt, tollendi irritationes, depurandi fluida, & firmandi partes affectas. Quibus satisfacere difficile est ob vitiatam in minimis structuram, &

motum fluidis impressum ; Si itaque opus sit alvi laxatione , ex usu sit ol. amygd. dul. & clyster. ex lacte vaccino Chalyb. & jure hordea. & ol. violar. vel amygd. dulc. & caverem a Scamoneatis , & irritantibus , quibus humoribus orgasmus , & nervosis partibus vellicatio conciliantur . Duplex est via , qua ichores , & sales irritantes dissipantur ; aut enim per transpiratum eliminantur , vel inconspicui redduntur . Hucusque , quia prima methodus ex usu fuit nullo cum levamine , posterior via calcanda erit . Laudo igitur per aliquot dies serum Capril. colat. tantum cum gela. C. C. , deinde lac vac. coctum cum 4. parte aqu. violar. per 40. dies . Nonnulli utuntur lacte asini , cui miscent portionem saponis Veneti . Interdiu assumat tabel. paratas ras. ebor. Cran. huma. ter. sigilla. , oculis cancro. , sacchar. candid. , & aqua violar. Cum cibo assumat gelat. C. C. , & frequenter emulsiones ex seminibus cucurbi. amygd. dul. precipue recentiorum , & nondum exsiccatarum , quibus interdiu semi. papa. albi addi possunt . Syrup. etiam de succo violar. & ejusdem conser. juvabit . Circa localia , oculor. fiant lotiones cum aqu. fabro. in qua bull. fol. plantagi. consolid. & samb. Circa victus rationem caro agnina laudatur . Pulmenta fiant in lacte vaccino , vel ovino ex hordeo , oriza , vel pane contrito . Pro potu ex usu sit aqua Nuceriae , in qua solvatur terra sigillata .

CONSILIUM

XX.

Melancholia, & Epilepsia.

Convenio cum Doctissimis Viris , Illustrissimum Comitem duplici laborare morbo , Melancholia scilicet hypocondriaca , & Epilepsia : illam indicant timor , & mæror sine causa , & parentum consimile vitium ; hanc vero abunde demonstrant signa eleganter in eruditissima Scheda exposita . Succedit igitur Melancholia hypocondriaca quotiescumque coctio prima non rite absolvitur , nec debite dulcuratur chylus , sed cum inquinamentis acidis non præcipitatis vasa sanguinea subit , unde communicato toti massæ Sanguineæ vitio diversa promit symptomata . Vigente namq; natura , particula acidæ circulatione media in cute jam in-

G ter-

terceptæ cutaneas pustulas excitarunt, vel facta sibi per nares via foras cum sanguine eruperunt, deinde congestæ in capite vellicando fibras cerebri, remorando nervei succi propagationem, vertiginem produxere: postremo inducta partis debilitate, facta in cerebri, & nervorum tubulos irruptione, novam affectionem, Epilepsiam videlicet, manifestarunt. Succedit enim hic morbus, prout probabiliter philosophari licet, quotiescumque vitriolatae, & arsenicales particulae in corticales cerebri glandulas, & continuatos nervorum tubulos excurrunt: quapropter cerebrum ipsum necessario irritatum convellitur, & sollicitatur ad continuam, & indefinentem succi nervei propagationem; & exinde elongati nervi, & appensi muscoli ad tumultuariam, & involuntariam contractionem compelluntur: unde nil mirum, si principes facultates oblædantur. Convulsis scilicet cerebri fibris, etiam reliqua viscera afficiuntur turbato fluidorum motu, & compage. Succedit autem horrendum hoc symptoma, ut docte exponitur a præclarissimo Viro, quoties mens intenta cerebri vias laxiores reddit. Causæ hujus morbosæ affectionis sunt probabiliter vitiata glandularum imi ventris fermenta, quæ debitam ciborum solutionem, & præcipationem non inducunt, sed sua aciditate inquinant chylum, a quo sanguini, & reliquis secundariis succis consimilis labes communicatur. Lympha pariter eodem vitio peccans earum diathesim perennat, & auget, atque in femine vitium enervata viscerum fermenta primo reddidit, a quibus statò tempore læsiones emanant.

Indicationes igitur manifestæ occurrunt depurandi sanguinem ab inquinamentis acidis, auferendi irritationes, & convulsiones, firmandique partes affectas, & viscerum fermenta. Quibus ut satisfiat, primo vere curatio institui potest. Et primo pro lenienda alvo usurpet oleum amygd. dul. extra. 5. ig., vel saltem flor. Cass., vel analogum leniens, blandum tamen, cavendo a pillulis, & Scamoneatis, reliquisque irritantibus medicamentis. Alterantium loco laudarem usum ser. capril. colat. ad ℥vii. singulo mane per mensem, cui transacto decimo die, addat tincturam chalybis, vel assumat cum exposito sero ꝑ i. Croc. Mart. aperit. His enim elui possunt inquinamenta hypocondriorum, & particulae acidæ absumi. At si non arrideret serum Capr. assumi possunt succi depura. fumar. borag. rutæ, & simili. quibus alcalicæ insunt particulae, addito etiam bolo ex croco Martis, vel alio Chalybeato. Interim vena brachii aperiatur. His peractis, & mundificatis hypochondriis, pro dulcifi-

cificandis humoribus tentandus est usus lactis asinini, addendo quartam partem aquæ viol. & si primis diebus non tolleretur, intermittat ejus usum per aliquot dies, deinde iterum repetat, donec natura assuescat. Nonnulli in consimili affectione ortum trahente a vitiatis hypochondriis lacti addunt ℞. saponis Veneti, & vaccino etiam lacte utuntur. Asinini, vel Vaccini itaque lactis usus longo tempore usurpetur. Interea frequens sit usus confer. viola., & emulsionis ex amygd. dul. addit. interdum femin. papaver. albi. Ante cibum interdum utatur gelat. C. C. Inter Specifica Crato commendat usum Cinnabaris nativi, cui addi poterunt Semina peoniæ, succinum album; cran. human. & Cryst. mont. pp. Abstineat ex toto a vino, & potet ejus loco aquam, in qua flores tilix decoquantur. Vehementes corporis, & animi motus vitentur. Victus sit mediocris, Carnes sint facilis coctionis, ut plurimum elixæ, & præ reliquis laudantur agninæ. Caveat ab aromaticis, acris, acidis, & flatulentis. Pauca hæc pro enervandis tam contumacibus, & Herculeis affectionibus indicabam, atque subiciebam recto medentium judicio. Faxit Deus, &c.

C O N S I L I U M

X X I.

Melancholia

DAi segni esposti nella detta Scrittura si può argomentare, che il Nobile Paziente sia travagliato da una Melancholia, cioè da un delirio senza febre con timore, e mestizia, immaginandosi d'aver molti mali, che non ha. La generazione di questo male è oscurissima; poichè la natura nel cervello esercita gli atti della fantasia, e degli altri sensi interiori con un modo, che per anche è ignoto, nè fino ad ora è manifesta la Meccanica, con che si serve, per fare così mirabili azioni, e conseguentemente la generazione de' mali dell'immaginatione, e somiglianti: perlochè non si può spiegare, che con apparenti congetture. La struttura del Cervello pare, che sia un pezzo di fibre, o fistole ripiene di un sugo, che si separa nella corteccia, dove sono radicate. Queste mosse mediante la continuazione de' nervi dagli organi esterni, e successivamente

dagli oggetti estranei, ricevono un tremore, che comunicato con un modo ineffabile all' anima, eccita in essa le passioni. E perchè gl' istessi movimenti si possono comunicare senza gli oggetti esterni dal moto, o qualità del fugo nerveo, ovvero da altri corpi, che toccano dette fibre; quindi ne nasce, che senza mozione esterna l' anima può sentire, ed in noi si possono eccitare quelle passioni, che producono mediante i sensi esterni gli oggetti fuora di noi. Supposto questo, essendo verisimile, che i fughj acidi, e privi di parti volatili non possono dare alle fibre del Cervello la dovuta tensione, ma fissati in esso mantenghino una perpetua irritazione, ne succede, che questi possono costituire la radice morbosa del merore, e timore continuo; insegnando Ippo. *de diata*, che *qualiacumque patitur corpus, talia videt anima visu jam concluso*. La copia de' fughj acidi nel Nobile Sgnore viene indicata dalla febre quartana, due anni sono manifestata, dalla vita sedentaria, nella quale non succedendo la naturale traspiratione, quegli inquinamenti acidi riportati dalle vene, finalmente intercetti nel cervello hanno causato una congestione, dalla quale resta viziato il fugo nerveo, ed impedito, e vellicato le fibre del Cervello. Possono anco somministrare copia di umori acidi gli ipocondrj, mediante la corruttela de' fermenti dalle glandule del ventre inferiore, e specialmente del pancreas. Sicchè le indicationi sono di levare gl' inquinamenti acidi fissati nel Cervello, depurando i fughj dell' ipocondrj, di volatilizzare i fluidi, e di promuovere la traspiratione. Per ottenere questi fini, sono stati praticati prudentemente molti remedj, ed altri vengon proposti. Nella Chirurgia lodo la missione del Sangue fatta nel braccio, come anco quella della stessa parte offesa. Circa ai solventi, i soli lenienti piacevoli basteranno, stante che i violenti possono portare nuova fissazione, ed irritazione nelle parti: onde anche i Clisteri saranno più sicuri fatti con emollienti, e senza rimedj stimolanti. Per mondificare gl' ipocondri, e render i fluidi meno acidi giovano i fughj depurati d' erbe, e particolarmente della boragine, fumoterra, pinpinella, e simili, aggiungendovi il croco di Marte, o altro rimedio calibeatato. A suo tempo saranno giovevoli l' acque termali, e specialmente le acide proposte. Sopra tutto gioverà il bagno d' acqua dolce, col quale si depura la massa dei fluidi, augmentandosi la traspiratione, e si dà moto agli umori. Nel restante della state loderei l' uso del fiero Caprino colato, nel quale la notte si potrà macerare l' assenzo, o la bora-

boragine. I crostacei, o gli occhi di granchi si potranno usare prima del cibo. Il moto locale, e la conversazione faranno utili, come la mutazione dell'aria. Il vitto sia mediocrementemente umettante, e di facile cozione; ed i fluidi si dovranno acciarire. Questo è quel poco, che per conferma di quanto viene proposto posso accennare, &c.

CONSILIUM

XXII.

Melancholia.

Melancholia tentatur Illustrissimus D. sine causa timens, cum labefactata imaginatione, & civilis conversationis odio, ita ut mortem appetat. Ab infantia proclivis fuit ad lacrymas; tertio suæ ætatis anno variolarum copiam passus usque ad X. annum febriculis, & fluxui alvi obnoxius fuit; Duodecimo pariter anno in pollice manus spinam ventosam expertus est; decimo sexto destillatione ad fauces, & pectus vexatus fuit. Studiis invitus operam dare coactus impedito conjugali statu, quem summe expetebat, in mærorem, & timorem incidit cum hypochondriorum tensione. Successit porro melancholia, prout in re tam obscura philosophari permittitur, labefactata structura minima cerebri, vitiataque tensione fibrarum ejusdem, & inquinato nerveo succo. Etenim in naturæ statu volatilis, summeque defæcatus nerveus succus a corticalibus glandulis perpetuo separatur, qui per fibras cerebri transductus in iisdem nativam tensionem excitat, ut objectorum per nervos propagatis undulationibus consentiant, & remittantur. Ubi autem, ut in casu nostro, separatus succus nerveus acidis salibus scatet, non omnimoda volatilitate gaudet, & in iisdem fibris remoratus irritationem parit, earumque nativum tremorem, & remissionem impedit, unde perennis subsequitur convulsio, a qua mens angitur, & specie timoris torquetur. Inquinatur nerveus succus a transductis acidis ichoribus in toto luxuriantibus; & præcipue in hypochondriis; horum enim colluviem abunde ostendunt copia olim variolarum, nunc febriculæ cum alvi fluxu, deinde spina ventosa, destillationes, & tandem hypochondriorum affe-

affectio. Hanc quoque labem auxere studia, invitum vi-
 tæ genus, & alia simillima, quibus, turbatis nervis, humo-
 rum etiam motus localis, & intestinus labefactatus est, ita
 ut nativa melancholica temperies adaucta morbosa reddita
 fuerit. Genita igitur in hypochondriis acida inquinamenta,
 & medio Chylo Sanguini communicata, & per arterias cor-
 ticalibus glandulis subministrata earundem porulos plus ju-
 sto aperientia essentialem in iisdem labem constituere. Qua-
 propter Medicæ Indicationes sunt depurandi fluida ab aci-
 dis salibus, tollendi irritationes, & congestiones in cere-
 bro, & viscera firmandi. Curationem itaque prosequi ex-
 pedit, & pro lenienda alvo usurpari poterit infusio senæ,
 & tartari, in aqua melissæ, aut fumaricæ; clysteres etiam
 emollientes frequenter injiciantur, & cavendum a catharti-
 cis, cum ex his major fiat confluxus ad partem affectam. Pro
 depuratione humorum convenient succi depurati fumar. borag.
 & melissæ, quibus addatur tinctura chalyb. par. succo
 pomor. vel crocus martis; deinde utatur sero Caprino, in
 quo bull. pulpa tamarind., & tandem potet lac asininum
 cum stibio diaphor. Interdiu assumat tabellas paratas ocul.
 cancror. tartaro vitriolat. Sale prunelle, & confect. alcher.
 cum saccharo candito, & aqua Melissæ. Vinum alteretur
 infusione Chalyb., vel saltem radic. borag. Cum cibo usur-
 pet ocul. cancro., aut rasur. matris perlar. Crocus cum cibo
 utilis erit. Potus the opportunus erit. Diæta Lactea a Uvep-
 phero laudatur. Frictiones totius corporis convenient. Ur-
 gente vigilia, balneum aquæ dulcis ex usu sit. Quoad victus
 rationem, & reliqua, ita secundum rationem instituta video,
 ut meo non indigeant consilio. Pauca hæc cursim innuebam
 pro integra salute Nobilissimi ægrotantis. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XXIII.

Ophthalmia, & Ictericia.

MOrbosa affectio, qua tentatur Illustrissimus, & Nobilissimus patiens, licet sensibus obvia occurrat: obscura tamen circa sedem affectam, suæque generationis modum non parum latitare videtur. Si enim docente Hippocrate, *Natura Corporis est principium sermonis in arte Medica*, cum adhuc nobis non constet, an humor aqueus perenniter fluat, & refluat, & a quibus fontibus separetur; an a solis vasculis, an ope glandularum, quæ interiorius, vel exteriorius locantur; & postremo an ophthalmia urgente interiorius quoque aqueus humor inficiatur, ideo nobis solidum deest Philosophandi Principium. Ut autem probabili procedamus via, ex prægressis morbis, & symptomatibus a Præclarissimo Viro indicatis conjectari licet; in Nobilissimo Viro ex repetitis ophthalmiæ insultibus corneæ compage ita constituta, ut advenientes particulas acidas, & erosivas intercipere possit ex relicto quasi folliculo, & cum sub unitate superficialium locari nequeant, asperam, & opacam reddunt ejus structuram, quare laxatis, & plus justo hiantibus fortasse meatibus, & cribris, quibus aqueus humor separatur, & admittitur intra corneam, inquinamenta quoque subingrediuntur, quibus luminis rectus prohibetur transitus. Hæc enim conglomerata subsistunt, & tractu temporis penitiori contractu solidescunt. Hoc totum innuere videtur ophthalmiæ generatio, quæ non simplici ex affluxu copioso excitatur ita, ut arteriæ in vitio tantum sint, sed contingit etiam ex defectu Venarum: angustatis enim meatibus intercipitur regularis Sanguinis motus, & cum non revehatur eodem ritmo accedit hinc inflammatio, & erosio succedit. Defertur autem materia figens a lacrymarum vasculis, ita ut tunica hujusmodi salibus imbibatur, vel ab arteriis corneam irrigantibus. Eodem pariter tempore consimilem constitutionem succedere est probabile in cavitate oculi, ita ut alienus humor admittatur intra aquei humoris substantiam. Fovetur hæc affectio ab acidorum copia, quæ in hypocondriis gignuntur, ex quorum proventu ictericia quoque producitur. Probabile enim

enim est, ex hujusmodi sylvestribus salibus 'loculos glandularum hepatis obstrui, & separationem bilis impediri, unde eadem cum non exoneretur in porum biliarium, indeque in duodenum intestinum, tandem in reliquorum viscerum meatibus, & cutis angustiis intercipitur, unde & chyli dulcificatio, excrementorumque præcipitatio vitiantur, reliquaque viscera, & cutis ipsa inficiuntur. Hæc igitur inquinamenta, suppressa debita transpiratione per cutim ex aeris inclementia, vel ex subingresso erosivarum particularum ab aere media inspiratione adaucta læsam aliam oculi partem lacerant; ibique figuntur, unde Ophthalmia: vel saltem interiore eruptione absque exteriori decubitu, ut novissime accedit, vitiant aquei humoris diaphaneitatem, & latentis folliculi structuram, & compagem augent.

Ex his igitur manifestæ occurrunt indicationes depurandi Sanguinem ab hujusmodi inquinamentis, tollendi congestiones factas, firmandique viscera. Pro quibus assequendis lenita alvo emollientibus, vel infusione senæ, laudo propositum serum Capril. colatum, cui addantur per aliquot dies guttæ spir. Sal. armon., deinde Chalybis tinctura, vel prostromo crocus Martis adstringentis, eoque longo tempore utatur. Interim venter singula quaque septimana solvatur infus. senæ in aqua fumarix. Circa localia ad revellendum uterer vesicante post aures; si præcipue exterius aliqua inflammatio emergeret. Oculus quoque affectus abluatur aqua violar. quæ temperetur spir. Salis armon. per noctem in vase æneo. Laudantur pariter, quæ acidum temperant, & fluiditatem humoribus restituunt, ut sunt oculi Cancr., lithargirium, cochleæ combustæ, & similia aqua Plantag. soluta. Masticatoria quoque, & tabaci usus convenient. Aqua pariter panis ad guttas tres instillari potest in oculum, qui frequenter etiam abluatur aqua Chalybeata, in qua decocta sint cydoniorum folia. Decoctiones pariter Eufragiæ, & interdum urina pueri commendantur. Vinum infusione Chalybis præparetur, sicut & reliqua potulenta. Cum cibo utatur ocul. Cancr., & crustaceis. Adveniente vere convenient succi herbar., & præcipue plantag., addito croco Martis adstringentis. Pauca hæc in confirmationem a Doctissimo Viro propositor. indicabam. Faxit Deus.

CONSILIUM

XXIV.

Profluvio d' Umore acqueo dagli occhi, con qualche opacità de' medesimi.

L' Abito del Corpo dell' Illustrissimo Signor Uditore è di natura Sanguigna con qualche mistura di bile, avendo una tenuità di Sangue, e morbidezza di carne. Negl' Ipocondrij i suoi visceri generano fali, ed inquinamenti, i quali alle volte mescolati col sangue, e portati a diversi visceri partoriscono varie affezioni, ora pigliando l' inclinazione agli occhi fanno sgorgare porzione d' umore non in tutto diafano, o fissano qualche particella, e così cagionano un poco di opacità, e descrivono alcune iridi. Altre volte imbevuti nelle membrane, che investono il Cervello, ed altre parti adiacenti al Capo, anno prodotto una gravezza di Testa, ed un Senso quasi di acqua corrente. Ed ogni volta, che doppo il pranzo segue applicazione, e studio immoderato, resta il Capo riempito, e gravato, fissandosi qualche porzione di Sangue, o almeno impedendosi il suo moto. Alcuni anni sono dagl' istessi ipocondrij, essendosi infettata la massa del Sangue, ne seguì una melancolia, la quale con rimedj umettanti, ed emollienti continuati in lungo tempo comodamente si curò.

L' indicazioni in simili affezioni sono state di umettare, emollire, dulcificare, ed alle volte di mescolare, e legare detti Sali; e ciò si è procurato con brodi alterati con cicoracei, malva, semifreddi, e radice di gramigna, aggiugnendovi rimedj calibeati, per correggere gl' inquinamenti de' visceri inferiori. Si sono usati i sughi d' Erbe, ed in particolare di Cicorea, e di boragine, per dare una dovuta consistenza al Sangue, e per levare quella fusione, che cagiona quell' iride negli occhi. Si sono anche praticate emulsioni di semi incrassanti, mescolandovi alle volte semi di papavere, e rotule fatte col corallo rosso, perle, e sua conchiglia, per corroborare il capo, ed imbeverfi di quegli acidi, e Sali turbativi, che si generano negli ipocondrij. Alle occorrenze si è aperta la vena. Questi stessi già praticati rimedj con giovamento, continuando la stessa costituzione,

H   si po-

si potranno ne' tempi di Primavera , e d' Autunno replicare , e quando bisognasse purgare , per non turbare tutta la massa del Sangue , ed irritare i visceri , bisognerà contentarsi dell' uso del fiero di Vacca con il veicolo di tartaro , o cosa simile piacevole , guardandosi dalla manna . La Cassia in sostanza con conserva di Viole , o di malva farà a proposito , proseguendo l' alterazione con brodi alterati , o fieri destillati . Nella stagione più calda l' uso de' bagni di Acqua dolce , e l' emulsioni con le mandole dolci fresche saranno giovevoli con l' ozio , che goderà . Nell' autunno venturo si potrebbero aprir l' emorroidi , o la vena del braccio sinistro con una leggiera preparazione fatta con brodi alterati con l' orzo , semi freddi , e radice di gramigna . Avvertendo , che l' uso dei decotti , e degli elettuarij caldi , ed aromatici , i quali hanno fama di corroborare il capo , e levar le flussioni , riusciranno dannosi , fondendosi di vantaggio la massa del Sangue , e precipitandosi maggiormente gli umori .

CONSILIUM

XXV.

Suffusio.

MOrbosus affectus , quo tentatur Nobilis Patiens , est suffusio in sinistro oculo sensim manifestata , quæ in altero oculo suæ propagationis prodromum exhibet . Est autem Suffusio congestio quædam fluidi in solidum , & opacum corpus in aqueo humore concretum , quo rectus luminis transitus in interiora oculi impeditur , & successive videndi actus tollitur : & licet hucusque non evidenter pateat , qua ratione aqueus humor perpetuo regeneretur ab externo confluyente fluido ; probabile tamen est percolationem quandam intercedere , qua mediante liquidum quoddam corpus aqueæ naturæ sensim separatim admittatur , ita ut servata superficierum unitate permeabile sit a radiis luminis , & perpetuam diaphaneitatem conservet . Quapropter duo necessaria videntur in naturæ statu , ut scilicet proportionata quantitate subingrediatur fluidum : nam excessu , vel defectu aquei humoris vitiatur visio , & qualitas seu substantiæ modus servetur ; Si enim loco aquei humoris partes Salinæ , vel alterius naturæ ad concretionem aptæ admittantur ita , ut vel qua-

quadam adaptatione, vel implicatione impediatur rectus luminis transitus, & corpus opacum fiat, morbosa redditur hæc pars. In Illustrissimo igitur D. verisimile est, excitata colliquatione in sanguinis Massa ex ichoribus atrabilaribus, laxatam fuisse minimam compagem, qua humor admittitur extillans in cavitate sub cornea locata; salesque, & particulas filamentosas una cum fluido aqueo subingressas fuisse, quæ quiete media invicem associatæ obliquando radios refractionem luminis primo effecere, deinde telam contexuere, unde nebula, a qua totalis luminis exclusio, & exinde visionis abolitio oborta est. Hæc incongrui humoris interceptio in alterum oculum inchoatur, unde principium nebulæ emergit. Juvat autem hanc morbosam affectionem nativa oculorum debilitas, studium, & aer externus incongruus; dum enim studiorum attentione, & meditatione caput calidius redditum nocturno aeri expositum est, non solum transpiratio prohibita est, verum copiosi sales ab aere communicati impetum humoribus conciliaverunt; unde de facili in contiguas partes, & præsertim in oculum vehementi exercitio laxatum, & rarefactum irrupere. Vitæ genus, & præcipue studium intensum hoc malum fovere potest, dum nervorum irritatione fluidorum motus vitiatur, & ventriculi coctio non rite absolvitur. Quare inquinato chylo Sanguis inficitur, & cum recrementa per transpiratum non eliminantur a toto refusa circulatione media, in languidam partem, laxatam scilicet irruunt.

Quapropter indicationes medicæ sunt tollendi colliquationem humorum inducta mixtura debita in iisdem; depurandi fluida ab exaratis inquinamentis, & firmandi partem affectam; & curandi, ut congesta jam materia in sinistro oculo ulteriore densatione disponatur pro avulsione manu artificis suo tempore celebranda; altera vero, ne nova additione augmentum capiat, & demum magis lædatur. Ut his igitur satisfiat, curatio instituat; & primo leniatur alvus infusione senæ, quæ repeti poterit bis in mense; vel exhibeantur pillulæ de succino Cratonis, quarum hæc est descriptio. ℞. pulver. Succ. Mastich. ana ℥ii. Aloes ℥ss. Agarici ℥i. s. Aristoloch. rotund. ℥ss. cum syrup. de Beton. q. s. fiat massa Dos. ℥i. Cæterum caveat a vehementioribus purgantibus, ne major colliquatio, & motus humoribus concilietur. Pro inducenda igitur debita corporatura, & depuratione humorum succi conveniunt depurati boragi. cichor., & plantag. quibus post X. dies addat ℥i. croci martis adstringentis, hisque saltem per mensem utatur. His peractis usurpet serum Caprile, in

quo per noctem super Cinerarium calidum infundatur portio ligni cydoniorum, vel ad summum fant. rubro., & ex usu sit longo tempore. Interim cum cibo, vel aqua in Sacchar. rosato utatur rasur. ebor. matr. perlar. C. C. usto, & ocul. cancro. Familiares sint emulsiones ex Semi. cucurbi., vel ex amygd. dul. recentibus. Vinum alteretur infusione Chalybis, vel saltem Euphrasia. Circa localia dexter oculus foveatur urina pueri, vel aqua chalyb., in qua bullierint plantago, cydoniorum Lignum, Cancri fluvial., & modicum antimo. crudi. Caveat a condimentis acidis, austeris, oleosis, & piperatis. Boyle suspectum habet usum apii, & absynthii. Deinde vacet a curis, & studio. Pauca hæc. Faxit Deus, &c.

C O N S I L I U M

X X V I.

Myopia.

Quartus elapsus est annus, quo N. P. ophthalmia tentatus medicis præsiis curatus convaluit. Superiore autem anno objecta tantum proxima perspicue cernere, remota non bene distinguere cœpit, & in loco valde lucido nubeculas evanescentes intueri. Morbosa hæc affectio ad Myopiam reduci potest, cum proxima recte, & distincte attingat; diffusa vero obscure vel minime videat. Hujus symptomatis causa ex opticis desumitur, quæ & ipsa varie deducitur, sed ex situ præcipue, & figura humoris crystallini: hic enim globosior redditus, vel profundius locatus, & retinæ proximior confusam picturam, vel improportionatum radiorum coitum efformat. Diversis autem causis figura, & situs crystallini variantur; nam imminuta vitrei humoris quantitate, vel aucta aquei mole, aut affecto, & irritato ligamento ciliari, intra propellitur crystallinus, & ejus etiam figura globosior redditur. Quoniam tamen N. P. ex vehementi applicatione, diuturnoque studio primo ophthalmia, postremo hac affectione laborare cœpit, & cum attente in loco valde lucido aspicit, nubeculas intueri videtur, ideo non improbabili-
liter dubitare licet, an ligamentum ciliare, quod ex natura sua musculosum est, debita non gaudeat energia, unde in vehementi, intensoque lumine, quia plus justo jam dilata-
tum.

tum est, contractione pupillam angustare nequeat, ideo momentaneæ nubes objiciantur. Est igitur verisimile longo, & laborioso exercitio capitis humores, & præcipue lympham, qua natura utitur pro detergendo, & humectando oculo, acriores redditos, corneam ejusq; vasa labefactasse; unde fixato Sanguine contumax ophthalmia manifestata est. Quoniam tamen perrennavit hæc causa, ideo vitiata demum pupilla probabiliter in suo motu, situm quoque crystallino, & debitam luminis admissionem non parum variavit. Solent in his, qui longius objectum non distinguunt, & proximius distincte vident prominuli oculi observari, exuberante aqueo humore, qui antè corneam eminere facit, interius vero pupillam urgendo introrsum etiam crystallinum impellit: quapropter dubitare possumus, an facta interiori fluxione, aquei humoris moles adaucta fuerit, & qualitatis vitio tonus fibrarum ligamenti ciliaris enervatus. In tanta igitur rerum dubitatione illud attendendum, ne ulteriore motu vehementi plus justo oblædatur oculus, & fluida excitata in capite colliquatione ex nimia attentione, impetu interius facto inquinent humorem aqueum, & tollant ex toto tonicum ligamenti ciliaris motum. Quare Medicæ Indicationes erunt auferendi causas externas, studium scilicet, communicandi debitam crasim, & corporaturam humoribus, & firmandi, prout potest, tonum partium oculi. Ut his igitur satisfiat, quædam proponam.

Medici in hoc casu, supposito crystallini variato situ, consulunt solummodo usum specillorum concavorum. Ut autem oculi compages, & ..... gratia curatio instituat. Si alvus sponte lubrica sit, non irritetur solventibus, ne colliquatio inducatur, sed clysteres convenient ex ol. amygd. dul., vel lacte vaccino Chalyb., aut butyro, & sim. Uti etiam soleo pilulis Cratonis de succino. Circa alterantia laudo usum succi depura. plantag., boragi., vel saltem jus alteratum eisdem Chalyb., cum quo assumat pulver. oculo. Cancro., & rasur. eboris, hocque per mensem utatur. Æstate autem potet serum Capril. cola. ad 3. vi. cum C. C. ulso. Interea emulsion. ex amygd. dul. rec. assumat. Exterius foveantur oculi aqua Chalyb. altera. foli. plantagi. cydonior., rosarum. Urina pueri ex usu sit, & interdum lac Chalyb. vaccæ instillari poterit. Victus sit tenuis, & cancris fluviatil. frequenter utatur. Vinum temperet aqua chalyb., vel alterata ligno cydonior. Vacet omnino a studio, a forti attentione, ab insolatu, a motu violento, ab ira, & similibus, & omnino quietem corporis, & animi curet.

CONSILIUM XXVII.

Ozena.

PRæcipuum symptoma, quod in Nobilissima Patiente observatur, est foetor halitus e naribus erumpens. Contingit autem hujusmodi graveolentia, quatenus aer expiratione media e pulmonibus expressus, dum angustias narium pervadit, obradit, secumque miscet halitus putridos separatos a loculis glandularum narium, ubi eructati ab arteriis humores pro narium humectatione longa mora crassifaciti tandem corruptione ita afficiuntur, ut soluta naturali compage liberiores redditæ sulphuræ particulæ aeri pertransienti associatæ, adstantium nares feriendo, molestam excitent sensationem. Causa corruptionis in exaratis glandularum Succis dependet frequenter a vitio structuræ, unde in depressis naribus de facili contingit. Succedit etiam vitio totius, dum inquinamenta, quæ alias per transpiratum, vel per uterum eliminanda erant, ad has partes conflua viam sibi faciunt: unde dubitari potest, an interdum in similibus minera hujus mali odoris desumatur ab halitibus e naribus erumpentibus, verum etiam a vitiata pulmonum separatione. Constat enim in iisdem insignem fieri transpirationem: quapropter mutata eorundem actione, & appulsi alimenti fermentatione fieri etiam potest transpiratio incongrua, & sulphurei halitus, a quo foetoris occasio. Familiare est ipsi naturæ a determinatis partibus transpiratione media totius corporis inquinamenta detrudere, & foetentes halitus manifestare; ita in quibusdam a planta pedum, vel etiam a toto corpore sudor, seu halitus ingratus, & molestus succedit. Juvant hanc affectionem Liënis, & reliquarum glandularum imi ventris vitium; communicati enim humoris fluiditatem impediunt, & ad putredinem disponunt.

Indicationes itaque erunt prohibendi congestionem, & putredinem humorum, & tollendi viscerum obstructionem, ut tandem superveniente suo tempore menstruorum felici copiosaque eruptione ab hoc symptomate liberetur. Curatio interna instituat proposita Leniente; deinde ex usu sit jus Chalybeatum pullæ, vel Columbi juvenis, in quo deco-

quan-

quantur fol. Borag., Melis., absynth., radic. feniculi, & similia, cui post X. dies addat chalybem potabilem M. D. Etruriæ; hisque utetur per 30. saltem dies. His peractis conveniet serum Caprinum colatum, cum quo assumat Salem absynth., vel macerari poterit coma ipsius absynthii in eodem sero Caprillo per noctem, & hæc per longum tempus usurpentur. Interdum utatur pilulis rhabarbaro paratis. Masticatoria quoque convenient, & rotulæ ex Sale prunelle. Vinum alteretur infus. fol. absynth. vel Salviæ. Nares interius abluantur aqua chalybeata, in qua decocta sit radix Mal. altheæ, violar., absynt., & Melissæ. Victus ratio sit attenuans, parum Carnibus utatur, & locali motu multum exerceantur. Pauca hæc habebamus pro integra Nob. P. salute. Faxit Deus.

CONSILIUM XXVIII.

Destillazione con uno sputo acquoso.

LA continua destillazione con lo sputo acquoso, ed altre volte sanguigno con gli altri accidenti osservati nella Nob. P. mostra evidentemente un'acredine, come dottamente viene esposto, nel fluido universale, mediante la copia di parti erosive, quali portate colle arterie ai follicoli delle glandule aprono con violenza i meati per i quali la saliva, e la linfa deve in determinata quantità passare dal fluido universale nella concavità dei detti follicoli, e successivamente scaricarsi per i suoi vasi escretorii; d'onde ne nasce una confusa, e copiosa separazione di fluidi, dalla quale ne succede lo Sputo quasi continuo. Se poi questo affetto morbofo succeda solamente nelle glandule della bocca, ed in quelle, che sono intorno al capo, ovvero si comunichi anche la stessa violenza alla sostanza del polmone mediante il passaggio di tutto il Sangue per esso, si può dubitare; poichè trovandosi il fiero del Sangue impregnato di Sali erosivi, bene spesso trasfuda dai pori delle membrane delle vesiche polmonali in vece d'un' alito, che costituisce la traspirazione, una copia di fluidi, e frequentemente per la maggior apertura porzione della parte rossa del Sangue; quale benchè venga spinta fuori senza tosse, l'esperienza pe-

rò in alcuni mostra, che viene da polmoni . L' origine di queste parti erosive viene prudentemente statuita negl' ipocondrij ; essendo probabile , che il chilo non venga interamente depurato dai sughi delle glandule delle viscere interiori ; ma che ripieno di sali acidi si mescoli col Sangue .

Si che le Indicationi saranno di dolcificare il fluido universale con promuovere la traspirazione , o legare i suddetti sali , e consolidare le parti illanguidite . Per ottenere questi fini sarà necessario proseguire la cura , e perciò essendo necessario lubrificare il corpo , si valerà dell' Olio di Mandole dolci fatto senza fuoco , ovvero delle pillole di Cratone *de Succino* . Per alterante mi servirei dell' antimonio diaforetico , al quale alle volte si può accoppiare qualche grano di pillole di Cinoglossa , e questo per un mese almeno . Fatto questo per legare i suddetti Sali potrà praticare l' uso dellatte vaccino cotto con la quinta parte d' aqua di Viole . Fra il giorno prenderà alle volte alcune tavolette fatte con l' occhio di Granchio , e rasura d' avolio , e di madre perla , semi di papavero bianco , e fiori di zolfo . Sarà bene l' acciariare i brodi . Questo è quel poco , che posso motivare per l' intera salute della Nobilissima Paziente , rimettendomi sempre alla prudenza di chi regola la cura .

CONSILIUM XXIX.

Faucium Morbus, & Tussis.

Natura in custodienda animalium æconomia adeo sollicita est, ut levi etiam irritatione laceffita, excitato musculorum motu excutere tentet irruentia extranea; unde præservatio quandoque succedit cum morbo ipso. Hoc in Illustrissimo Viro apprime experimur, in quo & faucium, & tracheæ irritatis membranis subjectæ carneæ fibræ, reliquique muscoli inspirationi inservientes ad motum excitantur. Hinc molesta suscitatur tussis. Probabile igitur est, salivam, quæ a propriis glandulis eructatur, pro faucium nativa humectatione, loco emplastici, & lenti humoris, particulas salium nimis exaltatas, acidumque volatile in se continere, quibus non solum subjecta membrana irritatur, verum etiam Sanguis ab arteriis suffusus aliquantulum
gitur,

gitur, unde faucium rubor succedit. Idem pariter in interiore asperæ arteriæ trunco accidere, verosimile est; natura namque pro conservanda hujus partis lævitate glandulas ibidem locavit, a quibus perpetuo oleosus extillat humor, quo mediante activitas Salium ingredientis aeris, & exeuntium fuliginum obtundatur. In nostro igitur Patiente aut deficit humidi unctuosa humiditas, vel ejus loco prorumpit sylvestribus salibus impregnatus humor, unde frequens in subjectis carneis fibris suscitatur contractio, quam reliqui subsequuntur ex habitu, & assuetudine, thoracis, & intercostales muscoli iisdem nervis irrigati. Hæc tota inquinamentorum copia in fauces, & tracheam exoneratur, sed ipsorum nonnullæ particulæ intra nervos interdum subsistunt, a quibus impedita nervei succi plenior propagatione in thoracis musculis ponderis sensus manifestatur, & elapso anno intra cerebrum coercitæ levem quandam apoplexiæ speciem inducere. Generationem harum particularum perennem reddunt animi meditationes, & curæ, a quibus volatiles particulæ dissipantur, & reliquis humoribus in caput delatis, coangustatis venis, & ex nervorum irritatione aliquid deponitur, quod in subjectos musculos interdum exoneratur, quo tempore etiam in præcordiis non parum colliquantur humores, & caliditatem concipiunt, hinc aeris molestias sentiunt.

Indicationes igitur manifestæ eliciuntur tollendi irritationes, & depurandi fluida, quibus ut satisfiat, audio, omnia fere præsidia medica tentata esse. An expediat modo cauterium excitare, ambigitur. Ut verum fatear, suspectum semper habui Cauterium usum, eo quia probabile est, ichorem, qui excernitur ab excitato vulnere, esse portionem alimenti per vasa ad partem transducti, quæ ex vulnere, & successive per carnis meatus, quibus circulatio celebratur, labefactetur, intercipiatur, acefcet, & corrumpatur, & per occurrens vulnus excernatur, unde in habitibus tantum præhumidis, & summe nutritis interdum admitto. Quare in Illustrissimo Viro inutile censerem hujusmodi remedium, eoque magis cum irritatio non a copioso sero, sed a commixtis, exaltatisque salibus succedat, unde fortasse deest potius humiditas contemperans, & tracheam humectans, quam abundet. Quapropter, ut diluantur hujusmodi Sales, & ad vias urinæ deriventur, consulo usum Seri caprilis depurati singulo mane per mensem, assumendi cum gelat. C. C. Interdum vero ex usu sint morselli ex amygd. dulcib., femin. malvæ, fem. papa. albi, addito pauco succo papaverum rubro, cum Sacch., & aqua viola. cum tragacantho: Succus pariter

expressus ex rapis elixis , saccha. candido conditus laudatur .
 Oleum amygd. dul., loco præcipue cenæ , usurpetur , si po-
 test fieri , vel saltem ipsarum emulsio cum semi. cucurb. ,
 & ptisana horde. Pulmenta ex hordeo , oriza , & similibus in
 lacte vaccino coquantur . Vinum aqua chalyb. temperetur .
 Caveat a curis , & animi meditationibus , &c.

CONSILIUM

XXX.

Orthopnea.

O Rthopnæa vexatur Nob. P. per intervalla recurrente ,
 cui, ut prodromus, esse solet levis capitis dolor cum
 Coryza, propensione ad somnum , & ventriculi ple-
 nitudine cum flatu. Hæc post quintum diem, rejecta per spu-
 tum crassa , & viscida materia , deinde concocta , extingui-
 tur , nulla in pulmonibus relicta labe . Succedit autem hic
 morbus , colliquato Sanguine , & exaltatis sylvestribus sali-
 bus , turbataque Sanguinis circulatione . Sicut enim in natu-
 ræ statu sanguis a toto refluxus chylo , & lymphæ in pulmo-
 nibus media aeris pressione , & vasorum reticulari plexu ita
 intime miscetur , & volatilizatur , ut copiosa separentur ef-
 fluvia una cum inspirato aere ; ita in hac morbosa affectione,
 turbata forti Sanguinis miscella ab exaltatis salibus erosivis ,
 non solum tollitur expetita compages , & colliquatur , verum
 pulmonum minimi meatus , quibus transpiratio celebratur,
 laxantur , & violenter aperiuntur , unde data porta exarati
 sales sero associati irruunt in pulmonares vesiculas , & tra-
 chearum fines : quapropter adaucto pulmonum pondere su-
 biens aer difficulter superare potest eorum resistantiam . His
 accedit probabiliter enervari ichorum imbibitione carnearum
 fibrarum tonicum motum , unde respiratio vitiatur . Hanc
 positionem firmat consimilis morbosa constitutio , quæ circa
 caput , & nares manifestatur : ablata namque debita sangui-
 nis compage glandularum folliculi , quibus nares ditantur ,
 irruentibus ichoribus ita explentur , & turgent , ut coryzam
 producant : membranarum quoque caput investientium pori
 eodem sero ita stipantur , ut remorato Sanguinis motu gra-
 vitas succedat . Eadem pariter causa ventriculus turbatur :

nam

nam glandulosa ejusdem substantia loco proprii fermentati-
vi, & actuantis succi expositis salibus ab arteriis propulsis
ita turget, ut fibræ carneæ, & nerveæ etiam reticulares in
contractione vitiatæ gravitatis, & repletionis speciem indu-
cant; flatus etiam tunc elevantur: nam attenuatis, & solu-
tis ichoribus, factitius aer copiosius elicitur. Quare uno ver-
bo fit veluti Rheumatismus internus. A quamam vero par-
te ortum trahant morbosi sales, & ichores, non ita facile
determinari potest; illud tamen videtur probabile inquina-
menta, quæ a cutis glandulis in sanitate eliminantur, assi-
dua fere corporis quiete subsistere, & reflua per venas sen-
sim universam fluidorum massam inquinare; unde tandem
acquisito motu, præcipue circa æquinoctia, in quibus insi-
gnes succedunt mutationes, suas exerere vires, Sanguinem
colliquando, ejusque felicem motum turbando. Mentis quo-
que perpetuus motus nervos irritat, & convellit. hinc mu-
tata vasorum diametro, & situatione, de facili contenti hu-
mores remorantur, & inde acorem concipiunt. Viscera pa-
riter, & præcipue ventriculus debita succi nervei copia non
irrorantur, quapropter tarda succedit prima coctio, & for-
tasse chylus non debite dulcoratus sanguini sylvestres sales
sensim subministrat; quæ labe quoque postremo lymphæ e-
tiam communicatur.

Indicationes itaque medicæ erunt depurandi Sanguinem
ab exaratis Salibus, derivatis iisdem per vias urinæ, vel per
transpiratum, prohibendi congestiones, & firmandi affectam
partem. Pro quibus explendis totus pene Medicus orbis la-
borat propositis remediis. Quare ex his nonnulla seligam,
ut servitutis meæ officia Nob. Viro præstem. Præservationis
igitur gratia, opportuno tempore repeti oportet curatio; &
pro lenienda alvo Cassia, Cremor tartari, pulpa tamirind.,
ol. amygd. dul., & similia sufficiunt. Clysteres frequenter
injiciantur. Vomitus, si facilis sit, opportunus erit, & a ci-
bo excitatus jure pingui, & oxymelle. Vere, & autumnò
vena brachii aperiatur, & frictiones totius corporis fiant.
Pro eluendis autem inquinamentis laudo propositum serum
Caprile col. tantum, in quo per noctem maceretur coma ab-
sintii, hisque per XX. dies utatur. Deinde per mensem as-
sumat terebinthinam julebizatam, cui superbibat indicatum
serum capr. absque infusio. absynth. Tandem æstivo tempo-
re potet thermales aquas Spadanas, aut Villenses. Interdium
utatur tabellis sem. althææ, fl. sulphur., ocu. cancro., & si-
milibus paratis. Urgente Paroxysmo oleum amygd. dul. s. i.
extra. etiam pro cibo conveniet. Ex usu fit spir. Sal. armo.

in syrup. de althea, vel juscul. alter. hederæ terr., radic. grami., & raparum; harum quoque succus post elixationem expressus, & saccharo conditus interdium cochleatim sumptus juvabit uti Aqua dest. hederæ terrest. cum syrup. de ibisco., & modico spermate ceti. Vinum potetur, in quo millepedes macerentur, & fortiter exprimatur, quo cochleatim utatur. Circa victus rationem vitet cibariorum varietatem, & parce cœnet. Abstineat a carnibus pinguibus, durisque, & cibis incoquat fœniculum, aut petroselinum. Vino infundatur lim. C. C., & temper. aqua althææ, vel liquiritiæ. Corpore exerceatur, etiam equitando, mente vero quiescat. Morbus hic progressu temporis enervari etiam videtur, & vidi nonnullos in adolescentia consimili morbo graviter vexatos ætate convaluisse, vel saltem rarioribus insultibus tentatos fuisse. Aureo tandem Cratonis dicto concludam: Quamobrem naturæ quies concedenda est, quamplurimis enim auxiliis affligi, quiete refici videmus, & jam extenuatos morbos superare.

CONSILIUM

XXXI.

Asthma Convulsivum.

Asthmate laborat Illustrissimus, & Reverendissimus P. recurrente periodice circa autumnale æquinoctium. Morbosæ hujus affectionis causæ adeo sunt obscuræ, ut diligentibus, & altiore egeant indagine. In naturæ igitur statu respiratio succedit, dum ampliata Thoracis cavitate mediis musculis intercostalibus, & diaphragmate, externus aer suo pondere, & elatere superans pulmonum resistantiam eosdem dilatat, & angustata iterum concavitate thoracis, contractisque carneis fibris vesiculas pulmonum amplexantibus, extrahitur concurrentibus nervis, & vasis sanguineis. Vitiatur autem hæc actio labefactata thoracis compage, oblæsis scilicet musculis, vel graviore reddita pulmonum mole, aut saltem obturatis spirituum viis. In casu itaque nostro probabiliter conjectari licet, difficilem respirationem excitari vitio musculorum, scilicet septi transversi, & intercostalium, qui spasmodicæ quadam tentati affectione, & convulsis nervis respirationem celebrare nequeunt. Hanc conjecturam fovent contractio

zonæ.

zonæ instar in hypochondriis, parcaque humiditatis per spiritum, vel per urinam subsequens excretio. Verosimile namque est, nervorum extremitates, quæ ad viscera imi ventris perducuntur, & præcipue vâgi paris, laceffiri ab acidis inquinamentis, quæ alias æstate per transpiratum dissipabantur; convelli, turbato, & quasi inverso blando, nativoque nervei succi motu; unde septum transversum, reliquique muscoli coaffecti continuata, & tumultuaria contractione tentantur, quapropter pulmo extendi, & comprimi nequit; hinc anhelitus, & angor. At quoniam humorum motus pervertitur, mutatis vasorum tubulis mediis carneis fibris a nervorum propaginibus irritatis; ideo urgente nervorum spasmus comprimuntur Sanguinea vasa, & successive impedita Sanguinis circulatione, humores, & præcipue tenuiores novas sibi vias aperiunt; hinc aliqualis congestio, & eruptio ferossæ colluviei. Manifestatur autem symptoma, primo circa lienem; nam Sanguis in hoc viscere ob facilem remoram acorem contrahit, unde ipsius nervi primo laceffiri possunt, qui cum reliquis etiam inosculentur, turbationem communicant, ut patet in hystericis, & nephriticis affectionibus, & præsertim cum alias lienis vitio, rugitibus, & perturbationibus hypochondriorum laboraverit Nob. V., & tunc eadem tensa observentur. Gignuntur irritantia inquinamenta in hypocondriis, unde eructata a glandulis coctionem cibariorum retardant, & turbationem, tensionemque excitant. Labes quoque a Pancreate medio Sanguine propagata has morbosas particulas manifestare valet. Autumno vero depauperato Sanguine, & facta dissipatione partium volatilium, urgente aeris frigiditate, tollitur transpirationis felicitas; unde expositi sylvestres Sales refluunt, qui tandem viscera præcipue inferiora eorum fluore inficiunt, & successive nervorum fines.

Quapropter indicationes succedunt auferendi exarata inquinamenta, depurandi hypocondria, & firmandi viscera inferiora. Pro quibus explendis curatio instituaturs leniendo alvum infusione senæ &c. *Ceterum praxis desideratur propter transcribentis incuriam.*

CONSILIUM

XXXII.

Tosse con uno sputo verde, e giallo con tintura di sangue, febbre dopo il cibo, e sudore verso la sera.

E Singolarissimo l'onore, che mi fa V. E. nel comandarmi, mediante la lettera del Signor Roberto, &c. che io dica il mio debole parere sopra la gravissima indisposizione del Cavaliere suo amico. Ho debitamente considerato la Relazione inviata, e parmi probabile, che la febbre, che di presente si manifesta dopo il Cibo, la tosse profonda, lo sputo verde, e giallo con tintura di sangue, ed il sudore nella sera con gli altri accidenti sieno un prodotto della materia della vajuola non dissipata affatto, ma passata ne' polmoni, parte di sua natura languida, e nella quale facilmente poteva intricarsi. Questa materia adunque colla sua acidità, e disposizione a coagularsi verisimilmente colà fermata ha fatti tubercoli crudi, ed absessi, simili a quelli, che esteriormente si sono osservati, (e di ciò ne dà lume la sezione de' cadaveri de' Tifici) e con i suoi Sali, ed icori aprendo, e lacerando i minimi meati della tenera sostanza del polmone s'è insinuata ne' bronchij, e nelle vesiche membranose; onde ne segue il peso, e conseguentemente la difficoltà del respiro, la copia, e la qualità dello sputo. E perche il sangue, la linfa, ed il chilo portati a polmoni restano sporcati da questa materia, quindi è, che si rifermentano con un moto improporzionato, dal quale si produce la febbre *a cibo*, e finalmente succedendo una piccola precipitazione il sudore *ad Vesperas*. Da questa stessa cagione, mancando le dovute parti balsamiche nel sangue, succede il marasmo, non restando nelle parti l'alimento, ma più tosto levandosi da quelle, per l'attività de' sali non poca porzione di lui. La cagione rimota di questo affetto è stata la struttura naturale gracile, e l'attività, o acidità della linfa, la quale sgorgando dalle glandule della trachea, e della gola ha eccitata la tosse, e fatta una lacerazione ne' meati del polmone, onde sul principio si manifestò la destillazione, e lo sputo sanguigno. Il vizio poi della

linfa

linfa probabilmente è stato formato dall'impurità del Chilo, che non ben dolcificato ne depurato da' sali silvestri, si è di continuo mescolato colla massa del sangue, onde i fluidi secondarj, e specialmente quei delle glandule sono restati morbosi, ed invece di promuovere la fermentazione del sangue, ed il traspirato, hanno cagionate fissazioni, ed erosioni specialmente ne' polmoni, parti che facilmente s'offendono, e ricevono l'impressione del tutto, &c.

Sicchè le indicazioni sono di levare le fissazioni, ed irritazioni per quanto si può, raddolcendo i fluidi, e consolidar le parti lacerate, o troppo aperte, di rinutrire il Corpo, e corroborare i fermenti delle viscere. Per ottener questi fini, di già si proseguisca la cura, e quando si possa continuare l'uso del latte asinino, con il quale si mescoli il zucchero rosato, è bene. Terminato che sarà, potrà valersi d'un brodo, nel quale sia bollito un poco di Carne di vitello, o pollo, con le code di gambaro d'acqua dolce, ed alcune rane, aggiugnendovi le foglie di piantagine, consolida, lenticola palustre, Ellera terref. e l'orzo senza scorza, prendendo seco una drama di polvere di tutto il granchio calcinato, e lo potrà continuare lungo tempo. Fra tanto prenderà col cibo la polvere d'Hali, e sarà più efficace quella, che è proposta nel comento della Pratica Barbeziana, che è composta di semi di Papavero, d'antimo. diafore., fior di Zolfo, e di altea. Fra il giorno si valerà delle rotule fatte con gli occhi di granchio, il nitro purificato, il Corno di Cervo calcinato, l'antimo. diafor., zucchero candido, l'acqua di viole, aspergendole con alcune gocce del balsamo del Perù. Dopo cena prenderà un cucchiaro di conserva di rose, nella quale vi sia la terra sigillata. In vece di vino beverà l'acqua fatta coll'infusione del sandalo rosso, e del Sassafras, e le passole, nella quale mescolerà un poco di zucchero rosato. Userà di frequente le Lattate d'amandole dolci, e fresche, ed i semi di zucca. Per la tosse praticherà il siropo d'erisimo, e di edera terrestre. Il vitto sia tenue, e si serva delle minestre di farro, e di riso ben cotto, d'orzo, &c. Si guardi da medicamenti solventi. Bisognando lubricar il Corpo, si serva de' serviziali di latte di Vacca acciarito, e di olio d'amandole dolci. Questo è quel poco, che posso motivare a V. E., e mentre la supplico a continuare l'onore di suoi comandi, le faccio profondissima riverenza, e mi confermo, &c.

CONSILIUM

XXXIII.

Tussis cum sputo crasso, & viscido, dolor in sinistro latere, febricula pomeridianis horis, & universi corporis macies.

TUssis molesta cum sputo crasso, viscidoque, & interdum dolor in sinistro latere, febricula pomeridianis horis manifestata, universalis macies, reliquaque symptomata, quæ in doctissima Scheda exarantur, sufficienter demonstrant, Illustrissimam P. morbosa affectione thoracem infestante laborare. Verosimile enim est, in pulmonibus sensim congestos esse humores erodentes, a quibus vitiatis minimis meatibus pro transpiratione, feri sanguinei copia admittitur, unde sputum. Succedit autem tussis, quia a salibus irritantibus fibræ carneæ, quibus interior trachæ tunica munitur, ad motum excitantur. Dolor pariter succedit, lassitudo nervis a stagnantibus ichoribus. Et quoniam in pulmones cum Chylo lymphæ, quæ probabiliter acidior est, irruit, ideo improportionata fermentatio excitatur, unde concitatiores suscitato motu in sanguine, sollicitatur hinc febricula. Contabescit autem universum Corpus, quia sanguinis massa acris, & acidis particulis turgida inter circulandum potius a partibus abradit, quam ipsis addat. Morbosa hæc constitutio ortum a Parente trahit: labes enim relicta in semine prima vitiavit fermenta, & minimam structuram, quæ statim tempore patenter se manifestarunt; habitus namque gracilis, collum oblongum, pectoris angustia languorem facultatis vitalis indicant. In consimilibus pariter constitutionibus glandularum succi, & præcipue lymphæ ex retardato motu de facili acorem concipiunt, unde affusi sanguini volatilizationem impediunt, & acquisita erosiva natura pulmones tenellis tunicis constantes imbuunt, & postremo vitiant. Indicationes itaque Medicæ sunt manifestæ, mitigandi scilicet sanguinis acredinem, congestionem tollendi, & irritationem in pulmonibus, & restituta sanguinis massæ debita crasi renutriendi universum corpus, ne ulteriore in pulmonibus facta congestionem, & apertura, sævior

suc-

succedat morbus . Quibus ut satisfiat , curationem prosequi expedit . Laudo igitur propositum usum juris altera , & boli indicati . Post hæc commendarem serum Capr. cola. ad ℥ vi. cum pulver. parato cum cancr. fluv. calcina. , quibus utatur per mensem . Deinde usurpet Lac asini. cum sacch. rosa. per XXXXX. dies , quibus transactis ex usu sit vaccinum coctum cum quinta parte aquæ hordei , vel violarum . Interdiu pro tussi , & sputo utatur syrup. de hedera terrestri , vel tabel. parat. semi. alth. flor. sulphur. sacchar. candito , & aqua viol. Sub cibo utatur pulvere Halii, vel sequenti . ℥. semi. papav. albi , Gummi. tragac. an. ℥ i. 5. semi. alth. portula. , melon. , cucurbitæ a ℥ ii. 5. Farinæ orobi pul. , oculo. cancro. , coral. albo. an. ℥ i. 5. liquir. ℥ i. 5. Sacch. penid. ad pond. omn. M. fi. pulvis S. A. Dosis ℥ i. bis in die. Tempore , quo lac assumet , abstineat a vino , ejusque loco potabit aquam hord. , vel alterat. liquiri. Emulsionem ex amygd. dulc. , & semi. cucurb. erunt opportunæ . Loco cenæ piscina hordacea , vel solum pulmentum conveniet . Cæterum pro prandio pulmenta ex oryza , hord. milio : & similia in lacte interdum coquantur . Esus cancrorum fluvialium perutilis est . Carnes sint facilis coctionis , ut plurimum elixæ . Abstineat ab acidis , austeris , & falsis . Pauca hæc indicabam pro salute Nob. Ægrotantis . Faxit Deus , &c.

CONSILIUM

XXXIV.

Tussis, Catarrhus, & totius corporis macies.

TUssis, totius corporis macies, reliquaque symptomata, quæ in Illustrissimo, & Nobilissimo Patiente observantur, dependent ab irritatione facta in visceribus, & a turbata corporis nutritione. Sanguinis enim massa acribus particulis abundat; unde suppressa ab ambientis aeris frigore debita transpiratione, congestiones olim in thorace excitatæ sunt, a quibus Catarrhus ortum traxit, factisque in capite interceptionibus, ac impedita spirituum animalium separatione, & in nervos successiva transmissione, vertigo successit. Nunc vero eadem inquinamenta partium nutritionem im-

pediunt, excitata majori particularum ramosarum, & fibrarum sanguinis attritione; ita ut non solum in partibus nutriendis pars alimenti subsistat, eisque hæreat, verum ab acredine, activitate, & motu peccantium salium a partibus solidis aliquid abradatur. Exaratae morbosae particulae probabiliter ab hypocondriis subministrantur, quatenus acrium, & acidorum ichorum portiones in prima coctione non subiguntur, nec dulcificantur, vel saltem cum excrementis non præcipitantur; inde chylo associatae sanguinariae massæ affunduntur, & in eadem perennantes inter circulandum suas exerunt vires. Hoc totum indicare videntur rugitus in imo ventre, & vomitus acidus semel observatus. Fovet quoque hanc affectionem avita labes, quæ semini communicata prima fermenta, & viscerum structuram vitiavit. Causæ pariter externæ, & præcipue animi pathemata hanc morbosam constitutionem adjuvant, quatenus dissipatis volatilibus partibus, & acriori reddito sanguine, æconomia, & nutritio præcipue labefactatur.

Indicationes igitur Medicæ occurrunt dulcificandi humores, tollendi irritationes, & juvandi totius corporis nutritionem. Quibus satisfacere non erit ita difficile, cum hucusque in thorace præcipue nulla sensibilis subsistat adhuc congestio concretæ materiæ, vel exulceratio partis subsecuta sit. Quapropter curatio institui poterit. Pro nunc igitur concurrente calida aeris temperie consulo usum balnei aquæ dulcis, quæ alterari etiam poterit Decoct. fol. faliæ, lactucæ, malvæ, viol. & hordei decorticati. In eo itaq; moram trahat per semihoram, & usque ad tres quadrantes horæ. Tepida sit aqua in principio, ita ut horror non succedat; in fine vero parum frigescat, & hoc remedii genere utatur, donec moderatus aeris calor viget. Ceterum quamprimum curationem aggrediatur, sumptis flor. Cassiæ cum crem. tarta., lenientis loco, vel sero vaccino copioso cum vehiculo cremor tarta., & sacchar. candid. Pro depurandis etiam hypocondriis laudo usum seri Capril. colat. ad ζ vii., quod singulo mane assumat per dies XV., & hoc remedii genus nisi præsto sit, utatur sero Vacci. col. His peractis, ut debita consistentia sanguini restitatur, communicatis fibrosis, & ramosis particulis sanguini, consulo usum lactis vaccini cocti tamen, ne ichorum, & salium energia corrumpatur. Prima itaque hebdomada assumat lac vaccinum ad ζ iiii. & ζ i. 5. aqu. hord., vel viol., omnia bulliant ad consumptionem aquæ. Secunda hebdomada lactis dosis augeatur ad lib. 5., & aqua ad ζ ii., & eadem succedat ebullitio. Re-
liquo

liquo autem tempore assumat lactis ℥ viii., & aquæ ℥ iii. facta pariter debita ebullitione. Utatur itaque lacte per geminos menses, quo tempore absteineat ex toto a vino, ejusque loco usurpet aquam alteratam liquiritia, vel hordeo, vel saltem Calybeatam. Parce tunc cœnet, soloque pulmento contentus sit; absteineat quoque ab usu acidorum, acrium, & falsorum. Pulmenta ex oryza, hordeo, & similibus, quæ in lacte vaccino interdum coqui poterunt. Cum cibo utatur gelatina C. C. Emulsiones ex amygdalis dulci. præcipue recentibus opportunæ erunt, & a cæna conserva viola. cum ℞ i. pulver. ocul. cancr. assumi poterit. Interdiu assumat tabellas paratas sacch. rosat., antimo. diaphor., ocul. cancr. & sale prunelle. Observet etiam, an in autumno Somnus laboriosior succedat, dolor Capitis, & thoracis invalescat, quo in casu vena brachii aperiatur. Pauca hæc, &c.

C O N S I L I U M

X X X V.

Tussis cum sputo copioso, pruritu sicco per universam cutim, vigilia, alvi siccitate, & febricula, contabescente etiam corpore.

Natura morbi, ejusque causæ ita docte, & eleganter a præclarissimo Viro exponuntur, ut non opus sit ulteriori indagine. Constat enim, Illustrissimum Virum tussi laborare cum copioso sputo, pruritu sicco per universam cutim, vigilia, alvi siccitate, & febricula, contabescente etiam corpore. Hæc autem ortum trahunt a colliquate sanguinis; luxuriantibus namque in sanguinaria massa sylvestribus erosivis salibus copiosior colligitur humor in folliculis glandularum trachæ, & dum sanguis pulmones permeat, ichores viam sibi aperiunt, diductis, & laxatis eorundem poris in cellulas, & trachæ fines, ubi irritando tussim excitant, & sputum promovent. Et quoniam principalis miscella lymphæ, & sanguinis celebratur in pulmonibus, ideo ex concursu diversorum salium improporionata succedit fermentatio, a qua frequens febricula. Eadem quoque causa pruritus gignitur, interceptis aci-

dis salibus in cutis interstitiis, & recollectis morboſis icho-
ribus in miliaribus glandulis; hinc corporis habitus graci-
lior redditur: nam ab acri ſanguine nutrimentum potius
abraditur, quam apponatur partibus. Vigilia quoque urget,
vellicatis cerebri fibris ab affuſo ſanguine, vel ab inquina-
to nerveo ſucco; unde harum perennat tenſio, & tandem
alvi ſtypticitas viget, derivata humiditate in alias partes, &
oppilatis vaſorum oris in inteſtina hiantibus a vitriolatis
particulis; a quibus etiam enervatur periltalticus inteſtino-
rum motus. Hanc morboſam affectionem fovet turbata
prima coctio: vigente enim morbo hypocondriaco, chylus non
depuratur; ſed ſylveſtribus ſalibus ſaturatus ſanguini affun-
ditur; hinc vitium lymphæ, & aliis fluidis communicatur,
quod cum uſura . . . . . Sanguini.

Quapropter Indicationes Medicæ ſunt tollendi colliqua-
tionem ſanguinis, eumque reducendi ad nativam Craſim,
& debitum ſubſtantię modum, auferendi irritationes, & con-
geſtiones, juvandique totius corporis nutritionem; quibus
omnibus licet difficile ſit ſatiſfacere, curationem tamen pro-
ſequi expedit. Pro lenienda igitur alvo, faciant clyſteres
ex jure hordei, vel oleo amygd. dulc. & pro alterante con-
veniet ſerum Caprile depura., cui miſcerem aliquot guttas
tincturæ chalybis, vel aliud blandum chalybeatum. Deinde
ex uſu ſit lac aſinæ, cui addat pulverem totius cancri calci-
nati: at ſi ſerum non arrideat, paretur jus chalybeatum, &
alteratum branca urſina, hedera terreſtri, & hordeo deco-
cto. Decoctum pariter paratum carne vituli, caudis cancror.
fluvialium, tenticula paluſtri, & ſimilibus utile erit, ſi lac
tolerare non poſſet. Interdiu uſurpet rotulas paratas ocul.
C. C. uſto, antimo. diaphoret. ſeminibus papave. albi, ſac-
char. condit., & aqu. violar., vel fiant tabellæ antimo. dia-
phoret. & ſacchar. roſato tantum. Uſus propoſiti antihe-
ctici Poterii rite parati opportunus erit. Ante cibum gelat.
C. C. aſſumat, & a cœna ſaccharum roſatum cum flor. ſul-
phur. Potus erit aqua hordei, vel aqua, in qua bulliant
Cancris fluviales contuſi, & hordeum decoctum. Viſtus ratio
tam prudenter inſtituta proponitur, ut nil addendum ſu-
perſit. Pauca hæc, &c. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM

XXXVI.

*Tussis, Sputum copiosum cum Sanguine, Febris,
& universalis Macies.*

Convenio cum Doctissimo Viro Nob. P. copioso sputo, hocque heterogeneo laborare, confluyente a toto materia acida, & erosiva: alias enim primo gravida enormem passa est a naribus Sanguinis hæmorrhagiam, deinde scabie per plures menses laboravit, & tandem hac suppressa, sputum copiosum manifestatum est, erumpente etiam Sanguine; hunc comitatur tussis, raucedo, febris, & totius corporis macies. Succedunt autem hæc omnia, quatenus Sanguis erosivis salibus saturatus, dum pulmones, & tracheæ glandulas subit, facta ulteriore, & morbosa insinuatione, in tracheæ fines, & pulmonares vesiculas irruit, ubi facta congestione, & irritatione eisdem ad motum excitat, unde tussis, & sputum copiosum. Contingit vero raucedo: nam loco oleosi succi a tracheæ glandulis eructati, quo faucibus lenitas concilietur, erodens ichor extillat, qui asperitatem induens raucedinem manifestat. Excitantur pariter febres; nam improporcionata in pulmonibus suscitatur fermentatio a mixtura acidioris lymphæ, sanguinis, & chyli, & postremo contabescit universum Corpus: etenim acriori reddito Sanguine, nutrimentum potius a partibus abraditur, quam eisdem addatur. Vitium hoc in Sanguine ortum traxit a labe Parentum, a prava victus ratione, & consimilibus.

Indicationes itaque emergunt dulcificandi Sanguinem, & firmandi compagem minimam pulmonum, ne factis in iisdem congestionibus, sensim fiant tubercula, quæ patentem phthisim inducant; vel plus justo diductis porositatibus, & excitatis conspicuis hiatibus, non solum sero Sanguineo, verum totius Sanguinis corporaturæ via aperiatur. Pro his explendis varia hucusque ex methodo administrata sunt præsidia, & alia proponuntur. Pro lenienda igitur alvo convenient blandia medicamenta, & præcipue Ol. amygd. dul. s. ig. extra., clysteres pariter ex eodem oleo vel butyro, aut jure hordeaceo. Cæterum caveat a reliquis irritantibus, & Scamoneatis. Alterantium loco laudo propositum lac asinum.

num cum Sacchar. rosat., cui etiam misceri poterit antimoni. diapho. rite præp. At si huiusmodi lac non admittetur, parari poterit decoctum canc. fluv. in aqua hordeacea, in qua simul bulliat lenticula palustris, pimpinela, heder. terref., & hord. decoct. Interdum utatur Syrup. de erysimo, vel de heder. terrestri: usurpet pariter tabel. parat. ocul. cancro., flor. sulphur. sale prunelle, sacchar. candid., & aqua violar., & irrorentur gutt. aliquot balsa. peruvi. Cum cibo ex usu sit pulvis Hali Abbatis. A cœna assumat Sacchar. rosat., & conferv. viola., cum coral. pulve., & rasu. matr. perla. Frequenter potet ptisanam hordeaceam, & emulsiones ex amygd. dul. in aqua viola. factas. Parce cœnet, & caveat ab acidis, & acribus. Pauca hæc habebam, &c. Faxit Deus.

C O N S I L I U M

X X X V I I.

Tussis cum sputo, Calculi renum, & dolor articularum.

EX his, quæ in exarata scheda habentur, patet Potentissimum Regem diversis morboſis affectionibus tentari, quæ probabiliter ab uno fonte exortum trahunt. Verisimile namque est, acidos sales in hypocondriis cumulari, qui una cum chylo sanguini affusi circulatione media varios manifestent morbos. Etenim inquinatus, dum pulmones subit, eorumque glandulas, parum remoratus suis ichoribus salinis poros plus justo aperit, unde non solum halituosis particulis, verum etiam crassiori lymphæ in vesiculas pulmonares, & trachearum fines aditus patet: hinc congestione facta, inducta crassitie, irritatio succedit, & inde tussis, & sputum. Eadem etiam acida inquinamenta ad renes deducta volatilibus particulis destituta tartaream materiam ferunt: nam in naturam calculi coalescunt. Ab eadem quoque ortum trahunt articularum dolores: nam sanguis salibus acidis saturatus cum per glandulas miliares cutis non depuretur succedente facili transpiratione, dum articularum arctos subit meatus, sales deponit, a quibus membranæ, & tendines vellicantur, & subsequens sanguis retardatur; & ita leves fiunt congestiones, a quibus dolor, & tumor. Exposita inquinamenta salina, ut alias innui, in imo ventre exoriuntur, ener-

vatis.

vatis fermentis ventriculi, & reliquarum abdominis glandularum, a quibus chylus non ex toto dulcificatur, unde sylvestres sales Sanguinis massam subeuntes ipsam inficiunt: quapropter vitium etiam visceribus, & secundariis humoribus, & præcipue lymphæ communicatur, quæ in pulmones introducta ulteriore motu labem in Sanguine, & continentibus pulmonibus auget.

Quare Medicæ Indicationes sunt dulcificandi Sanguinem absumendo sylvestres sales, vel saltem ipsos miscendo, inconspicuosque reddendo, tollendi congestiones, præcipue in pulmonibus, firmandique viscerum compagem, & eorum fermenta. Ut igitur producta saltem curentur, cum radix difficillime tolli possit, curationem prosequi expedit. Pro alvi lenitione sufficiat Ol. amygd. dul. s. ig., vel saltem Cassia, aut frequens usus tartari: valida enim purgantia vehementem fluidis motum, & erosivos sales impertiuntur, unde tenella pulmonum substantia lædetur. Pro dulcificandis fluidis conveniet ser. Capr. colatum: acres enim sales abluentur, & per urinæ vias eliminabuntur. Huic addi poterit antimonium diaphor., & opportuno etiam tempore lac vacci potari poterit, coctum cum quarta parte aqu. violar. Interim pulmenta in lacte vaccino coqui poterunt. Urgente tussi utile erit decoctum hederæ terrest. vel ejusdem syrup. vel syrup. papaerrat. Præcipuum studium sit in procuranda coctione, unde amara convenient, ut Cichor. Sylvestr. his enim roborantur prima fermenta, & acidi sales atteruntur. Conveniet etiam pro firmando ventriculo pulvis stomachicus Querce., vel saltem mixtura ex sale absynth. oculis cancro.; ras. ebor.; & nitro purif. Cruditas vitetur, sicut & ciborum varietas, abstinendo perpetuo ab acidis, piperatis, & impense falsis. Hæc indicabam pro salute Potentissimi Regis. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM XXXVIII.

Thoracis affectio cum tussi, respirandi difficultate, Sputo sanguinis, &c. cum suspitione Luis Gallicæ.

EX his, quæ habentur in scheda patet, Egregium Virum thoracis affectione laborare. Inquinamenta namque totius corporis, quæ naturam sapiunt erosivam, dum attingunt glandulas tracheæ, & tenellam pulmonum substantiam, fixantur, & congestione facta tussim, respirandi difficultatem, & quandoque pleuritidem efficiunt; tandem erosione facta sanguinis eruptionem manifestant. Quare probabile est ex vitio perennante in toto sanguine, & lymphâ vitiari compagem minimam pulmonum, unde de facili remorantibus humoribus gravitas inducitur, & pulmonum pori, quibus transpiratio celebratur, plus justo aperiuntur, & periculum est, ne vasa erodantur ob acredinem stagnantis materiæ, vel saltem cruda suscitentur tubercula, & ita evidens manifestetur phtyfis.

Medicæ igitur Indicationes sunt corrigendi vitium totius massæ Sanguinæ, & firmandi pulmones. Pro quibus assequendis varia proponuntur præsidia. Pro lenienda alvo utilis erit usus ol. amygd. dul. s. ig. extra., vel Cassia cum pulpa tamarind. Cæterum suspecta sunt reliqua solventia, cum communicato motu, & additis particulis erosivis, & irritantibus lacerationem in pulmonibus efficere possint. Pro alteratione convenient propositi succi ex sonco, Violar. heder. terrestr., & similibus per XX. dies; deinde assumat Serum Capri. ad ℥ viii. per hebdomadam, & tandem potet lac asinum. Et ut Gallica lues, si quæ sit, tollatur, asina nutriatur alimento irrorato decoctione salsæ Parillæ, & ligni Sancti, & ex usu sit XXXX. diebus, quo tempore abstineat a vino, vel parce eo utatur, & potet decoctum passularum. Opportuno tempore assumat aquas thermales, & arridet præ reliquis aqua Nuceriæ. Interdiu ex usu sint tabellæ paratæ oculis cancrorum, sale prunel., antimon. diaphore., sacchar., & aqu. Violar. . A cæna usurpet sacchar. rosatum.

Pul-

Pulmenta coquantur in lacte vaccino, & sint frequenter ex Oryza. Circa mercurialia dubitari potest, ne ulteriorem labem in pulmonibus inducant. Pauca hæc indicabam pro salute, &c. F. D. &c.

CONSILIUM

XXXIX.

Sputo di Sangue.

HO letto al Signor Fabri la scrittura inviata da V. S. Eccellentissima, motivandogli ciò che ella accenna nella sua. L'ho parimenti mostrata al Signor Dottor Muratori, e ad altri amici, i quali concordemente col Signor Fabri pensano, che l'uso del latte asinino nel caso proposto sia necessario, e ragionevole: attesochè lo sputo di Sangue manifestato nel Nobilissimo Paziente mostra un grandissimo sconcerto dell'economia del Corpo, essendosi con il progresso del tempo mutata la natura, e composizione della massa del Sangue, e conseguentemente della linfa, e degli altri fluidi, e fermenti delle viscere. Onde alterato il moto intestino, e locale del Sangue, e rendutosi questo troppo acido, ed erosivo, ed analogo ad un'acqua forte, non è maraviglia se con la circolazione si fanno abrasioni nelle carni, e nelle glandole, se succedono escrezioni smoderate, e finalmente ne i polmoni, dove i vasi sono teneri, minimi, e rari, ne siegua un'erosione, ed apertura, anzi coll'avanzamento del tempo tubercoli, ed absessi. Questo progresso lo mostrano i varj accidenti, che s'osservano, e la sezione de' Cadaveri. Supposto questo dunque l'arte deve procurare di rifare, e ridurre la massa del Sangue alla sua prima natura di dolcezza, e di mistura, acciocchè successivamente le parti solide non restino lacerate, e gli altri fluidi, e fermenti corrotti. Ne' tempi antichissimi, nei medii, e nei correnti il latte è sempre stato stimato a proposito, e valevole per li suddetti fini, e giornalmente vien praticato. E perche si tratta di rifar il tutto, cioè i fluidi, e li fermenti, e riparare le parti solide, si ricerca un lungo uso del detto latte, il quale introducendo a poco a poco le sue particelle dolci nella Massa del Sangue, e nei fluidi particolari, con lunghezza di tempo insensibilmente li muta, e quando ciò non

L   succe-

succeda , è certo , che la forza de' fermenti corrotti è divenuta un' altra natura , che muta nelle sue condizioni il rimedio , e così non segue la sanità ; perchè *reliquum sanitatis est , quod facit sanitatem* . So che alcuni autori lodano i Decotti , sperando di estirpare le parti erosive , che dalle glandule , e dalla Massa del Sangue sboccano . Io con tutta l' attenzione , ed osservazione possibile ho il tutto provato , e fin ad hora non ho incontrato la felicità , che viene scritta , ma ben sì ho veduti aumentarli gli accidenti , e lo sbocco d' umori . Questo è il Sentimento del Signor Fabri , e de' miei amici ; il quale parmi fondato su l' esperimento , e su la ragione . Nè V. S. Eccellentissima ha di bisogno , che le sue mature , e prudenti determinazioni vengano corroborate da altri , non che controverse , e poste sotto la Censura . Viva superiore a queste cose del Mondo , e simile a se stessa , mentre facendole humilissima riverenza , mi confermo , &c.

CONSILIUM XL.

Sputum Sanguineum Singulo Mense.

ITa docte , & eleganter exponitur morbus , ejusque causa , qua torquetur Nob. Mulier , ut ulteriori non opus sit indagine . Notus est morbus : periodica scilicet sanguinis singulo mense a pulmonibus per sputum excretio . Hujus causa eruditissime proponitur a Præclarissimo viro . Probabile enim est , suppressa , vel valde imminuta menstruali per uterum purgatione , refluxum ab eodem Sanguinem pulmonum vasa subeuntem , eorundem hiatus plus justo aperire , & in vesiculas pulmonares , & tracheas irruido sputo tandem excerni ; nam menstruorum tempore vigente Sanguinis copia , vel saltem actis in motum ejusdem particulis , & salibus , quibus fermentatione media hiatus uteri ex naturæ legibus in integre sanis aperiuntur , superata videlicet resistantia fibrarum , quibus externa oscula vasorum in utero , & vagina firmantur , de facili reticularibus pulmonum vasculis vis infertur , & membranis quibus pulmones integrantur : unde meatus diducuntur , & laxantur , ita ut congestione facta in Cellulis pulmonaribus , succedente irri-

irritatione natura sputum promoveat. Sanguis igitur acidior, & impurior redditus, non solum ex copia particularum vitriolo analogarum, quæ ex naturali temperie perpetuo coacervantur, verum etiam ex morbosa stagnatione in utero, ubi majorem ex mora contrahit aciditatem, felicem, & nativam non subit circulationem, sed interceptus sensim excitat congestiones, & exinde eruptiones periodicas, unde cessante orgasmo, & motu, natura restituit antiquam compagem, & mixturam.

Indicationes igitur sunt promovendi nativam per uterum excretionem menstrualem, tollendo impedimenta viarum, & depurando sanguinem, firmandi pulmonum compagem, ne perennante vitio novus fiat in iisdem morbus funestus, & inevitabilis. Pro his itaque assequendis prudenter proponitur curatio a Præclarissimo viro. Opportunitate veris leniatur primo alvus Ol. amygd. dul. s. ig. extra. vel Cass., vel simili blando medicamento, abstinendo a reliquis, quibus major motus communicari potest, & tenellæ pulmonum partes irritari, & lacerari possunt. Pro alteratione autem laudo jus pullæ propositum Chalyb. alterat. fol. lupul. agrimon., Cicerbitæ, borag., radic. grami., & simil., cum quo assumat syrup. de althea, cui addat gutt. aliquot spir. Sal. armoni., hisque utatur per XV. dies, deinde ex usu sit serum Capril. colat., cui addat tincturam proposit. chalyb., vel ipsum Sal. martis, aut ejusdem Crocum, cui misceri poterunt guttæ aliquot olei sulphur., & hæc usurpentur XL. diebus. Interim venæ sectio in brachio primo, deinde in pede instituatur. Circa cauterii administrationem, si gracilis sit habitus corporis, non excitarem, cum per ipsum corruptum tantum ibidem alimentum in exulceratam partem propulsus excernatur. Vinum alteretur infusione Chalybis, & fol. absynth. romani, quo diu utatur. Condiat juscula, & cibaria sale absynth. Interdum utatur tabellis paratis semi. alth. pulve., ocul. Cancr. flor. sulphur. sacchar. candid., & aqu. viola. Instantibus mensibus per aliquot dies frictions propositæ fiant, & potet jusculum alteratum rubia tinct., fol. mercurialis, & radic. fænicul., additis gutt. spir. Sal. armon. Cæterum circa victus rationem, & externa tam ingeniose disponuntur, ut mea non egeant descriptione. Hilariter igitur vivat, & locali motu moderate exerceatur, cavendo perpetuo a rebus acidis, acribus, & impense falsis. Carnes sint facilis coctionis absque condimentis, & parce cænet. Pauca hæc habebam, &c.

CONSILIUM

XLI.

Spasmo del Cuore col polso impetuoso, e grande, &c.

LA cagione de' varii sintomi, che si sono osservati nel Signor Abbate, ha origine probabilmente nel ventre inferiore, li cui visceri, mediante la snervatura de' proprj fermenti, non perfezionano abbastanza la prima cozione: onde restando il Chilo non intieramente depurato, ne dulcificata la massa del sangue, ne il restante de' fluidi, si rendono un poco acidi, ed agri, e però negli anni addietro si osservò una tosse secca, che lo molestava con una voce rauca, effetti di una mancanza d'umore pingue, che naturalmente suole sgorgare dalle glandule della trachea, e d' un' abbondanza d' acidi, che irritano i nervi, e le membrane del petto. Ora mantenendosi in tutta la massa del sangue qualche copia de' suddetti acidi, ed altri sali silvestri, il cuore dal passaggio del sangue vien irritato come da uno spasmo leggiero, e così ne segue una costituzione del detto moto più veemente del solito, e conseguentemente il polso si manifesta più impetuoso, e grande. Il peso che di continuo l' opprime, è un prodotto della stessa causa; attesochè il fugo nerveo non è intieramente volatilizzato, e per conseguenza non fa la dovuta tensione nelle fibre del Cervello, e dei nervi. Questa costituzione morbosa, oltre la disposizione naturale, verisimilmente viene fomentata dallo studio fatto intempestivamente, e particolarmente doppo il Cibo, non comunicandosi l' afflusso degli spiriti animali alle viscere naturali, ed insinuandosi il Chilo nel sangue prima d' aver ricevuta tutta la dovuta cozione, &c.

Le indicazioni adunque faranno di perfezionare quanto è possibile la prima cozione, depurando gl' ipocondri dagli acidi, e corroborando li visceri inferiori, ed i loro fermenti. E per tanto crederei, che a prima stagione si servisse del fiero Caprino depurato, prendendone ℥ vii. al quale, col progresso del tempo, si potranno aggiugnere da viii. goc-

cio.

ciòle di tintura d' acciaio . Il brodo parimente di polla acciarito, ed alterato con le foglie di Cicoria, e di boragine sarà a proposito, non potendosi avere il suddetto fiero Caprino. Il vino acciarito preso a tavola lungamente gioverà; come anche l'infusione della radice di Boragine nel vino. La polvere dei testacei, cioè di Madre perla, Corallo, ed occhio di Granchio nella conserva di Boragine, e d' Assenzo si potrà usare, come anco il sal di Assenzo, servendosene per condimento. Li bagni d' acqua dolce praticati nella stagione calda possono molto giovare, ajutando il traspirato, come il moto locale opportunamente praticato. Questo è quel poco, che posso motivare per la salute di un Padrone, ed amico, a cui sommamente devo, e desidero una intiera Salute, &c.

C O N S I L I U M

X L I I.

Præcordiorum turbatio, ac in utroque pulsu irregularitas, & intermissio.

Varia morborum genera, quæ in Illustrissimo, & Excellentissimo Viro longo temporis tractu observata sunt, eandem causam agnoscunt, juxta illud Hipp. de Flatibus. Una est species, & causa morborum; locus autem differentiam facit. Probabile enim est, ex copia salium sylvestrium primo excitatam fuisse podagram, interceptis hujusmodi inquinamentis in articularum angustiis; iisdem quoque in fluidorum massa stagnantibus, colliquationem in sanguine inductam fuisse; ex qua apertis plus justo glandularum renalium porulis, copiosa effluxit serositas; hinc urinæ profuvium, quod licet diminutum sit, adhuc tamen in laxata fluidorum compage copiosum separatur lotium. Elapso anno interceptis exaratis salibus in musculis, & glandulis gulæ facta congestione, turbataque peculiari circulatione periculosa manifestata est angina. Convulsis pariter cerebri fibræ, & præcipue in thalamis nervorum opticorum non succedente expetita terminatione specierum, vertigo est subortata. In hyeme quoque enervatis carneis lacertis, sanguis plus justo stagnans tensionem exhibuit. Nunc vero raro succeden-

dente ad articulos decubitu præcordia turbantur, unde in utroque pulsu irregularitas, & intermissio observatur absque rythmo. An hoc novum symptoma succedat vitio fluidi, an viarum, difficillimum est determinare; naturalis enim pulsus exigit, ut patentibus viis debita sanguinis quantitas statuta temporis differentia, ab extremitatibus venosis in auriculas cordis fluat, ab his in ventriculos, a quibus in hiantes arterias propellitur: cum hac tamen ratione, ut arteriarum tubus proportionatam fervet latitudinem, & ejusdem carneæ ambientes fibræ tonico polleant motu, ita ut felix succedat sanguinis transmissio ad partes, nec subsistat in præcordiis, sed manifestato impulsu per continuatas, & appensas arterias pulsus appareat. Non videtur autem aliquid polyposum in vasis cordis, & pulmonis extare, cum nullum adsit in præcordiis pondus, nulla respirandi difficultas in ascensu, corporis habitus floreat, & sanguinis polyposam materiam non sapiat. Quapropter fatius credam, vasorum irritationem, & convulsionem inductam fuisse a salibus podagricis sanguini mixtis, a quibus sollicitatæ carneæ fibræ externos Venarum hiatus ambientes, seu auriculas cordis, inordinatam motionem promoveant. Et quoniam eadem irritatio arteriæ communicari potest; ideo etiam nullo existente objecto corpore, in pulsus communicatus a corde intercipi potest, unde pulsus intermissio. Probabile enim est, ex podagrica materia levem quandam erysipelatosam constitutionem, & stagnationem in pulmonibus, & præcordiis vigere, ex qua media nervorum contractione viarum libertas turbatur. Inter causas externas non ultimum locum habent animi pathemata: ex mærore namque contrahuntur nervi, unde angustatis vasis, retardatoque fluidorum motu, sanguinis massa non rite volatilizatur, & depuratur.

Indicationes erunt igitur tollendi præcordiorum irritationes, eorundem libertatem inducendi, curandique, ut podagrica inquinamenta ad ambitum corporis deducantur, & dissipentur, non neglecta primarum viarum lubricitate, cum morbosa materia per renes derivari nequeat. Pro his explendis curatio instituatur, & pro alvi lenitione conveniet senæ infusio, vel frequens usus syrup. de Cichor. cum Rhabar. duplicata hujus dosi. Usus quoque tartari sæpe repetitus utilis erit. Clysteres pariter emollientes injiciantur. Pro alteratione usurpari poterit hoc æstivo tempore serum Caprile colat. cum antim. diaphor. vel ejus loco assumat pulverem Viperinum cum succino albo. Autumno autem ex usu sit infusio chinæ cum modico Sassafras, & limatura Cor. Cer. absque

absque forti ebullitione in aqua melis. , vel violar. Crustacea opportuna erunt , & parari poterunt tabellæ , quæ irrorentur modico spiritu Cor. Cer. Cophè a prandio sumptus juvabit . Vinum temperet aqu. melissæ . Potulenta , & liquida alterentur extinctione igniti chalybis : motus localis etiam equitando instituat . Frictiones in extremitatibus celebrentur , curetque , ut podagra manifestetur . Frequenter bulliat lima. C. C. , vel rasuram eboris in pulmentis , & interdum cum cibo assumat gelat. C. C. Victus sit attenuans , & facilis digestionis , cavendo a ciborum varietate , & ab acidis . Pauca hæc ægro corpore dicebam . Faxit Deus , &c.

CONSILIUM

XLIII.

Hydrops pulmonum cum tumore aquoso in ambitu corporis.

EX brevi , & compendiosa symptomatum historia , quæ in Nob. P. observantur , colligi potest , hunc tentari hydrope pulmonum , cui necitur pariter Scroti , coarum , & crurum tumor . Morbosa hæc affectio ortum trahit a soluta totius sanguinariæ massæ compage , & exaltatione erodentium salium , unde cruor colliquatur , & inter circumlandum labefactato motu constrictivo partium , & venarum præcipue , intercipitur , & stagnat feri portio , unde tumor . Succedit autem primo in pulmonibus , per quos tota sanguinis massa effluit , cui adduntur lymphæ , & Chylus : quæ omnia non debite miscentur , & fermentantur , sed a salibus sylvestribus inexistentibus in lymphæ colliquantur ; unde producti ichores , facta sibi via in poros pulmonum , & exinde in concavitatem thoracis , eorundem pondus augment , minuuntque vacuitatem pectoris : hinc difficultas spirandi subsequitur . Ex eadem etiam causa succedit tumor aquosus in ambitu corporis : nam Sanguis in pulmonibus non rite fermentatus , & copiosis erosivis salibus saturatus in reliquum Corpus transmissus , inefficax redditur pro transpiratione , & enervato peristaltico partium motu , non eadem felicitate revehitur , qua per arterias propellitur : unde feri congestio , & successive tumor .

Indicationes igitur succedunt tollendi Sanguinis congestio-
 nem in thorace factam, derivandi ichores ad vias urinæ, re-
 stituendi debitum tonum, & crasim Sanguini, & firmandi
 viscera. Quibus satisfacere difficillimum est ob læsam totius
 corporis œconomiam, & præsertim præcordiorum, & thora-
 cis. Ut autem opem feramus N. P. quædam proponemus re-
 media, saltem pro mitigatione symptomatum. Pro lenien-
 da alvo ex usu fit oleum amygd. dul. s. ig. extra., quod fre-
 quenter etiam potari poterit loco cibi. Interdum uti soleo
 sequenti remedio. ℞. Seri Vacc. lib. ii. fol. senæ ℥ iii., zin-
 zibe. ℥ i. sacchari ℥ 5. Maceren. Dosis ℥ iv. Clysteres quo-
 que ex ole. amygd. dul., & emollientibus. Pro facilitanda
 respiratione & derivando sero ad vias urinæ laudo usum spi-
 ritus Terebinth., vel spir. Sal. dulci. cum jusculo Chalyb.,
 in quo bullierint radices altheæ, grami., & fol. absynth., &
 Cheref.; hisque utatur, donec transacto æquinoctio succedat
 aliqualis respirationis libertas, & urinæ copiosius fluant. Quæ
 si Deo dante succedant, cogitandum erit de restituenda nativa
 compage sanguini, quod præstari poterit tinctura Chalybis, vel
 Croco Martis adstring. cum jure Chalyb. altera. fol. marub.
 absynth., & simil., hæcque longo tempore usurpet. Interea
 interdum utatur his tabellis. ℞. Semi. alth. ℥ i. flor. sulphur.
 ℥ 5. sacchar. candid. q. s. Cum sufficienti quantitate aqu. vio-
 la. :f: tabellæ. Urgente etiam difficultate respirationis, potet
 syrup. de Ibisco cum gutt. aliquot spiri. Sal. armon., vel suc-
 cum expressum a rapis elixatis, & pauco saccharo conditum.
 Vinum alteretur infusione Chalybis, & absynth., vel saltem
 in eo extinguantur filices, quibus elicitur ignis, igniti, &
 juscula saliantur sale absynth. Circa localia partes affectæ fo-
 veantur aqua salita, & Chalyb., in qua folia quercus co-
 quantur, vel fiat sequens fons. ℞. urinæ pueri lib. iv. salis
 prunellæ ℥ iii. Bull. ad consumptionem tertiæ partis. &c.

CONSILIUM

XLIV.

*Hydrops pectoris cum œdematoso pedum,
& crurum tumore.*

NOtus est morbus, quo torquetur Illustrissimus P., hydrops scilicet pectoris, qui post hypocondriacam affectionem manifestatus est, cui adduntur pedum, & crurum œdematosus tumor, & contumax inappetentia. Succedit autem exarata morbosa affectio vitio fluidi universalis; namque verisimile est, sanguinem a salibus acidis fundi, & colliquari, unde ablata debita mixtura, & compage, novæ aperiuntur viæ, præcipue in pulmonibus, in quibus intercepti ichores eorum molem ponderatiorem reddunt, hinc difficultas spirandi. Idem quoque cruribus, & pedibus accidit; dum delata per arterias serositas in carnibus intercepta stagnat, ac labefactato tonico partium motu, in venas non exprimitur. Inappetentia quoque viget; nam ventriculus debita succi nervei irroratione privatur, & loco proprii succi a toto confluentes ichores recipit, qui naturalem tensionem, sensumque in fibris non excitant, nec cibariorum attritionem perficiunt. Hanc morbosam constitutionem inducere inquinamenta acida, & analogæ aquæ forti in hypocondriis genita, quæ chylo mixta tandem sanguineam massam particulis acerbis, & erosivis turgidam reddiderunt.

Quapropter Medicæ indicationes sunt, tollendi colliquationem in fluidis, dulcorandi Sanguinem, auferendi congestiones in partibus, & si natura permittat, deducendi ad vias urinæ morbosos ichores. Pro his assequendis video artis præsidia prudenter administrata fuisse. Lenientia igitur alvum caute quidem administranda sunt: unde oleum amygd. dul. s. ig. extra. tuto administrari poterit. Pro alterante, ut debita sanguini compages restituatur, & colliquatio tollatur, chalybeata conveniunt, & in similibus uti soleo rubigine ferri cum succo concreto cichor. Posterius utatur specifico stomachico, & croco Martis. Juscula alterentur extinctione silicum ignitorum. In vino infundat Chalybem. Saliat juscula, & Carnes sale absynthii. Fluente libere urina, ex usu sit

90.
spirit. Salis^r coagulatus Hadr. Amynsyct. Suo tempore etiam raparum elixatarum succus saccharo candito conditus interdum frequenter sumptus faciliorem reddet respirationem, deducendo ichores ad vias urinæ. Victus ratio sit exquisita, & tenuis. Pauca hæc innuebam in medio mearum occupationum, eaque doctissimo, & acri Prudentissimi Medentis judicio subiciebam. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM

XLV.

*Singultus, Vomitus, Dolor Ventriculi,
& Angor, &c.*

EX his, quæ eleganter, & abunde a Præclarissimo Viro exarantur, patet, Nob. V. affectione ventriculi, & adjacentium partium laborare. Singultus namque, vomitus, ventriculi angor, & dolor, cum totius corporis tumore, & capitis imbecillitate, membranarum, quibus ventriculus integratur, irritationem ex nervorum affectione subortam probabiliter indicant. Probabile enim, & rationi consonum est, inquinamenta, quæ febrim excitabant facti decubitu in nervorum finibus, membranisque ventriculum amplexantibus, convulsiones in hujusmodi partibus excitasse: unde de facili musciosa ventriculi portio a cujuscumque etiam levi appulsu ad motum excitatur, & ita singultus succedit, & statim tempore contenta a ventriculo vomitu ejiciuntur. Cibus etiam suo pondere gravat, & Saliva, ichoresque expressi a glandularum poris ventriculi fibras ad motum excitant. Compatitur autem caput cum appensis nervis, eo quia nervi vagi extremitates ad ventriculum, & adjacentes glandulas derivantes ex morbifica materia, quæ olim febrim ferebat, convulsæ, & commotæ spiritibus, & succo nerveo motum inordinatum, insolitumque communicant: unde visus læsio, totius corporis, & præcipue capitis languor, & tumor. Læditur pariter prima concoctio ex adjacentium glandularum convulsione: unde fermenta non detinentur, nec debito tempore cibus, & chylo affunduntur, & ex perenni vomitu totius corporis habitus debita alimonia privatur; unde universa œconomia læditur. Unum quoque addendum,

in hujusmodi affectibus in fundo ventriculi, vel saltem in adjacentibus partibus glandulosis ex nervorum convulsione abscessus fieri, & tumores, qui postremo pessimam acquirunt naturam, a quibus non solum substantia ventriculi ad vomitum excitatur, sed viæ interdum angustantur, &c.

Indicationes igitur occurrunt tollendi irritationem, & convulsionem ventriculi, ut cibaria, & fermenta debito tempore detenta concoquantur, & abscessus, & erosiones in membranis ventriculi, & adjacentium glandularum avertantur. Pro quibus assequendis plura, & plura licet, incassum tamen video administrata remedia. Laudo igitur frequentem usum ol. amygd. dul. s. ig. extra. summo mane, & ante cenam aliquot cochlearia. Usus quoque feri Caprioli colati longo tempore usurpatus opportunus erit, vel saltem ejus loco uterer gelat. C. C. superbibendo jus pullæ alteratum cum foliis portulac., plantag., menthæ, borag. Tandem tentarem usum lactis asinini, quo angor, irritatio demulceatur, viæ laxentur, & si quid exulceratum esset, detergatur, & consolidetur. Cum cibo convenient interdum gutt. aliquot balsami Peruviani; Succus quoque cydoniorum, & pulmenta absynthii sale condiantur. Emulsionem quoque ex amygd. dul. juvabunt. Exterius Cataplasmata ex aceto Rosato, & cydonio. in aceto coct. parentur. Vel tandem aqua Rosarum cum modico Camphoræ, & succo limonum pro linimento conveniet. Abstineat a Vino, &c.

CONSILIUM

XLVI.

Vomito.

IL vomito con gli altri accidenti dimostrano una corruttela del fugo dello stomaco, e probabilmente una viziata struttura dello stesso; attesoche in casi simili la sostanza glandulosa si esulcera, e cresce, facendo tumori, onde dal tutto si riceve copia di fieri; si turba la cozione, s'impedisce la propagazione dell'alimento, e s'inverte il suo moto. Non so, se l'arte possa riparare la struttura, e correggere il vizio de' fermenti, e de' fluidi; essendosi fino a

quest' ora prudentemente praticati i più generosi rimedj della medesima . Per non lasciar l' infermo senza ajuto, motivarò alcune cose . Mi servirei adunque del siero Caprino colato, aggiungendovi alcune gocce del Balsamo del Perù ; e caso non tollerì il siero Caprino, prenda un brodo acciarito, nel quale sieno bollite l' Ortica, e l' assenzo, mescolandovi il suddetto Balsamo . Si serva delle rotoline fatte col sale d' assenzo, e coll' antimonio diafore. cogli occh. di granchio, e colla rasura d' avolio, e col cibo prenda la gelatina di C. di C., e si potranno anco replicare que' rimedj, che altre volte hanno giovato. Questo è quanto posso suggerire, rimettendomi al più sano Giudizio di chi regola la cura, desideroso della salute del Nobile Paziente .

CONSILIUM XLVII.

Vomito Sanguigno.

DAlla serie degli accidenti sin' ora occorsi si conosce che i fermenti dello stomaco, e delle glandule delle prime vie hanno acquistato un acidità di vetriuolo erosivo, ed acre, analogo all' acqua forte; onde vien turbata la cozione del cibo, e fatta a tempo un' erosione, ed apertura ne' vasi sanguigni, dalla quale si manifesta il vomito sanguigno . L' abito anche del corpo è contaminato, onde concorrono icori acidi nello stesso stomaco, che cagionano i vomiti di materie sierose . Le indicazioni difficilmente si ponno pigliare, perche sono contrarie; attesochè l' acidità, e corruttela de' fermenti richiederebbe cose alcaliche, rimedj calibeati, e cose simili; le quali poi non si possono sicuramente praticare, perchè possono aprire le bocche de' vasi, e provocare il vomito sanguigno . I rimedj sin' ora praticati sono stati prudentemente scelti, ed in simili casi l' uso lungo del latte d' asina suol mitigare l' acidità, e l' acredine degli umori, lenire le irritazioni delle parti nervose, e pure con l' esperienza si conosce, che non ha giovato . La Polvere stomatica del Potero praticata anche essa è stata inutile, ond' io non saprei a che partito appigliarmi . Si potria però tentar l' uso del siero Caprino, alla

alla quantità d' $\frac{3}{4}$ v. nel qual fosse per v. ore antecedente-
mente infuso un poco d' assenzo Romano: e caso questo
non venga tollerato, potrà valersi del Siero Caprino puro,
prendendo seco un cucchiaro di gel. di C. di C. Ogni volta
(che Dio non voglia) succeda il vomito sanguigno, farà
bene bollire nella minestra di riso, o d' altro simile la ra-
dice di Ortica. Questo è quanto in un caso così difficile si
può motivare, &c.

C O N S I L I U M

XLVIII.

Colicus Dolor.

COlico dolore vexatur Nobilissimus Comes, ut deduci
potest ex transmissa scheda. Sydenham, & alii divi-
dunt hanc affectionem in multiplices species, inter
quas recensent biliosam, quæ in juvenibus, in calida tem-
perie, & in prava victus ratione, qualis in nostro P. succe-
dit, manifestari solet. Gignitur itaque dolor hic in intesti-
nis, & præsertim in collo irritatis, & convulsis ipsorum fi-
bris, & extremitatibus nervorum ab aculeatis salibus mu-
co, ut plurimum, inexistentibus: unde spasmo contractæ fi-
bræ circulationem sanguinis turbant, lacerando dolorem ex-
citant, & peristalticum motum vitiant, & frequenter inver-
tunt, turbataque œconomia imi ventris, continuata viscera
in consensum trahunt: unde vomitus, aliaque symptoma-
ta. An bilis sola copia excitare possit hunc morbum, du-
bitatur: satius est tamen credere, bilem in hoc casu mor-
bosam reddi, corruptis, & ad acorem versis propriis salibus,
qui mucis commixti, tunicis intestinorum hærendo, ipsas
quasi terebrent, & lacerent, aliaque fermenta a pancreate,
& reliquis intestinalibus glandulis eructata morbosa reddita
hanc affectionem adaugeant, vel inducant. Nam non raro lym-
pha seu serum ab his promitur, quod stypticam sapit natu-
ram, & tincturam gallarum æmulatur, a quo irritatis nervis
partes convelluntur. Ex prava itaq; victus ratione in toto cor-
poris habitu exarati morbosi sales cumulantur, qui ad glan-
dulas imi ventris reflui bilem, reliquaque fermenta inficiunt,
& congestione facta tandem morbum manifestant.

Qua-

Quapropter Medicæ indicationes sunt depurandi fluidorum massam, corrigendi fermenta glandularum abdominis, & firmandi viscerum compagem. Pro his explendis præservationis gratia curatio institui poterit. Pro alvi lenitione Ol. amygd. dul. s. ig. ex., vel Cassia cum pulpa tamarind. exhibeatur. Clysteres pariter utiles erunt parati oleo amygd. dulc., & viola. cum tereben. Venæ sectio in brachio præservationis, & Curationis gratia instituenda venit. Pro mundificatione imi ventris convenit serum Caprinum colat. tantum, cum quo assumat X. diebus pul. ocul. Cancro., & rasu. Matrisperla., deinde horum loco misceat sero Capril. tincturam Chalyb. paratam tamaryndis, vel succo pomorum: iisque utatur saltem XX. diebus; quibus peractis deveniat ad usum lactis asinini, cui misceat quartam partem aquæ viola. vel saltem extinguat in eo ignitos lapides, quibus ignis elicitur; eoque utatur XXX. saltem diebus. Postremo poterit aquas Thermales acidulas, & si præsto non sint, aquam Nuceriæ. Vinum præparari poterit infusione Chalybis. Urgente dolore clysteres emollien. injiciantur; sectio venæ instituatur; cavendo ab impense solventibus. Circa victus rationem parce cænet, & moderate vino utatur, ac motu exerceatur, equitando. Pauca hæc pro salute, &c. Faxit Deus, &c.

C O N S I L I U M

X L I X.

Alvi fluxus cum dolore intestinorum, lumborum, dorsi, ac interdum febris.

Diversa affectionum Genera, quæ in Ægregio Viro tractu temporis observata sunt, originem traxere ab eadem materia variis partibus intercepta. Etenim, ut doctissime innuitur, verisimile est, lympham, & glandularum intestinalium succum erosiva præditum activitate, laceffit nervis, & membranis imi ventris, & postremo contiguus musculis, dolorem intestinorum, lumborum, dorsi, & similia, ac frequentem alvi dejectionem, & fluxum induxisse. Vitiata igitur glandularum intestinalium fermenta, & ad naturam vitriolatam, & quasi arsenicalem immutata in-

testi.

testinorum membranas erodendo tractu temporis ulcus excitantur, unde peristalticus eorundem motus frequenter excitatur, & excretionem contentæ materiæ sollicitantur. Ab iisdem pariter coctio perturbatur, unde chylus ex communicatis inquinamentis non debite perficitur, & dulcoratur, sed in varias corruptorum humorum species immutatur, qui postremo in excretis observantur. Hinc laceffit nervis, & Fallopiano Fasciculo, dolores lumborum, & horrores subsequuntur, & tracto in consensum, ob continuitatem membranarum, ventriculo appetitus dejicitur. Ex iisdem quoque corruptis inquinamentis una cum Chylo sanguinis massam interdum subeuntibus, & ex nervorum irritationibus motum fluidorum turbantibus febris interdum succedit, &c.

Indicationes igitur erunt corrigendi vitia fermentorum omni ventris, consolidandi partes solutas, tollendi irritationes, & firmandi ventriculum. Ut autem his satisfiat, varia per methodo administrata sunt remedia, & alia quoque proponuntur. Ut itaque vitium corruptorum succorum, exulceratio in membranis intestinorum excitata, & nervorum affectio tollantur, laudo ex Hipp. præcepto usum lactis asinini XV. saltem diebus, quod ignitis etiam filicibus præparari poterit. Post usum lactis asinini devenire ad lac vaccæ coctum. Assumantur itaque ℥ vi. lact. Vaccini, & ℥ iii. aqu. plantag., vel viol., & coquantur, donec totum redigatur ad pondus ℥ vii., & singulo mane potetur per mensem. Interim pulmenta in prandio assumenda in vaccino lacte coquantur, & ab Hipp. laudatur milium, Oryza pariter, & hordeum usurpari poterit. Vinum Chalybis infusione alterari poterit, quod parce tamen ex usu sit, & ejus loco potetur aqua alterata infusione, & maceratione C. C., rasuræ eboris, & similibus. Juscula quoque alterari poterunt coctione C. C. & reliquorum, quæ a doctissimis viris proponuntur. Cum cibo gelat. C. C. convenient, & interdum pulvis oculi Cancr. cum terra sigillat. Interdum utatur rotulis paratis corallis, C. C. usis, & sim., addit. gutt. aliquot balsami peruvii. Clysteres frequenter injiciantur lacte bubulo Chalyb. vel jure intestinorum, aut succo hordei parati. Emulsionem interdum exhibeantur ex amygd. dul., & semin. cucurbitæ in aqua Viola., & Plantag. Post cibum confer. rosar., vel Cydonior. assumi poterit. Pauca hæc habebam in tam rebeli morbo, eaque subiciebam acri judicio Doctissimorum Virorum. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM

L.

Contumax alvi fluxus cum febre, & renum dolore.

Contumax alvi fluxus, quo VII. abhinc mensibus Illustrissimus, & Nobilissimus Patiens torquetur, ortum trahit a vitiatis imi ventris glandulis, inter quas hepar, pancreas, & conglomerata tenuium intestinorum glandula primum obtinent locum. Probabile namque est, ipsarum fermenta corrupta affluentem materiam a toto inquinare, & continentes loculos, & vasa exulcerare, unde copiosa per intestina effluat materia saniosa, & Sanguinea. Glandularum autem labes exoritur a luxuriante copia particularum, & ichorum, qui vitriolatam, & arsenicalem sapiunt naturam. Ab his itaque prima coctio vitiatur, & chylus non abunde dulcificatur, nec recrementa præcipitantur stato tempore; sed corrupta non pauca alimenti materia citius, & frequentius ejicitur lecessita intestinorum nervea substantia; hic mirum non est, si ultra exarata symptomata febris suboritur. Hæc enim non solum ab irritatione ab excitato vulnere emanat; verum etiam ab ichoribus, & acribus inquinamentis cum chylo Sanguini affusis, & improportionatam fermentationem excitantibus suboritur. Nutritio quoque totius corporis depravata ab eodem derivat fonte; plurimum enim humoris ab ambitu corporis refluit in intestinorum glandulas, & appulsus Sanguis pro nutritione, cum debita non gaudeat volatilizatione, & dulcedine, potius ab ipsis partibus aliquid abradit, quam deponat, & agglutinet, unde nil mirum, si ablata debita tensione partium vires corporis languescant, præcipue fiante austro, quo tempore, impedita transpiratione, sanguinis recrementa intus coercentur, & erosivæ particulae ab aere participatae Sanguinem ulterius inficiunt, quæ renum etiam structuram pervadendo non levem irritationem, & sensum in tenella eorundem structura excitant. Hanc morbosam affectionem induxere liberum vitæ genus, & vehemens localis motus, & equitatio circa autumnum, quo tempore volatilium particularum copia depauperato corpore, ac ulte-

riori

rioni ex motu subsequente iactura, acida, & acria facta sunt
 tra corporis fluida, ut addita insuper violenta illa concussio-
 ne, qua necessaria visceribus pro fermentorum collectione
 quies turbata est, colliquati humores ad infimas præcipue
 partes inordinato motu protrusi fuere.

Manifestæ ex his igitur eliciuntur indicationes, purifican-
 di scilicet viscerum fermenta, depurandi Sanguinis massam,
 & exulceratas partes consolidandi. In quibus exequendis do-
 ctissimam indicatam video curationem; & supposita succor. her-
 bar. opportuna administratione, antequam calor aeris ma-
 gis urgeat, cogitandum erit de Asinini lactis usu; hujus e-
 nim benignitate tandem acres, & mordaces mitescent humo-
 res, & exulceratæ partes detergentur, ac consolidabuntur.
 Assumat igitur cum pauco saccharo candi. vel ros. saltem
 per mensem lac Asininum, deinde ex præscripto Hipp. potet
 lac vaccinum, quod cum modica aqu. plantag. coqui poterit,
 hocque per XX. dies utatur. Ante lactis assumptionem per
 IV. dies usurpet, lenientis loco, libram Seri Vaccini depu-
 rati, quod & septimo quoque die, lactis tempore, exequa-
 tur. Interim Gelati. C. C. in mensa utatur, vel ejus loco
 mixtura ex terra Sigillata, ocul. Cancro., & C. C. usto.
 Clysteres pariter conveniunt parati ex lacte vaccino chalyb.,
 aut aqu. Villensi, vel saltem jure, in quo decocta sint inte-
 stina boum. Augusti mense si morbus adhuc sæviat, nec fe-
 bris urgeat, aquæ Thermales propositæ opportunæ erunt, Vil-
 lensis scilicet, quæ calida potetur, & vehiculum sit placidum,
 saccharum scilicet candidum pulverizatum, vel Syrup. de al-
 thea vel de liquiritia, & similia. Si ulterioribus interea o-
 pus sit medicis auxiliis, indicatum Serum Capril. depur. con-
 veniet, cui tractu temporis guttæ aliquot tinct. chalyb. ad-
 di poterunt, vel Crocus ipse martis adstringens. Interea jus-
 cula, & potulenta auri igniti repetita extinctione alterentur.
 Circa dietandi rationem nihil addam, cum apposite omnia
 exponantur. Hoc unum tantum innuam, lactis tempore fe-
 re abstinendum esse ab usu vini. Caveat pariter ab acidis,
 & acribus, & frequenti solventium usu. Pauca hæc in con-
 firmationem &c. Faxit Deus.

CONSILIUM LI.

Affectus Hypochondriacus cum flatibus, ventriculi subversione, Podagra, dolore Capitis, & tinnitu aurium, &c.

Multiplices morborum affectiones, quæ in Nob. P. observantur, ita varias corporis partes ex materiæ metastasi tentarunt, ut totum fere corpus laborare videatur. Præcipua ergo symptomata, quibus nunc torquetur, sunt flatus cum ventriculi subversione, podagra, dolor Capitis, & interdum lumborum. Docebat Hippo. *De affectionibus, quod quæcumque (loquitur de alimentis) quidem ventriculus superat, & corpus ipsa suscipit, ea neque flatum exhibent, neque tormina; si vero venter superatur ab his, & flatus, & tormina, & alia hujusmodi fiunt.* Ex quibus docemur, vitiata prima coctione, & chyli distributione, flatus, & ventris tormina subsequi. Probabile namque est, labefactatis ventriculi, & intestinorum fermentis, enervatoque tono, & tensione fibrarum eorundem viscerum, cibaria diuturniorem moram in primis viis trahere, & quasi acescere, hinc & tumultuario illo motu nitrosæ quædam exaltantur particulæ, quæ distensione facta ventriculi membranas dilacerant, & ejusdem motum ad superiora excitant, suscitata quasi convulsione. Hinc impuriore reddito chylo sanguis acidior gignitur, a quo inter circulandum capitis membranæ, & aurium præcipue tunicæ vellicantur, unde dolor, & tinnitus, & postremo ex angustia meatuum in articulis figuntur hujusmodi acida recrementa, a quibus podagra ortum habet. Manifestatur hæc affectio vigente præcipue externo aeris frigore, a quo sylvestres Sales respiratione media communicantur, & transpiratio cõhibetur: quare reflui hujusmodi acidi Sales cessante podagra ope glandularum, in ventriculum, & intestina irruunt, a quibus coctio vitiatur, & flatus, reliquaque symptomata producuntur. Indicationes itaque manifestæ occurrunt juvandi primam coctionem, firmandi viscera, & depurandi Sanguinem, ne fixationes fiant, & irritationes. Pro quibus assequendis opportuno tempore curatio instituenda erit, apparente scilicet vere. Pro nunc autem laudarem usum

sum Salis absynthii, & centi. minor. cum jusculo alterato fol., & radic. cichor., & borag. quod chalybeari poterit. Ante cibum utatur rasura eboris, & oculis cancro., & interdium ex usu sint tabellæ ex rasur. ebor., Matriperlar. cum sacchar., additis gutt. aliquot spirit. salis armon., vel olei anisor. Vere autem, facta levi corporis expiatione, considerem usum succorum depuratorum acetos., borag., cichorei, Melif., plantag., & absynth. pontici, quibus tractu temporis addi posset, pro absumendis acidis, & firmandis ventriculi fibris, bolus paratus ex cro. martis adstring., vel saltem Chalyb. tinctura. Si expositi succi non arriderent, laudarem eorum loco Serum Caprile colatum, in quo absynthii coma infundatur per noctem, quo longo tempore uteretur; & tandem urgente aeris calore conveniret potus aquæ Thermal. habentis mixturam Sulphur. nitri, & non nihil vitrioli. Circa victus rationem a cibo quiete utatur, ut facilius coctio peragatur. An vinum conveniat, quæritur. Hippo. de affectio. habet, quod quæcumque aut flatum, aut æstum, aut morsum, aut repletionem, aut tormina faciunt, & talibus liberat vinum myrrha insuper potatum: corpus enim a vino calefactum per calorem amovet ea, quæ insunt a cibis, a potibus, & similibus. Quoniam aut in exarata affectione hypochondria æstuant, ac vinum secum rapit, & in intestina deducit inquinamenta, & crudas particulas, ideo caute ipso utatur, & temperari poterit calybeata aqua. Caveat interea a remediis impense calidis, quæ pro dissipandis flatibus passim administrari solent. Victu mediocri utatur, vitetque ciborum varietatem. Pauca hæc cursim habui pro salute Nob. Viri. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM

LII.

Affectio hypochondriaca.

Affectionem hypochondriacam abunde indicant vomitus phlegmatis acidi, flatus, tensiones hepatis, & lienis, reliquaque symptomata, quibus torquetur Eminentissimus Princeps. Enervato enim fibrarum ventriculi tono, mutatisque fermentis a glandulis oris, ventriculi, & intestinorum eructatis, prima coctio vitiatur: nam loco succi salis, &

subdulcis, quo cibaria in naturali statu solvuntur, & sensim dulcorantur, acidum menstruum recolligitur a toto refluens; vel saltem ibidem ob volatiliam particularum inopiam stagnando tale redditur, quo mediante tumultuaria ciborum attritio succedit, & ita halituosæ particulæ liberantur, quæ elastico pollentes motu pyrii, instar pulveris turgendo, & vellicando flatum excitant. Vomitus quoque acidæ materiæ succedit ex reliquiis non solum alimenti, verum etiam ex materia a toto confluente, quæ effato fibrarum ventriculi motu diutius ibidem stagnat. Huic associatur bilis portio, quæ ex gracilium intestinorum levi convulsione ex cholidaco sursum exprimitur. Dolor pariter Capitis succedit per intervalla, laceffit extremitatibus nervorum ad Ventriculum propagatis; unde accedente ciborum benignitate tollitur irritatio. Ex concepta itaque in Chylo labe, cum non sufficienter ab enervata bile excrementa præcipitentur, acidus redditur sanguis: unde tarda succedit fermentatio, & consequenter parior celebratur transpiratio, & ita inquinamenta quædam inter circulandum in hepate, & liene intercepta figuntur, ex quibus tensio viscerum. Bilis quoque, & lienaris succi separatio minuitur, & reliquum Sanguinis aliquantulum colliquatur, & ita a renibus copiosa excipitur urina, quæ ex lixivialium Salium paucitate decolor, & tenuis frequenter redditur. Fovent hanc affectionem nativa temperies, & externi habitus fermenta a glandulis eructata, quæ aliqualem sortita aciditatem eam Mediis lymphaticis Sanguinæ massæ communicant; alias enim molestissimam Scabiem passus est. His addantur graviores curæ, quæ motum fluidorum postremo retardant, & intestinam fermentationem non parum labefactant.

Ex his igitur manifestæ elici possunt indicationes, tollendi scilicet inquinamenta acida, juvandi coctionem, & auferendi viscerum impedimenta, ut firmatis singulis coctiones feliciter succedant. Quibus ut satisfiat, propositam curationem blandis institutam medicamentis laudamus. Et primo Lenientis loco usurpari poterunt flores Cassiæ noviter extractæ cum pulpa tamarind., vel conserva Viola. Ut autem sensim imi ventris inquinamenta eluantur, & detergantur, solidæque partes firmentur, ex usu sit serum Capræ depuratum ad ℥ vii. singulo mane assumptum, cui addi poterit bolus ex pulvere oculorum Cancro.; & rasuræ eboris; hocque remedii genere per XV. saltem dies utatur. Quibus completis indicatam superius Cassiam iterum usurpet. Ad tollenda vero viscerum impedimenta, & ad fluidorum refer-

men-

mentationem proposita martis tinctura opportuna erit, quæ cum jure alterato ex radicibus graminis potetur. Ab his enim tinctura extrahitur, qua fixati Sales solvi possunt. Diuturnum interea hujus remedii usum necessarium censemus, ut, assumptis acidis, humores mitescant, fermenta vigeant, & tandem restituto solidis partibus tonico motu digestiones felicius, & citius celebrentur. In hunc quoque finem chalybis infusione alteretur vinum in mensa assumendum, etiam post usum tincturæ; cui tractu temporis addi possunt folia quædam absynthii, & similium. Sale pariter absynthii juscula, & carnes condiantur, & liquida quæque chalybis extinctione præparentur. Cæterum rationem victus non indicamus, cum a Præclarissimo Viro præscriptam audiamus; hoc unum moventes, ciborum varietatem, & condituram vitandam esse. Laudamus localem motum ad excitandam transpirationem, & digestionem summe necessariam in hujusmodi affectione. Pauca hæc in confirmationem propositorum a præclarissimo viro habuimus pro Salute Eminentissimi Principis, cujus incolumitatem plenis votis exoptamus. Faxit Deus, &c.

C O N S I L I U M L I I I.

Hypochondriaca Affectio.

Laborat Illustrissimus, & Excellentissimus Senator affectione hypochondriaca, cui adduntur, tempore digestionis, molestus sensus in hypochondrio sinistro, veluti ardentis flammæ, virium imbecillitas, & quasi animi defectus, diarrhæa materiæ biliosæ, cruentæ, & viridis, oris amaritudo, & interdum summa aciditas cum totius corporis macie. Alias pluries recruduit hic morbus, & semel sævus tumor in genitalibus, & adjacentibus partibus manifestatus est, ex quo translata materia in caput, & faciem subortum est erysipelas, & febris. Ut autem horum symptomatum generationem attingamus, necesse est, ut cum Doctissimis Viris modum primæ coctionis exponamus. Vigente igitur natura cibaria in ventriculo mixta salivæ, & succo extillantanti a fistulis, quibus integratur ventriculi moles, sensim attenuantur, & solvuntur, levique, & blanda fermentatione exagitantur, unde compresso eodem ventriculo ab exteriorè

am-

ambiente musculo pedetentim in duodenum exprimuntur, ubi affusa bile, succo pancreatico, & humore a reliquis intestinorum glandulis eructato, non solum ulteriorem acquirunt solutionem, & fluiditatem, verum mutata particularum figura, & compage novam fere inducunt naturam, quapropter oblitterato acido sapore dulcedo, vel saltem . . . . ., subsequitur, & tandem præcipitatio excrementorum, ope præcipue bilis, quæ veluti sapo alchalicis salibus turget, & ita sua activitate coctionem primam perficit. Hæc autem omnia non adamuſſim in Nobilissimo, & Amplissimo Senatore explentur. Etenim probabile est, ventriculi succum propria labe, vel vitio refluentium a toto particularum acidum esse, cum alias subsalsus & subdulcis ex naturæ legibus sit; unde hora digestionis ulteriore fermentatione suborta, turgentiam in ventriculo excitat, & labefactato tonico fibrarum ventriculi motu gravitatem inducit, suisque aculeis nervos, & membranas feriendo ardoris sensum promovet. Compressis pariter, & convulsis nervorum finibus nervei succi propagatio turbatur, & fortasse etiam ex nervorum inosculatione angustata venæ cavæ extremitate liber felixque Sanguinis in cor ingressus impeditur, unde totius corporis languor. Expressus itaque, & detrusus acidior cibus in intestina non ita facile a bilis salibus enervatis, & languidis, nec volatili satis natura pollentibus evincitur, & dulcoratur, unde licet succedat præcipitatio, adhuc tamen acidam servans naturam eandem labem facibus communicat; hinc nil mirum, si in transitu per subsequencia intestina, laceratis minimis vasorum radicibus, sanguineum ichorem secum rapiat, & excrementa ultra bilem virorem sapiant, dominantibus scilicet vitriolatis particulis. Et quoniam ex irritatione intestinum duodenum torquetur, ideo non raro bilis motus invertitur, & sursum in ventriculum exprimitur, orisque amaritiam producit: alias autem succus ventriculi in eodem recollectus suam aciditatem ori communicat. Succedit autem totius corporis macies, quoniam materia nutritionis, chylus scilicet, non in debita quantitate lactea subintrat vasa, vitiata minima structura ex intestinorum convulsione, sed in intestinis subsistendo acquisita natura excrementi diarrhæa per alvum extruditur, & portio chyli sanguini affusa cum acore polleat, & acredine, a partibus potius detrahit, quam iisdem communicet. An morbosa hæc affectio solo ventriculi vitio succedat, an potius a toto acidi succi refluant in ventriculum, & hypocondria, quibus fermenta Glandularum inficientur, non incongrue dubitari potest, cum erysipelas in facie, & tumor in ge-
nt-

nitalibus apparuerint. His accedat, in Amplissimo viro gravibus curis detento, coctiones probabiliter labefactatas fuisse, vel saltem ita turbatas, ut exinde Sanguinis massa acorem concipere potuerit, undique stato tempore viscerum fermentis acida inquinamenta subministrantibus. Quapropter verisimiliter conjectare licet, ægrotare cum toto ventriculo vitiato proprio succo; proximas glandulas quoque cum suis fermentis, & præcipue bilem debita non gaudere energia, & tandem intestina secundum propriam compagem coacti.

Ex his igitur patent indicationes, depurandi scilicet fluida, absumendo particulas acidas, & acres, corrigendi fermentum ventriculi, juvandi ejus coctionem, restituendo propriam energiam bili, tollendi solutionem vasorum sanguineorum, & tandem irritationes, renutriendo etiam universum Corpus. Pro quibus explendis curatio institui poterit. Pro lenienda, si opus sit, alvo proposita Cassia cum pulpa Tamarind., vel Oleum amygd. dulc. s. ig. extrac. sufficient, cum reliqua suspecta sint. Clysteres jure intestinor., & extremitatum animalium aut succo hordei, vel lacte vaccino Chalyb. parati convenient. Pro depurandis autem hypochondriis, & firmando ventriculo laudo serum caprile colatum, in quo per noctem maceretur coma absynthii Romani, eoque utatur, donec succi herbar. occurrant. Ex his autem eligi possunt depurati ex tarax., borag., fumar., absynth., & simil., quibus addatur aliquod Chalyb., & præcipue crocum Martis. Ex usu sint per mensem: deinde lac asininum potetur, cui addat antimon. diaphor., vel gutt. aliquot sp. salis, aut saltem succum taraxaci. Post longum hujus usum lac Vaccinum coctum cum quarta parte aquæ plantag. usurpari poterit pro consolidandis intestinis, & renutriendo universo corpore, & tandem opportuna vigente aeris temperie acidulæ aquæ, & balnea etiam administrari poterunt. Interim vinum alteretur infus. absynth., & Chalyb., hoc enim solo diu usurpato plures sanatos vidi. Interdum assumat tabellas paratas C. C. usto, ras. ebor., ocul. cancro., antimo. diaphor., & similibus, quæ irrorentur sp. sal. armo., aut spir. sal. Decoctum Caphè, vel herbæ Thè a cibo juvabit. Masticet interdum corticem aurantium. Juscula condiantur sale absynth.. Vitet ciborum varietatem, acida, & acria. Vacet a curis. Pauca hæc habebam pro confirmatione eorum, quæ proponuntur a Doctissimis Viris, quorum acri judicio libens hæc subjicio. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LIV.

Affectio Hypochondriaca Scorbutica.

Torquetur Nobilissimus P. affectione hypochondriaca Scorbutica cum flatibus, rugitibus, ardore sub fundo ventriculi, & dolore pulsū æmulante, quibus additur aurium tinnitus perpetuus. Succedit hic morbus vitiatis succis, seu fermentis glandularum imi ventris, quibus prima coctio peragitur; hæc enim contracto acore, & versa in naturam acidam, acrem, & analogam vitriolo digestionem vitiant, & aculeatis salibus membranas, & nervorum fines, quibus Ventriculus, & tenuia intestina compaginantur, vellicando, exarata symptomata excitant. Cibaria namque ita dissolvunt, ut copiosus factitius aer extrahatur, a quo flatus excitantur. Labefactato quoque peristaltico fibrarum carnearum Ventriculi motu ex imbibitione acidi ichoris eadem plus justo detinentur, unde majorem contrahunt aciditatem. Detrusa tandem in continuata intestina, bilique, & reliquis salibus occurrentia fervorem suscitant, hinc membranæ quasi aqua forti laceffitæ ardoris sensum patiuntur, inductaque quasi convulsione, & angustatis venarum sinibus, circulationis sanguinis felicitas turbatur, unde dolorifica pulsatio subsequitur, manifestatis interdum in exaratis vasis varicibus, & quasi aneurismate. Transductus tandem cibus sub specie chyli in lactea vasa, & pulmonibus sanguini immixtus, cum dictis salibus saturetur, eidem calcanthi naturam, & labem communicat, hinc volatilizatio impeditur, & successive transpiratio vitiatur. Secundarii quoque humores inficiuntur, & ex circulationis vi inquinamenta quædam interceptiuntur, quibus Scorbutica affectio designatur. In capite præcipue oppilatis arteriarum extremitatibus, vel saltem non debite resorbentibus venis, palpitatio, & tinnitus succedit, in auribus præsertim, in quibus undulationes, & tremores externi multiplicantur & sensiles fiunt; vel saltem dubitari potest, an ab extremis arteriis ad interiorem aurem ductis acidus ichor eructetur, a quo extremitas auditorii nervi vellicetur. In consimilibus morbofis constitutionibus ul-

tra vitium in succo, qui perpetuo a glandulosa ventriculi substantia extillat, solent peccare reliqua fermenta glandularum, quæ intestinis adjacent, & præcipue bilis; hæc enim suis salibus enervatis non complet dulcificationem chyli, & successive excrementorum præcipitationem; quare fiunt improprietate fermentationes, & consimilia accidentia. Medicæ igitur indicationes sunt absumendi acidos, & Sylvestres sales in hypocondriis luxuriantes, tollendi irritamenta, & firmandi primam coctionem. Pro his explendis audio plura fuisse administrata, & cum contumacissimus sit morbus, quædam pro symptomatum saltem mitigatione proponam. Pro lenienda alvo, si opus erit, sufficet Serum Vaccinum cum tartaro, vel Cassia cum tamarindis, vel passulatum Timei parat. fol. fenę, & modico cinnamomi. Usus Clysterum sit frequens, & parari poterunt aqua hordei, vel Lac. Vacc. Chalyb., vel Ol. amygd. dulc., & Viol. Pro alterante opportuni erunt succi depur. borag., fumar. acetos., & cochle. quibus post X. dies addat tincturam Chalyb. pp. succo pom. dulc., vel horum loco potet ser. Capril. cola. tantum, cum quo assumat gr. viii. chalyb. subtil. lævigati mixta cum succo concreto cichor. Post exaratos succos potet per II. menses Lac asin., in quo bullie. pulpa. tamarind. Interdiu assumat tabellas paratas ocul. cancro., rasur. ebor., & matris perla., nitro purifica. & carabe alb., & irrorentur ol. anisor. Balneum, vel saltem semicupium aquæ dulcis conveniet, & suo tempore aquæ thermales acidulæ, præcipue ad eluendam acidorum copiam. In vinum infundatur Chalybs per aliquot horas. A dulcibus, & saccharatis abstineat, sicut & ab acidis, & acribus. Potus Caphè a cibo juvabit. Motus localis etiam equitando juvabit. Circa localia suffitus aure excipiatur ex absynth. & succino. Gossipium apponatur madefactum aqua destillata ex putamine nucum externo. Juvabit quoque sal, & Milium calefacta. Pauca hæc indicabam, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM LV.

Melancholia hypochondriaca.

NOtus est morbus, quo Nobilissimus P. torquetur, Melancholia scilicet hypochondriaca cum ventriculi ardore, & aciditate, vomitibus heterogeneæ materiæ, varii coloris, & interdum nigricantis, flatibus, & borborygmis in universo abdomine manifestatis, hypochondriorum æstu, & suffocationes, siti, anorexia, timore, atque mærore, aliisque symptomatibus in doctissima Scheda expositis. Gignitur autem hæc morbosa affectio labefactata prima coctione vitio fermentorum, quibus celebratur; hæc enim, cum acida sint, & multo saturata vitriolo, tardam reddunt coctionem, chyli attenuationem, & dulcorationem impediunt, & successive excrementorum præcipitationem vitiant. Enerato igitur fibrarum ventriculi tono, cibus in eodem diutius contentus, nec statò tempore expressus majorem contrahit aciditatem; in intestinis autem ex ulteriore attritione factitius aer separatur, unde rugitus, & borborygmi; laceffit namque membranæ, & nervorum finibus ab aculeatis salibus, peristalticus motus turbatur, & convulsiones fiunt: Bili quoque, & pancreaticus succus inquinatus recensita vitia non corrigunt, sed Chylus cum mixtura exaratorum salium sanguini postremo affunditur: unde sanguis in cerebrum delatus ejusdem membranæ, & fibras vellicat, & nerveum succum inficit, a quo irritationes, ex quibus timor, mæror, & anxietas. Iisdem etiam ex causis ventriculi dolor, sitis, & vomitus succedunt: inverso etenim tenuium intestinorum motu, bilis aliique humores a glandulis intestinorum eructati in ventriculum exprimuntur: unde ex vellicatione dolor, sitis, & sollicitatis inferioris oris ventriculi fibræ, vomitus excitatur. Postremo febris gignitur ex subingressis sylvestribus salibus: nam intestinus sanguinis motus turbatur, & suscitata interdum improporcionata fermentatione febris manifestatur. Acidarum particularum copiam in fluidis abunde indicant prægressa olim symptomata, dolor scilicet capitis crebro recurrens, & subsequens larga hæmorrhagia;

con-

congesta etenim acida, & vitriolata inquinamenta circa cerebri membranas dolorem excitabant, & tandem refluxa per venas narium viam sibi faciebant una cum erumpente sanguine. Hanc morbosam diathesim juvat fortasse transpiratio impedita, & alia externa; nam scilicet ultima coctione non attrita, nec evicta, nec per cutim dissipata ab ambitu corporis iterum ad viscera deducta sanguinem, & fermenta viscerum inquinant, & successive coctiones.

Quapropter indicationes Medicæ sunt juvandi primam coctionem, absumendi acida, dulcorandi universam fluidorum massam, & firmandi viscerum compagem, & eorum fermenta. Pro his itaque assequendis varia proponuntur præsidia, & primo Lenientia alvum, inter quæ magis arridet Cassia cum pulpa Tamarind. Usus quoque Cremoris Tartari juvabit. Utiles pariter erunt clyster. ex oleo amygd. dul. s. ig. extr. frequenter injecti. Pro alteratione laudo propositum Serum Capril. cola. tantum, cui post X. dies miscebit tincturam Chalybis paratam succo pomorum, hæcque ex usu sint XXX. diebus. His peractis usurpabit per mensem succos depurat. cicorei, borag. Melif., fumar., & acetosæ. Tandem permittente calida aeris temperie, balnea aquæ dulcis administrentur. Interdium assumat tabellas paratas oculis cancror., rasura eboris matrisperla., Sale absynthii, & coral. rubr. pulver. cum Sacchar. candid., & aqua melissæ. Vinum alterari poterit infusione fol. absynt. Roma. & Chalybis. A prandio potet Caphè cum paucis Saccharo. Utilis erit quoque conferva de Toto Citro, sicut & esus corticum pomorum aurantiorum. Sale absynth. faciat juscula. Cæterum simplici victu utatur, ciborum varietatem vitet, & ab acidis, acris, & piperatis abstineat, parceque cænet. Motus localis, & hilaritas animi procuretur. Cæterum caveat ab impense solventibus, & purgantibus, ab aquis thermalibus exsiccantibus, a spiritibus, aliisque immodicum motum, & nervorum irritationem inducentibus: & depuratis hypochondriis, absumptisque acidis salibus, postremo tentari poterit usus lactis asinini. Pauca hæc in confirmationem propositorum cursim habebam, eaque subijciebam iudicio Doctissimi Viri. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM

LVI.

*Melancholia Hypochondriaca cum Vertigine
& Convulsione.*

Laborat Illustrissimus, & Nobilissimus Patiens Melancholia Hypochondriaca. Hæc excitatur vitiata primæ coctione ciborum e corruptis imi ventris glandularum fermentis. Chylus enim debitam præcipationem, & dulcorationem non sortitur, sed inquinamenti acidis turgidus sanguinæ massæ affunditur: hinc media regio, caput, & totus fere corporis habitus coafficiuntur. Acidæ enim, & acres particulæ cum Sanguine confusæ inter circulandum cor, & pulmones irritant, delatæ quoque in cerebri glandulas spiritus animales, nerveumque succum inquinant, nec non cerebri fibras, & appensos pariter nervos stato tempore vellicant: unde vertigines, & convulsiones, quæ in Epilepsiam postremo non raro desinere solent, & nonnunquam in funestiore morbum. Diuturnitate namque temporis cerebri structura, & temperies vitiatur, facta, paulatim hujusmodi particularum morbosarum congestione: quapropter morbus ex morbo gignitur. Collaborat autem universus corporis habitus: nam exarata inquinamenta debitam partium reparationem impediunt; & cum ex naturæ legibus per excretoria cutis vascula non eliminantur, intercepta molestum gignunt sensum. Labes hæc a semine fortasse ortum traxit, & stato tempore manifestata morbos successive produxit. Variolarum namque eruptio non satis sanguinem repurgavit, & ejusdem acrem, & erosivam naturam indicavit relictis productis in oculo. Hæc sensim mutatione ætatis vegetior reddita fermenta glandularum viscerum inquinavit, unde Melancholia hypochondriaca, & exinde alia.

Indicationes igitur Medicæ occurrunt depurandi primam regionem ab exaratis inquinamenti, juvandi coctionem, & dulcificandi universam humorum massam, ne vitiatis spiritibus, & fluidis irritationes, & erosiones fiant. Pro quibus assequendis curatio institui debet, leniendo alvum floribus cassiæ ad ℥vi., additis ℥ii. tartari: quo facto jus pullæ chalybe-

beatum, & alteratum foliis boraginis, Lup. Cicho. Absynth. Pont., & radice gram. assumatur cum bolo ex ocul. Cancror. & rasur. matrisperl. per XII. dies. Deinde ex usu sit serum Caprile depuratum ad ℥ viii. cui post octo dies addantur guttæ octo tincturæ chalyb. hocque remedii genere utatur per XXX. dies. Interim vena brachii sinistri aperiatur deductis ℥ vii. sanguinis: & quoniam non parum urget irritatio, quæ in cerebro ex genere nervoso observatur, ideo absumptis acidis, & deterfis inquinamentis imi Ventris, firmatisque visceribus, præmissa Chalyb. assumptione cogitandum esset de usu lact. Asinini, quod primis diebus in pauca quantitate erit exhibendum observatione facta, an acefcatur. Verum si admittat, continuare poterit, adauçta sensim ejus quantitate, quo tempore a vino abstineat, & aqua Nucerriana ejus loco utatur. Pro facilitanda pariter transpiratione balneum aquæ dulcis consulimus, quod vigente aeris calore administrari poterit. Circa victus rationem parce cœnet contentus sola ptisana, vel confimili pulmento. Carnes sint facilis coctionis, & elixatæ. Juscula chalybeentur, sicut & vinum, quod tenue sit, vel aqua temperetur. Ante cœnam utatur mixtura ex pul. ocul. Cancr., ras. matrisperl., & Cran. Human. Caveat ab acidis, aromaticis, curis, & in solatione. Pauca hæc, &c. Faxit Deus.

C O N S I L I U M

L V I I.

Scorbuticus affectus.

S Corbuto, qui congeries dicitur multorum morborum, cruciatur Illustrissimus Comes. In hac morbosa affectione coctiones vitiantur, & fermenta viscerum, secundariique succi, & præcipue nerveus succus inficiuntur, unde tractu temporis tota corporis æconomia turbatur: hinc universum Corpus ægrotat. Luxuriantibus igitur in fluidorum massa salibus acidis, & falsis ex improporcionata fermentatione febris primo excitata est, & inquinato ex eorum mixtura nerveo succo, & excitatis musculorum fibris eorundem stagnatione in ambitu corporis, per annum ingens lassitudo manifestata est. Transductis hujusmodi morbos.

bos salibus ad glandulas salivales, tumor in palato, & sal-
 fa, acidaque subsecuta est salivatio. Propagata pariter eo-
 rundem congestione in narium glandulis ozena erupit, &
 ophthalmia ex eadem labe suscitata est. Inducta tandem a-
 credine in exposita materia, exulcerationes in palato, & gin-
 givis manifestatae sunt, unde sputum cruentum corruptum
 ejectum est. At quoniam natura ab incepta separatione mor-
 bificae materiae per vasa salivalia destitit, ideo in vasis sta-
 gnans febrem iterum excitavit continuam, & lentam, &
 consolidatis ulceribus, intercepta huiusmodi salina materia,
 ac in viscerum loculis, & interstitiis carnum congesta visce-
 rum, & pedum tumores produxit. Haec eadem renalibus
 glandulis excepta, & urinæ tartaro associata nunc calculos
 gignit. Postremo erodens redditus sanguis in partes delatus
 ab iisdem abradendo maciem inducit; quapropter fluida, &
 partes solidæ vitiata laborant, & periculum est, ne verifice-
 tur vulgare illud axioma populorum Septemtrionalium, qui-
 bus familiaris est huiusmodi morbus, *ubi desinit scorbutus,
 ibi incipit hydrops*. In fluidorum, solidorumque labe, quid
 sit agendum, difficillimum est iudicare; remedia etenim,
 quæ a scorbutico indicantur, febris, & marasmus non admit-
 tit, & structuræ viscerum, eorumque fermenta ita vitiata
 sunt, ut nequeant fluidorum corruptionem corrigere, sed
 utraque in necem conspirent. Cum igitur impossibile sit ra-
 dicem tollere, quædam tantum pro mitigatione symptoma-
 tum, & pro causarum enervatione proponam. Pro alvi leni-
 tione usurpari poterit syrup. de cichor. cum rhabarba., ol. pa-
 riter amygd. dul. extrac. absque igne, vel syrupo de pomis fe-
 na paratus. Pro alteratione usurpari poterit serum Caprile
 colatum, cum quo assumat sal absynth. per xv. dies: deinde
 eidem sero, loco expositi salis, addat guttas aliquot spiritus
 salis dulcificati, hisque per mensem utatur. Deinde ex usu
 fit antimon. diaphor. cui superbibat jus parvæ pullæ, in quo
 cancri fluviales coquantur, cum hord. decort., & becabunga.
 At si ventriculus feret usum lactis, conveniet lac caprile, in
 quo coquatur coclearia, vel aliud antiscorbuticum, vel sal-
 tem herba thè. Exterius foveatur venter inferiore lacte tepido,
 vel decocto ex malva, violaria, sambuco, & modico salis ar-
 moniaci, aut apponatur locale paratum ex radice Ibisici cocta
 in lacte, & oleo amygd. dulc. mixta. Cum cibo utatur gelat.
 C. C., & juscula fluidaque extinctione chalybis parentur.
 Haec exigua in tam contumaci morbo indicabam, &c. Faxit
 Deus, &c.

CONSILIUM LVIII.

*Scorbutica affectio, cum pulmonum vitio,
Lienis tumore, &c.*

EX his, quæ abunde a Doctissimis Viris exarantur, patet Nobilissimi, ac Illustrissimi Equitis sanguinariam massam, reliquaque corporis fluida acidis, & vitriolatis particulis ita turgere, ut varia inde suborta sint morborum genera, communicata etiam solidis partibus labe. Probabile etenim est, ex labefactatis imi ventris fermentis chyli generationem vitiatam primo fuisse; unde non succedente debita excrementorum præcipitatione, & humorum dulcificatione, totus sanguis inquinatus est, a quo media circulatione variæ congestiones excitatæ sunt: unde scorbutica affectio, lienis tumor, calculi, & reliqua symptomata. Hæ tandem acidæ, & erodentes particulæ exaltatæ in pulmonaribus sinibus interceptæ, & fixatæ, tubercula cruda excitant, unde impedito blando, & regulari Sanguinis motu, factoque hiatu foras per sputum erumpunt: unde Sanguinis sputum; & pulmonum labe. Consonum igitur rationi est, ultra fluidorum vitium solidorum quoque, præcipue pulmonum substantiam nunc laborare, quod gravativus dolor indicat, & cadaverum sectio demonstrat. In consimilibus enim ex fixato Sanguine inæqualia sunt tubercula in pulmonum vesiculis sanguinis motum impediencia, & præcipuam, quæ ibidem fit, coctionem ac miscellam turbantia, unde postremo excretionis Sanguinis sputum, & totius labe subsequi solent.

Manifestæ itaque apparent indicationes depurandi Sanguinis massam, & firmandi viscera, ut restituta sanguini debita temperie, & fluore ejusdem motus facilius succedat, & congestiones tollantur. Pro quibus assequendis varia a Doctissimis Viris administrata sunt, & plura ulterius in hunc finem proponuntur. Circa venæ sectionem in Br. administrandam, si corpus adhuc floreat, & sanguinis sputum copiosum sit, revulsionis gratia, in pauca tamen quantitate, celebrari poterit: non enim tanti momenti sunt ea, quæ ab Helmontio, & noviter etiam contra Sanguinis missionem pro-

proponuntur , ut hujusmodi tollant remedium . In reliquis vero convenio cum Doctissimis Viris circa lactis serum , præcipue Asinini . Hippoc. in hujusmodi etiam scorbuticis bubulum exhibebat cum aqua , quod nostro ævo usurpatum felici cum successu videmus ; hoc autem , urgente calore aeris , ob aciditatem , quam facile concipit , non tuto exhibetur . In autumno itaque , aut hyeme propinandum erit . Interea laudarem succum depuratum ex simplicibus thoracicis , & vulnerariis , scilicet ex urtica , viol. cochlear. lapat. farfara & similibus , vel saltem destillato parato ex cancris fluvialibus , & cochleis , quod assumat cum pul. totius cancri calcinati , aut cum ocul. cancr. , vel ꝑ i. antimonii Diaphoretici . Circa propositum Chalybis usum , si corpus adhuc non contabescat , nec ita infirmi sint pulmones , convenire poterit levis quædam tinctura , non parata tamen acidis , vel saltem Crocus Martis adstring. , ut acidæ particulæ absumantur , & debitus tonus partibus reddatur . Juscula etiam chalybis extinctione parari poterunt . Flores sulphuris cum Sacchar. convenient . Rasura pariter testaceorum , & pulvis Corallo. additis granis aliquot opii crudi cum nitro purificato ante cibum opportuna erunt , & interdum in aliquo syrup. Magistrali , vel confer. viola. , aut flo. Mal. Pauca hæc in confirmatione dictorum a Præclarissimis Viris cursim exarabam , Faxit Deus , &c.

CONSILIUM LIX.

Itterizia con abborrimento del Cibo.

L' Affetto del nobile Paziente è notissimo , e la sua generazione è tanto bene spiegata , che non ha bisogno di nuova sposizione . Abbondando dunque gli acidi nella massa del Sangue , si turbano le separazioni de' fermenti nelle viscere , e principalmente del ventre inferiore , e la loro attività resta snervata : onde è pericolo , che con il progresso del tempo si facciano fissazioni , particolarmente nel fegato , e fondendosi la massa del sangue , si cagionino ristagni nelle carni , e nelle cavità del corpo , producendosi un nuovo , e contumacissimo male . Da questa radice nascono gli accidenti , che nella presente Itterizia s'osservano ,

par-

particolarmente l'abborrimento del cibo, portandosi in vece del fugo, che macera, e scioglie i cibi, porzione di bile dalle glandole nello stomaco, e restando la massa degli umori ripiena di parti acide, ed erosive, non segue la dovuta riparazione delle parti, ma piuttosto un' abrasione delle stesse.

Le Indicazioni sono quelle medesime, che sono esposte nella Dottissima Relazione, cioè di ripurgare la massa del Sangue dalle parti acide, render fluidi gli umori, aprire le vie, e i vasi escretorii, e di corroborare le viscere coi loro fermenti. Ed a questo fine la cura fin' ad ora è stata indirizzata, e giacchè sono espurgate le prime vie, e rendute molli le strade, ed i meati, crederei, che fosse bene servirsi de' remedii calibeati, per purificare gli umori, e dare forza alle fibre de' vasi, e delle viscere: e per tanto stimerai, che potesse giovare un brodo calibeato alterato con le Foglie di Cicor., d' assenzo, di Buglos., e di Perforata, colla Rubbia, colla radice di Gramigna, e di Malva, mescolandovi per alcuni giorni gocc. X. di tintura di Marte, e poi invece di questa uno Scrupolo di Croco di Marte, e lo praticerei per lungo tempo. Fra tanto cautamente mi servirei de' remedii solutivi, come anco dell' acqua del Tetuccio, la quale ho per sospetta in questo caso, attesochè asciuga, e può mescolare molte parti rodenti col Sangue. Terminato l' uso del rimedio suddetto, passerei al Terebinto proposto. In questo tempo potrà acciarire il vino, ed infondervi le foglie di Assenzo. Prenderà con il Cibo il Corno di Cervo colla Rasura d' Avolio: l' emulsione fatta con i semi d' aranci gioverà, e si potranno salare i brodi con il Sale d' Assenzo. Gioverà pure il moto del corpo, per sentimento d' Ippocrate al 7. delli Epidemii, come anco la quiete dell' animo. Il Vito sia moderato, e quasi tenue, guardandosi dalle cose acide, e dagli aromati. Questo è ciò, che per conferma- zione di quanto prudentemente viene esposto, parmi poter motivare, rimettendomi sempre al sano giudizio di chi regola la Cura, &c.

CONSILIUM LX.

Ictericia cum hypochondriorum tensione, hepatis duritie, fluxu Sanguinis ab hæmorrhoidibus, & naribus, &c.

EX his, quæ recenter a Doctissimis Viris, & a me observata sunt, patet, in Nob. P. corporis œconomiam labefactatam fuisse; hypochondria enim turgent, & in hepate durities, & renixus observatur; totius habitus corporis ictericia laborat; pedes tument; hæmorrhoides fluunt, & a naribus profilit sanguis; febres non raro manifestantur; urinæ, alvi excrementa, narium mucii nativam non servant naturam; caput pariter consentit enervato motu, & turbata interdum principe facultate. Est igitur probabile, congestis sensim in tota Sanguinis massa tartareis, vitriolatisque partibus obstructionem factam fuisse in porulis, & meatibus glandularum hepatis, quibus separatur bilis: unde hæc sanguini mixta aliorum viscerum fermenta, & succos inficit, & cutis angustiis intercepta sædum inducit colorem. Ex ejusdem pariter stagnatione, ut eleganter exponitur a Præclarissimo Viro, mediis lixivialibus salibus, impropportionata fermentatio excitatur, unde febris. Fluit autem Sanguis ab hæmorrhoidibus, & naribus: nam erosivis salibus saturatus viam sibi facit: Succedit porro læsio in principibus animalis facultatis functionibus, inquinato nerveo succo, vel vellicatis cerebri fibræ a deducta bile. Quoniam tamen bilis ex natura sua necessaria est pro perficienda prima coctione, hinc est, ut hac deficiente debita alimenti attritio, chyli dulcificatio, & excrementorum præcipitatio non succedant: unde inquinatus chylius labem Sanguini communicat, & successive reliquis fluidis: hinc circularis etiam motus vitiatur, & congestiones fiunt præcipue in pedibus, & cruribus, ubi enervato tonico motu fibrarum humores difficilius sursum pelluntur.

Indicationes igitur occurrunt tollendi obstructiones, juvandi bilis motum ad intestina, depurandi Sanguinem, & firmandi viscerum tonum, & fermenta, ne ex toto labefactata corporis œconomia novus, sævusque manifestetur morbus.

bus. Curatio igitur instituatur, & pro Leniente usurpentur ea remedia placida ex Cassia, tartar., & similibus, quæ alias ex usu fuere. Clysteres quoque frequenter injiciantur parati urina terebenthinata, & Sale prunelle; dein potet per X. dies jus pullæ Chalyb., alteratum cichor., rub. tinct., absynth., centa. majo., & similibus; cui addat guttas aliquot spiri. salis armoniaci. His peractis ex usu sint succi depurati Cichorei absynth., marrub., parietariæ, & fragariæ, quibus addatur bolus ex Croco Martis aperit. Uti soleo subfidentia vini diu Chalyb., in qua vis Chalybis, & tartari continetur; hocque utatur XL. diebus, quibus expletis usurpet sp. salis coagul. Amynsichit in jusculo alterato radic. gramin., & fol. fragariæ. Interdiu assumat tabellas paratas sale absynth., card. bened., antimon. diaphor. C. C. usto, & oculo. cancro., quæ irrorentur Spir. Salis armoni. Cum cibo utatur rasura eboris, & cibaria condiantur croco, & juscula condiantur, sicut & carnes, sale absynthii. In vino infundat Chalybem, & comam absynth. romani, & urgente febre, si a vino abstinere cogatur, potet aquam Chalybe, vel extinctione lapidum, quibus ignis elicitur alteratam, in qua bullierint fragaria, & liquiritia. Circa localia administretur Embroche in hypochondrio præcipue dextero, & primis tribus diebus fiat lacte Vaccino tepido; subsequenti- bus autem diebus celebretur aqua Chalybis, vel fabrorum alterata fol. malvæ, pariet., violar., marrubii, absynth., verbenæ, urticæ mortuæ, meliloti, fœnugræci, radic. altheæ, graminis, et similium, addito pauco aceto, & ammoniaco; & per mensem administrari poterit. Post Embroche apponatur locale ex ammoniaco dissoluto aceto, & mixto cum Oleo de Capparibus, vel succo Cicutæ. Circa victus rationem cibaria sint attenuantia, facilis coctionis, & abstineat ab austeris acidis, & a ciborum varietate, motuque locali exerceatur. Pauca hæc habebam pro Salute Nob. P. in confirmationem propositorum a Doctissimis Viris. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM

LXI.

Lienis Tumor, calor in toto, pedum tumor, &c.

Laborat Religiosissima Monialis tumore Lienis cum tensione, & gravitate, cui adduntur calor in toto, & præcipue in extremitatibus plus justo intensior, pedum edomatofus tumor, alvi siccitas, reliquaque symptomata in docta scheda exposita. Succedit in liene tumor, quotiescumque Sanguis ab arteria propulsus in cellulis lienis stagnans amissa fluiditate, debita felicitate per venam splenicam non revehitur, sed remoratus sua mole distendendo membranofas cellulas, visceris molem auget, & continentia involucra tensa reddit. Stagnat autem Sanguis de facili in liene vitio propriæ naturæ, vel organico; constat enim lienem a natura ditatum esse carneis fibris, & lacertis, sicuti in auriculis cordis, collimantibus in eum finem, ut receptus Sanguis in Sinibus a laxiore loco extrusus, & in arctam venam Splenicam expressus suum iter feliciter progrediatur. Etenim impulsus ab arteria, communicatus Sanguini in lato sinu recepto, extinguitur: unde necessarius est novus motus expressivus ope fibrarum celebratus, & quasi cordis additamentum, ut circulatio perpetuetur. Ubi igitur, ut conjectare licet, in casu nostro tonicus lacertorum carneorum motus impeditur, deficiente succo nerveo, vel propria vitiata structura a copia imbibiti ichoris acidi paralytica redditur pars, & ita cessante contractione sanguis non exprimitur, unde congestio, & tumor; Idem accidit immutata Sanguinis natura; deficientibus namque volatilibus particulis, & luxuriantibus acidis ichoribus ex mora partes sibi intime hærentes fluiditate privantur, & ita in cellulis stagnantes cumulatæ tumorem cum renixu manifestant. Ex hac igitur morbosa constitutione Sanguis, qui a liene in hepar deducitur pro bilis separatione, cum debita suarum partium libertate, & volatilizatione non gaudet, enervatam, mancamque reddit separationem bilis, quapropter in duodeno expetita chyli attenuatio, & dulcificatio non succedunt; unde nil mirum, si Sanguis inquinatus, &

cru-

crudus gignatur, cujus particulae non attritae in pedibus inter circulandum intercipiuntur, vel saltem subsident. Manifestatur autem calor in extremitatibus praesertim remorata Sanguinis massa in earum angustiis, cum pari felicitate non absorbeatur a venis, qua ab arteriis eructatur; hocque symptoma familiare est hypochondriacis, sicuti & alvi stypticitas quae fit ex copia acidorum salium excretoria vasa claudentium, quibus reflua a toto humiditas in Sanitate in intestinorum cavitatem eructatur, & lubricitas inducitur.

Medicae igitur Indicationes sunt tollendi lienis tumorem, volatilizandi Sanguinem, ut feliciore succedente coctione circulatio, & transpiratio secundum naturae leges celebrentur, ne ulteriore fluidorum cruditate pravior subsequatur morbus. Curatio itaque instituaturs lenientibus blandis, ut Oleo Amygd. dul. extracto abs. igne, vel Cassia, & propositae Gellii pilulae exhiberi poterunt. Laudo jus columbinum chalybeat., & alteratum absynth., & radic. grami., & bolum propositum ex sale tamarisci, vel hujus loco misceat exposito jusculo gutt. aliquot spirit. salis armonia., hocque per XII. dies utatur; deinde assumat per mensem chalybem, & praereliquis arridet rubigo ferri cum jusculo alterato radice grami., & tandem antimonium diaphoret. cum Croco martis per longum tempus, &c.

Interea infundat Chalybem, & folia absynth. in vino, quo in mensa utetur, & cibaria condiat sale Absynthii.

Bulliat etiam in jusculis, & pulmentis limat. C. C. Dubius sum circa propositum usum aquae Tetutianae. Inter localia parti administranda instituaturs Embroche aqua Chalybeata, vel fabrorum alterata foliis malvae, parietariae, marubii, verbenae, absynthii, addito pauco ammoniaco, & aceto. Crato commendat atriplicem coctam in aqua pro Cataplasmate. Cum cibo interdum utatur oculis cancro., & rasura ebor. Pauca haec habebam pro confirmatione eorum, quae a Praeclarissimis Viris proponuntur. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LXII.

Lienis scirrhus.

Manifesta est affectio, qua tentatur V. N., tumor scilicet lienis insignis, durus, & indolens. Hujus autem generatio probabiliter subsecuta est ex remorato, & coagulato in hærentibus cellulis sanguine ab humore acido. Ex naturæ namque legibus sanguis per arteriam splenicam in amplas lienis cellulas perpetuo eructatur, ibique alterationem, & forte attritionem recipit ab affuso a propriis glandulis lienari succo, ut refluus in jecur, & inde in universum corpus bilis, & reliquorum fermentorum separationem non parum adjuvet. Contingit autem, ut in casu nostro, quod labefactato lienis fermento, & ejusdem tonico motu, interceptis coagulantibus ichoribus a toto refluus, sensim Sanguis non eadem felicitate extra propellatur, qua introducitur, unde semiconcretus stagnat, & distendit interstitia, & spatia laxati visceris, hinc impedita nativa pertransientis Sanguinis attritione, & alteratione totum compatitur corpus. Gignitur probabiliter morbosus ichor, vel in toto, vitio perpetuæ Melancholicæ temperiei, quæ perenni studio, & meditatione juvatur, vel saltem defectu primæ coctionis: congestis enim mucosis excrementis, & antecederent frequenti ventriculi dolore tentato ægro coctiones non rite celebratæ sunt, quapropter hypochondriorum inquinamenta cum Chylo impuro Sanguini affusa inter circulandum in liene intercepta suas exeruere vires, non manifestato in principio morbo.

Pro quo tollendo indicationes eliciuntur manifestæ, auferendi scilicet congestionem, & coagulationem jam factam, emolliendo, & attenuando, edulcorandi sanguinem, & firmandi viscera. Pro quibus assequendis laudamus levem corporis expiationem factam ℥ vi. fl. Cassiæ cum ℥ ii. tartari, usum juris pullæ Chalyb. alterati foliis mal., viol., fumarix, lapathii, altheæ, & gram. cum Cochlearia, & Syrupo de duabus radicibus, & altheæ, addito ℥ i. salis prunelle, hocque utatur per X. dies, quibus transactis usurpentur succi depurati cichor., lapat., aceto., absynth. roma. ad ℥ ii. s. usque ad ℥ iii.

§ iii. quibus post XV. dies addatur bolus paratus ex Croco Martis cum modica confer. absynthii, vel violarum, & primis diebus assumantur gra. XVI., deinde augeatur usque ad ℥ i., hocque remedii genere utatur saltem per mensem. Interea pars affecta foveatur lacte vaccino tepido, & emplastro ex radic. alth. reformato cum lacte, & ol. amygd. dul.; Postremo permittente aeris temperie, Embroche instituaturs lacte vaccino tepido per IV. dies, dein decocto ex aqua Chalyb., in qua decocta sint fol. malvæ, viol. pariet., absynth., rorismari., melissæ, fœnugræci, & simil., addito aceto, & ammoniaco. Et quoniam ex Fallopii observatione salutare est, alternatim per intervalla uti emollientibus, ideo interponat Embroches usum ex lacte, & per Mensem administretur exaratum remedium. Loco topici remedii consulimus Cataplasma ex Cicuta, vel Nicotiana viridi cocta in vino albo, aut harum loco opponatur ammoniacum aceto dissolutum, & cum Cera reformatum. Vinum alteretur extinctione Chalyb. & tandem infusione ejusdem, addita coma absynth. Cum cibo assumat interdum pulverem oculo cancro., & juscula Sale absynth. condiantur. Cibaria sint facilis coctionis, unde pullorum, columborum, Fædorum, & similitum animalium carnes opportunæ erunt. Abstineat ab acidis, & austeris. Motu locali plurimum utatur, relicto studio, &c.

CONSILIUM LXIII.

Hydrops, Corporis Marasmus, &c.

Symptomata in eleganti Scheda exarata sufficienter demonstrant, in Eminentissimo Patiente insignem particularum vitriolatæ naturæ copiam diu viguisse, a quarum exaltatione, & energia, & ex obsessis variis partibus diversa manifestata sunt accidentia. Vitiatis enim olim glandularum imi ventris fermentis, & ad acorem versis, corruptaque alimenti portione, vomitus nigræ, æruginosæque materiæ vigente natura succedebat. Podagrici deinde dolores manifestabantur ex subingressis hujusmodi acidis Salibus, qui Sanguini mixti inter circulandum articulorum angustia intercipiébantur. Hinc pariter tractu temporis in Sanguine stagnantes, aperta sibi via, evacuationem per venas sedis cum naturæ sublevamine

moliebantur. Facta iterum nova exaltatione, morbosi hujusmodi ichores congesti sunt in laxa gingivarum carne, & circa loculos glandularum, quibus separatur Saliva. Tandem post varias vices salutis, & læsionis iterum coacervatæ morbosæ particulæ in fluidorum massa tumorem in utraque tibia fecere; labefactato namque peristaltico fibrarum motu, & vitiata humorum natura, cum venæ non eadem felicitate recipiant propulso ab arteriis humores, necessario stagnatio succedebat: unde tumor, qui refluentibus partim humoribus, partim per transpirationem dissipatis non parum imminuebatur. Postremo tandem post tot metastases suppressa hæmorrhoidali excretionem, & evanescente tibiæ tumore, exarati ichores erodentes non sola viscera, imi præcipue ventris, eorumque fermenta inquinant; verum etiam diductis porulis, & hiatis minimis vasorum, & impedita, vel saltem remorata Sanguinis circulatione extra erupere, & occurrente abdominis concavitate excepti novum morbum, hydropem nempe, manifestarunt, in quo morbosa labes fluidis primo communicata, deinde visceribus, totius corporis œconomiam labefactavit. Quo in casu verificatur illud, quando scilicet utraque vicissim ad perniciem suffragantur, nulla est pars noxa carens, quæ vel modicam naturæ opem afferre possit. Hinc nil mirum, si febris lenta observetur cum lassitudine, oris siccitate, gingivarum stupore, & partium extenuatione; confusa namque excrementa acida cum Sanguine, ex occursum partium Salinarum fermentationem improportionatam excitant, unde febris. Obstructis pariter osculis excretoriis glandularum Salivam fundantium, vel saltem loco aqueæ humiditatis, erumpentibus stypticis Salibus, sitis, & gingivarum torpor succedunt. Et tandem tota Sanguinis massa erosivis particulis turgida permeando partes, nutrimentum ab ipsis abradit, secumque rapit, unde urinæ copia, & corporis Marasmus. Exarata hucusque morbosæ particulæ a fermentorum viscerum imi ventris labe ortum trahunt, qua acidorum generatio perennavit. Causæ quoque externæ suam contulere opem, & præcipue mentis curæ graviores, & meditationes, quibus retractis, & quasi convulsis nervis vasorum fines angustantur, unde Sanguinis felix circuitus vitiatur, & aciditas in contentis fluoribus inducitur. Frequens quoque acidorum usus, & consimilia causam auxere.

Ex his igitur manifestæ occurrunt indicationes, tollendæ nempe copiam hujusmodi acidorum, erosivarumque partium, restituendæ motum tonicum partibus solidis, auferendæ congestiones, & firmandi viscerum fermenta, quibus ut aliquo

mo-

modo satisfiat, curationem prosequi expedit. Pro absumendis itaque particulis morbosis laudo propositum usum Chalybis. Quapropter assumere poterit succum depuratum, vel concret. plantagin., Cichor., & quercus, cum ꝑ i. croci Martis adstringentis, hocque longo tempore utatur. Et quoniam urinæ copia, licet partium ramenta secum rapiat, attamen cacochymiam minuit, ideo manutenenda venit; quare interdium ex usu sit spirit. Sal. coagul. Amynsict. in aliquo Syrupo Magistrali. Parari quoque possunt tabellæ sale absynth., C. C. usto, & antimonio diaphore., quas quandoque interdium assumat. Extinguantur filices, quibus ignis elicitur, in vino, vel saltem hoc præparetur infusione chalyb., & fol. absynth. Potulenta pariter extinctione Chalybis parentur, & absynthii sale juscula condiantur. Circa alvi lenitionem blande tractandum est, ne facta majori colliquatione humorum, & viarum apertura morbus augeatur. Soleo uti hoc blando leniente ℥. Seri Vacci. lib. ii. fol. fennæ ℥ iv. Giberis ꝑ i. Sacchar. Candi. ℥ 5. Macerentur, & colentur. Dosis ℥ iv. Interdium jubeo cochlear aquæ vitæ, in qua infusa sit radix ebuli., Chlysteres frequenter injiciantur parati urina juvenis sani cum modico terebinthinæ, & Salis prunellæ. Foveatur venter hoc balneo. Urinæ pueri lib. iv. sal. pru. ℥ iii. Bulli. ad consumptionem tertiæ partis. Cæterum circa victus rationem Ex Hippo., & Celso fames, sitis, labor, aliaque tædia necessaria sunt in hoc morbo. Vitet salsa, acida, & acida; parce potet, & assis præcipue carnibus utatur.

C O N S I L I U M

L X I V.

*Hydrops, & menstrua purgatio impedita, cum
fædo totius colore.*

ANtiqua Hippocratis observatio est, cutim indicare naturam fluidorum corporis. Certum namque est, peracta humorum coctione in visceribus, eorundem ingentem copiam ad cutis vasa, & subjectas glandulas detrudi, ut partim commixti interiora repetant, partim velut pondus inutile eliminentur. Quapropter quotiescumque non debite

Q attri-

atriti, & volatilizati existunt, meatuum spatiis minimis intercepti interdum coercentur, vel sylvestribus Salibus ab aere communicatis associati morbosam, & alienam acquirunt naturam, & sui indicia exhibent, ut in N. P. observatum est. Deficiente itaque per transpirationem evacuatione, & inquinatis reliquis succis in vasa magna refluis, tota Sanguinis massa inficitur, fermenta præcipue glandularum vitiantur, & coctiones non absolvuntur. Quapropter turgentibus acidis particulis refluis in tota Sanguinis massa, necesse est, ut præter turbatas viscerum coctiones congestiones, & stagnationes fiant interius; sales namque sylvestres, acres, & erodentes, cum non intime misceantur reliquis humoribus colliquationem inducunt; Hinc arteriæ impetu protrudunt humores, qui sui activitate meatus novos sibi aperiunt, inde cum non eadem copia, & felicitate ab extremis venis absorbeantur, stagnando turgentiam efficiunt, & tractu temporis, facta sibi via, cavitates, & ventres inveniunt, novique, & funesti subsequuntur morbi. Quapropter mirum non est, si menstrua purgatio impedita sit; occlusis scilicet meatibus, & impedita fermenti uterini activitate. Morbosam hanc affectionem juvat labes relicta in semine a Parentibus: nam consimilis morbus in N. Sorore observatus est. Mæror quoque, & animi pathemata, quibus turbata blanda Sanguinis circulatione, & nervorum convulsione humores acidiores redduntur, huic occasionem dedere.

Indicationes sunt depurandi Sanguinem ab exaratis inquinamentis, restituendi eidem debitam Crasim, & mixturam, tollendi congestiones, & derivandi ichores ad vias urinæ, vel ad transpiratum. Pro his assequendis curatio institui debet; & primo circa solventia alvum caute incedendum puto, ne major colliquatio succedat, & ex impetu vasa, & meatus plus justo aperiuntur. Usurpari tamen poterit sequens blandum remedium. ℞. Ser. Vaccin. lib. ii., Fol. sen. ℥ ii., Zingibe. ℥ i., Sacchar. ℥ 5. Macerentur per noctem, & colentur. Dosis sit ad ℥ iv., & interdum repetatur. Clysteres quoque ex Mel. Rosat. & similibus frequenter ex usu sint. Alterantium loco laudo jus pullæ junioris chalybeatum, alteratum foliis Plantagin., Chærofolii, cichor. & marrub., cum quo ℥ i. salis absynt. assumat per X. Dies, quibus transactis, loco salis utatur tinctur. Chalyb. per XV. Dies cum dicto jusculo alterato. Post horum usum laudarem remedium Poterii, quod in similibus affectionibus frequenter proficuum expertus sum; vocabat autem Epaticæ extractum, hocque transmitti poterit: prostat enim apud amicum, &

eo per XXXX. dies utatur . Interea , si liberaliter fluent
 urinæ , nec venter detumescet ; exhibendus esset spirit. Sa-
 lis cum jure pullæ alterato radic. gram. & fol. primu. veris .
 Interea etiam Vinum alteretur infusio. chalyb. , & comæ
 absynth. vel saltem in ipso igniti fluminum filices pellucidi
 crystalli instar , extinguantur . In reliquis vero fluidis , si in-
 terdum assumantur , sal prunel. misceri poterit . Venter infe-
 rior foveatur urina pueri , cui addatur sal prunell. & bulliat
 parum . Idem quoque præstabit aqua marina alterata mul-
 tiplici extinctione chalyb. igniti . Cum cibo assumat crusta-
 cea , & præcipue oculos cancerorum . Motus localis commen-
 datur , quo transpiratio feliciter celebretur , & in hunc fi-
 nem quoque animi hilaritas curanda erit . Victus ratio sit
 exacta ; parce potet , & cænet , & abstineat ab acidis , acri-
 bus , & aliis . Pauca hæc , &c.

CONSILIUM

LXV.

Ascites cum pulmonum labe , & tympanitide .

EX his , quæ in accurata Scheda habentur , patet in
 N. V. totam fere corporis œconomiam labefactatam
 esse ; manifestatis enim diversis morbis variis tempo-
 ribus , tandem ascites successit . Probabile namque est ,
 ex copia ichorum , & salium in sanguine luxuriantium vi-
 triolata naturæ splenis tumorem primo excitatum fuisse ,
 fixato scilicet sanguine in lienis cellulis , impeditaque debi-
 ta fermentatione succi , qui separatur in lienaribus glandu-
 lis , indeque consecutiva nativa bilis generatione in hepate
 vitiata . Hinc tractu temporis adaucta humorum tarditate ,
 & copia hujusmodi particularum facta est media sanguinis
 circulatione congestio , & abscessus in pulmonibus ; unde
 pleuritis , quæ licet supporatione , & excretionem sublata sit ,
 permanente tamen vitio in toto tenellæ pulmonum partes
 a pertranseuntis Sanguinis activitate laceratæ , & solutæ ejus-
 dem sputum copiosum manifestarunt , & tandem colliqua-
 ta tota sanguinis massa , solutaque ejus nativa compage sa-
 les fusi . . . . . instar aquæ fortis , apertis novis meatibus ,
 nec per venas reduces in abdominis cavitatem viam sibi fe-

cerunt, ibique moram trahentes impedito transpiratu, & liberatis aeris factitii particulis, ascitem cum tympanitide produxerunt. Hanc morbosam affectionem fovent vitiata viscerum fermenta, lienis videlicet, & hepatis: unde cessante necessaria chyli dulcificatione, & excrementorum præcipitatione, chylus erosivis salibus saturatus sanguini affunditur, nec ejus malitia ex toto evincitur ob remissam fermentationem, languidamque transpirationem. Aeris quoque conditio multum juvat pro cumulandis in corpore hujusmodi erosivis inquinamentis. Indicationes itaque sunt restituendi, prout fieri potest, debitam sanguinis compagem, absumendi erosivos sales, firmandi motum peristalticum partium, juvandi coctiones, & tollendi congestiones; pro quibus assequendis difficillimum est, cum Areteus hæc habeat: *Oportet Medicum hoc in morbo totum hominem permutare, quod per Jovem nec Diis ipsis facile fuerit.* His accedat, contrarias adesse indicationes, & remedia, quæ urinam, & transpirationem promonent, pulmonum hiatus aperire possunt. Ut autem aliquid moliamur in tam gravi morbo, laudarem pro absumendis erosivis salibus, & procuranda naturali sanguinis compage usum Croci Martis adstring. cum sacco concreto fol. plantag. quercus, & Cichor., vel horum decocto, hisque utatur saltem per mensem. Fluente interim feliciter urina laudo usum Spir. salis coag. Hadr. Amynsict. in syrup. de Althea, vel in decoct. marrub. Absynth. atque radic. gram. Si autem alio evocanda sit materia, loco decocti ex volatilibus, ne major in thorace hiatus fiat, uterer antimo. diaphor. Circa purgantia, & præcipue hydragoga caute incederem. Colliquant enim sanguinis massam, & meatus magis aperiunt. Ego uti soleo sequenti blando leniente.

℞. Seri Vacci lib. ii. fol. sen. ℥ iii. zinziber. ℥ i. succini ℥ i. Macerentur omnia. Dosis sit ℥ iii. Vel interdum usurparem aquæ vitæ cochlearia, in qua infusa sit radix Ebuli. Clysteres frequenter injiciantur, parati urina sani infantis cum modico terebent. & salis prunelle. Circa localia Venter foveatur aqua fontis, in qua sæpe sit extinctus ignitus Calybs, vel sequenti fomento.

℞. Urinæ pueri lib. iii. salis Prunell. ℥ iii. bulliant ad consumptionem tertiæ partis. Suspectam in hoc casu habeo Paracentesim, cum, docente Hipp. celebranda sit integris visceribus existentibus, & cito. Constat autem hanc affectionem ex morbis viscerum comproductam esse. In vino infundat chalybem, & comam absynthii, vel extinguat ignitos filices. Condiat cibaria sale absynth. Cæterum ex Hipp.

ex Celso *fames, sitis, labor, aliaque tedia in hoc morbo sunt necessaria*: carnibus facilis coctionis, assis præcipue, in prandio utatur; parce tamen cœnet. Vitet acida, acra, & falsa. Pauca hæc cursim indicabam, eaque subiciebam acri iudicio Excellentissimi Viri. Faxit Deus, &c.

C O N S I L I U M

L X V I.

Hydrops Ascites.

EX his, quæ a P. V. in doctissima Scheda habentur, patet N. P. Ascite cum mixtura aliarum specierum hydropis laborare. Excitatur autem ascites soluta nativa sanguinis compage ab erodentibus, & colliquantibus salibus in eodem exaltatis, vel affusis; unde serositas vias sibi aperit per poros vasorum, & membranarum abdominis præcipue, vel saltem retardata in partibus sanguinis circulatione, totum id, quod per arterias truditur, per venas nequit remeare; hinc congestiones feri succedunt, quod occurrentibus cavitatibus receptum tumorem suscitatur. Idem quoque nunc accidit in ambitu corporis, & præcipue in pedibus, & cruribus; vitiata nempe sanguinis compositione, & labefactato intestino motu ejusdem, & volatilizatione venarum fibræ, amissio nativo peristaltico motu, propulsam sanguinem nequeunt sursum exprimere, unde ex stagnatione succedit tumor œdematosus. Morbus hic primo in thorace manifestari cepit, unde tussis sicca, deinde respirandi difficultas. Probabile enim est, ex sanguinis circulatione per pulmones, colliquatos Sales membranarum poris, quibus pulmones integrantur, interceptos fuisse, & congestione facta primo Thoracem labefactasse, deinde vitium abdomini etiam communicatum esse, & postremo toti corpori, ita ut universa ejusdem œconomia vitiata sit. Viscera quoque, & præcipue jecur, & lien laborant: etenim impedita bilis, & lienaris succi separatione ex oppilantibus salibus, particulisque tartareis, non solum tumor succedit, sed deficiente utroque fermento, & præcipue bile, vel saltem enervata ejusdem nativa facultate, & energia, prima alimenti coctio non perficitur, nec chylus debite dulcoratur, sed inquinatus,

tus, & salibus acidis saturatus sanguini affunditur, unde morbi casum auget.

Indicationes igitur sunt, restituendi debitam compagem sanguini, prout licet, auferendi erodentes sales, firmandi motum peristalticum partium, iuvandi coctionem viscerum, ne ulterius congestiones augeantur, sed ichores ad vias urinæ deriventur. Quibus satisfacere difficillimum est, cum habeat hæc Areteus: *Oportet Medicum hoc in morbo totum hominem permutare, quod per Jovem, nec diis ipsis facile fuerit.* Ut igitur Curationem prosequamur, pro restituenda sanguinis massæ nativa compage laudarem usum Croci Martis adstringentis cum succo concreto Cydo., & absynth. quotatur XXXX. diebus. Interea usurpet interdum rotulas paratas spiri. sal. coagu. Amynsict. sacch., & aqua Viola. In vino infundatur Chalybs, & coma absynth. roma., vel saltem in eo extinguantur filices igniarii candentes. Circa purgationem caute incedendum puto, ne corpus debilitetur, & inducta majori colliquatione ichorum, & aquarum proventus major fiat, soleo uti blando hoc medicamento, &c.

℞. Seri Vacci. lib. ii. Senæ mund. ℥. 5. zinzib. ℥ i. Sacchar. candid. ℥. i. macerentur omnia. Dosis ℥. iiii.

Clysteres quoque frequentes injiciantur parati urina hominis sani, cum modico terebinth., & salis prunel. Interdum salutarem vidi usum aquæ vitæ ad ℥. i. in qua radix ebuli infusa sit. Circa localia venter foveatur aqua salita, in qua sæpius extinctus sit ignitus Chalybs, vel sequenti fomento.

℞. Urinæ pueri lib. iiii.

Salis prunel. ℥ iii.

Bulliant ad consumptionem tertiæ partis.

Omnia liquida extinctione igniti chalyb. præparentur; sale absynth. condiant cibaria, juscula, & carnes. In reliquis ex Hipp. parum bibat, & quamplurimum laboret, & exerceatur. Cibaria sint facilis coctionis: vitetque acida, salsa, & acria, &c. Pauca hæc habebam pro salute J. C. atque subiciebam acri judicio D. D. V. V. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM LXVII.

Idropisia Ascite.

DAlli Sintomi esposti nella Dottissima Relazione comprendo, che nel N. P. l'economia del corpo sia sconcertata, essendo viziati i fluidi, ed offese le viscere, specialmente nel ventre inferiore, attesochè dal pessimo nutrimento ricevuto nelle fascie restarono contaminati i fluidi universali, e specialmente delle glandule, onde si sono manifestati tumori, abscessi, ed erosioni, prima nella bocca per la corruttela della scialiva, e poi in altre parti per vizio della linfa renduta coagulativa, rodente, ed analoga all'acqua forte. Ora dal fluido universale il vizio si è comunicato alle glandule grandi, e particolarmente al fegato, ed alla milza, le quali rendute tarzarizzate, ed ostrutte non possono riparare la bile, e l'umore lienare, e così non si dulcifica il chilo, e conseguentemente il sangue resta infetto, e ripieno di que' sali rodenti, che lacerano i linfatici, ed aprono con violenza i pori de' vasi, onde il siero trasuda nelle cavità, e forma l'Ascite.

Sicchè le indicazioni sono di levare per quanto si può il tumore delle viscere, procurare di ripurgare il sangue levando que' sali erosivi, portare alla via dell'Orina que' fieri stravasati, e corroborare i fermenti, e in fine bisognerebbe rifar' il tutto, come nota Areteo. Per levare adunque i sali erosivi, e levare la fusione, che è nel sangue, mi servirei ora di ፩ 5. di Croco di Marte, ovvero di tanta ruggine di ferro con altrettanto sugo concreto di piantaggine, e li praticherei per XXXX. giorni. Se fra tanto l'orina si facesse copiosa, e facile, mi valerei dello spirito di sale dolcificato preso in un brodo alterato, con le radici di graminna, d'altea, e colle foglie d'assenzio Romano. Per purgare, mi valerei del siero Vaccino, nel quale fusse iufusa la fena con un poco di zenzero. Potrà estinguere le pietre focaje infocate ne' suoi brodi, e nel vino l'acciajo, e le foglie d'assenzio. Salerà le sue carni, e brodi con sale di assenzio. Continuerà li lavativi fatti d'orina. Fomenterà il ventre inferiore con l'acqua acciarita mescolata con l'orina, ponendovi

dovi il fal prunelle , e bollirà il tutto alla consumazione del terzo ; Si guardi dalli purganti , e dalli acidi ; Questo è ciò , che brevemente posso motivare in caso così difficile , rimettendomi sempre alla somma prudenza , e fano consiglio dell' E. C. &c.

CONSILIUM

LXVIII.

Calculus in rene Dextero.

EX his , quæ in exarata Scheda habentur , conjectari licet, extraneum quidem calculum in urinæ viis N. V. detineri juxta ea , quæ ex Hippo. de internis affectibus habentur . Situs enim , & qualitas primævi doloris , exarata arenulæ , urinæ rubræ , & sanguineæ a motu redditæ ; & post redditam urinam sensus quidam , seu dolor , qui extendi videtur a rene ad medium pudendi , & tandem perpetuus gravativus quidam sensus , obtusus tamen , in dextera lumbali regione id abunde indicare videntur . Et licet morbi viarum urinæ æquivoci sint , multaque egeant indagine , ut vere pars affecta , & sedes morbi certe statuatur , & quædam signa vesicæ affectum in Casu nostro indicari videantur ; nobis tamen probabilius arridet calculum adhuc in dextero rene commorari . Hujus igitur pondere , & figura fibræ , quibus pelvis continens integratur , leviter stimulantur , unde immutato animalium spirituum motu , & excitata parva convulsione dolor succedit gravativus , & obtusus . Et quoniam dictæ membranosa fibræ a pelvi mediis ureteribus , vesica urinaria , & urethra usque ad penem continuantur , hinc est , quod vellicatis fibris ab exeunte urina sensus in pudendo , & affecto rene tamquam in stabilibus locis , & terminis appensarum fibrarum manifestatur . Succedit pariter ex motu sanguineæ urinæ excretio : attritione namque media a contenti calculi scabritie tenella vascula lacerantur , unde effluens sanguis urinam inficit . Doloris gradus modo minor est , ac in principio , quia impedito motu vel a loco , aut a subcrescente forma , non ita vellicantur ambientes membranæ , & continuati nervi : quin & interdum , ut ex sectione Cadaverum patet , calculi majores mole exiguo , & minus acuto dolore in renibus detinentur . Calculi ma-

materia, & generatio adhuc obscura, & dubia videtur in Schola Medica. Ex [his tamen, quæ passim in naturæ, & artis operibus contemplamur, videtur probabile, humorum crudam, salinamque præcipuam materiam cum acido succo concrefcere in calculos, ita ut ex succis acidis affusis fluida quædam in lapillos immutentur. Probabile est igitur salinas consimiles particulas per transpiratum non dissipatas affuso acido ichore, austero præcipue, in renibus, deficiente intestino motu, calculum ferruminare. Deducitur autem ichor acidus a lymphaticis in sanguinem, vel ab hypochondriis, ubi debita non succedit excretorum præcipitatio, & Chyli dulcoratio.

Ex his itaque manifestæ apparent indicationes Medicæ, tollendi scilicet calculum, vel saltem minuendi ejus molem, laxandi vias, & auferendi irritationes. Ut his igitur aliquo modo satisfiat, curatio institui debet. Lenientis loco usurpari poterit ole. amygd. dul. sine igne extra. quod etiam frequenter loco cænæ exhiberi poterit. Alterantia sint succi depurati ex malva, pariet., Hedera terrestri, & viol., vel ex consimilibus, quibus quarto die addat gutt. aliquot spiritus nitri dulcis, vel spirit. sal. armon. hisque utatur per mensem. Deinde ex usu sit terebinthina juleb., vel saltem eadem in substantia superbibendo jusculum alteratum radic. althææ, & Ononidis per XV. dies. His peractis aquæ Thermales acidulæ præcipue, quæ in Germania copiosæ occurrunt, ex usu esse poterunt, simulque administrantur balnea, vel stillicidia supra partem affectam. Interdum pulvis Millepedum, vel eorum infusio facta in vino albo assumatur. Vinum pariter, quod in mensa potatur, alteretur extinctione silicum ignitorum, quibus etiam addi possunt folia aliquot absynthii Romani. Ante cibum frequenter utatur ocul. Cancr., & sale esculento marino liberaliter utatur; sylvestres enim sales ebibit. Pro cibo fluviales cancos, & columbos sylvestres sepe edat, nec cibis diuretica præcipue valida misceat. Ducunt enim crudos humores ad partem affectam. Parce cænet, & ciborum varietatem vitet. In reliquis Hippo. 6. Epidem. curationem docet his verbis. *Quiescere non confert sed exerceri, non repleri, juvenes helleboro purgare, poplitem incidere, urinariis purgare; attenuare, & mollire.* Pauca hæc habebam pro curatione tam difficilis morbi, quæ acri iudicio D. D. M. M. subjicimus. Faxit Deus.

CONSILIUM

LXIX.

*Nephriticus dolor ex calculo, Renis ulcus,
& Febris cum obstructione Hepatis.*

EX symptomatibus expositis in doctissima Scheda patet, N. P. laborare Nephritico dolore, & ulcere renis, cui comes aditurus febris, & ulterius hepar obstructionibus tentari. Producitur autem Calculus ex inquinamentis ab hypochondriis, quibus in sanguineam massam ingestis, & ad Renes deductis, fit primo ferruminatio salium, & terrestriis portionis, unde calculorum concretio, a quorum figura, & situ tenella excretoria vasa renalia, quæ speciem carnis habent, & copiosis sanguineis vasis circumambiuntur, eroduntur, & solvuntur, unde dolor, sanguinis primo excretio cum urina, & postremo sanies. Succedit autem febris, quia saniosi ichores reflui per venas in sanguine fermentationem improportionatam excitant; unde horror manifestatur, impedito primo motu intestino sanguinis, & fixatis volatilibus particulis per breve tempus. His addi potest nervorum affectio: nam vellicatis ipsorum finibus ad renes derivatis quædam succedit convulsio, a qua cardiacus nervus inosculatus plus justo dilatare, & constringere potest vasorum cordis hiatus, a quibus, variata sanguinis in cor intrusione, circulatio vitiatur, & intestinus etiam sanguinis motus non parum immutatur. Inter causas igitur non ultimum locum habet lobus hepatis, in quo fixate sales coagulativi, & acidi bilis separationem impediunt, & quæ in duodenum exprimitur, debita non gaudet energia, quapropter attritio in alimentis non perficitur; hinc tamquam ex fonte emanat vitium sanguinis, a quo in renibus excitatur, & manifestatur morbus.

Indicationes itaque Medicæ occurrunt, ut deturbetur extraneum corpus, ulcus auferatur, ut restituta nativa compage solidæ parti, sanguis intra vasa detineatur, sedentur irritationes, & tollatur successiva febris. Quibus peractis, si fieri potest, attendenda erit causa in deobstruendo hepar, & vigorando bilis sales. Pro quibus assequendis curationem
jam

jam inchoatam prosequi expedit. Et primo, licet febris symptomata sit, summe tamen attendenda est; unde pro nunc victus tenuis absque carne, & vino instituendus est. Si urgeat calor, & difficultas spirandi, venæ sectio in brachio instituenda est. Alterantis interim loco, habito respectu ad febrem, & ad renis affectionem potet serum Capril. colatum cum ocul. cancr. Si mitescat febris, exhiberi poterit terebinthina julebizata, vel saltem lota cum aqu. plantag. una cum pulver. liquiri. per XV. dies, cui superbibat jusculum Chalybeatum, & alteratum malva, heder. terrestri, & equiset. deinde potet lac asininum, cui misceat balsami peruvianii gutt. V. vel concoqui potest idem lac cum simplicibus vulnerariis, si toleretur, per mensem administretur. Deinde lac Vaccinum alteratum silicibus igniariis candentibus, & exhibeatur, addito ꝑi. bol. arme., aut idem coquatur cum quarta parte aqu. plantag. Vinum alteretur extinctione lapidum igniar. canden. Pro referendis autem obstructionibus hepatis, si, favente Deo, renum ulcus consolidabitur, ex usu erunt Chalybea., præcipue tinctur., esus frustulorum rhabarbari, & vinum absynthii Romani coma alteretur. Interea cum cibo ocul. cancror., & C. C. utatur. Circa alvum solventia, caute incedendum puto, contenti ole. amygd. dul., vel Cassia cum Conserva flor. malvæ. Clyster. ex oleo amygd., vel viol. seu lacte vaccino chalybe. parati frequenter injiciantur. Pauca hæc, &c. Faxit Deus, &c.

C O N S I L I U M

L X X.

Ulcus in collo Vesicæ.

EX his, quæ in eleganti Scheda exarantur, patet N. V. vesicæ affectione laborare, ex qua exposita symptomata ortum trahunt. Probabile namque est, ut Præclarissimus ratiocinatur Vir, excitato in vesicæ collo ulcere, sanguinem cum urina tandem effluere, urinas turbari, easque frequenter, & cum ardore excerni, & in iisdem lentam, & mucosam præcipitari substantiam. An. vero

R. 2.

hæc.

hæc continui solutio ortum trahat ab inquinamentis præcipue acidis, & erodentibus in sanguinis massa exaltatis, & a toto in hanc partem detrusis; an potius ab aliquo extraneo, hoc est a lapide in vesica contento, cujus incubatu ulcus excitetur, & nervi convellantur, vasaque aperiantur, controversum video, sed, ut verum fatear, tam æquivoca sunt harum affectionum symptomata, ut solo sensu lis dirimi possit. Cum itaque vehementer dubitem, ultra vesicæ ulcus lapidem extare, necesse est, ut a perito Artifice diligenter, & blande fiat exploratio. Remoto enim hoc dubio curatio ulceris solidius institui poterit. Quapropter pro amovendo ulcere laudo proposita remedia, herbarum scilicet depur. succos, præcipue plantag. portula., malvæ, pariet., & simil., quibus tractu temporis addi poterit croc. Mart. adstring., vel ejus loco gutt. aliquot bals. peruvi. In hunc finem quoque terebinth. julebizata postremo usurpari poterit. Quibus peractis devenire ad usum propositi lact. asini, quod longo tempore potetur absque vino. Tandem urgente æstatis calore aquæ Villenses ex usu sint, quo tempore etiam balnea, seu infusus fiant in aqu. chalyb. alterata simpli. s: fol. quercus, & vulnerar. Interim injectiones fiant aqua fabro., in qua deco. sint lign. Sanct., fol. mal., pariet. plantag., perforat., & simil., addit. gutt. aliquot balsa. peruvi., & interdum injiciatur vinum myrrhatum. At si constet de existentia lapidis; his omissis sola extractio, consentientibus reliquis, conveniet. Interea absteineat a diureticis acerbis, & salis, & palliativa curatio sufficiat, assumendo tantum ea, quibus dolor, & mingendi cupido demulceatur, qualia sunt juscula alt. fol., mal. viola. & simil. Gelat. pariter C. C., crustacea, & præcipue ocul. cancro. una cum cibo exhibeantur. Emulsiones pariter ex amygd. dulc. frequenter ex usu sint. Pauca hæc habebam cursim in medio mearum occupat. pro confirmatione propositorum a P. V., cujus judicio hæc libens subjicio, Faxit Deus.

C O N S I L I U M

LXXI.

Tuberculum Uretræ.

Hypothesis in Doctissima Scheda exarata, & ab Hippocrate lib. 4. aphorismorum deducta, Eminentissimum scilicet Principem solo uretræ tuberculo laborasse, unde facta suppuratione, & excretionem morbum solutum fuisse, eodem Hippocrate docente *morbum Sanatione ostendi*, firmata stabit, subsequente integra, & perfecta tuberculi, & ulceris sanatione. At si alias observatorum Symptomatum syndromes recurrat, de aliis dubitare non est inutile; nempe de altiori radice in continuatis partibus urinariis, vel saltem de diathesi per ulteriorem gradum in parte affecta ita radicata, ut in præsentis statu perennitatis affectus, & recrudescentiæ causa dici possit, cum ab ipsa influens alimentum corrumpatur, non parum conferentibus sinuosa Prostatarum, & similibus glandularum structura, & natura, in quibus ex contenti humoris activitate, & vasorum copia abscessus de facili excitari possunt. Cum igitur de singulis suspicari expediat, fidenter illud nobis repetere licebit, *sanatio ostendet*. Interea manifesta existente ulceris sordidi præsentia cum aliqua sinuositate, non ambigua emanat indicatio, leviter detergendi id, quod ad partem affluit, congrua instituta dulcoratione, ut debitæ consolidationi aptum reddatur. Etenim, si impurum tuberculum, & ulcus excitavit, depuratum sanationem inducet. In hunc finem igitur probantur aquæ thermales propositæ Ficoncellæ, vel Villenses: his namque universalis fluidorum adæquatio promovetur, elutis a toto acidis, & falsis inquinamentis, ut affectæ partis deterfio, & consolidatio celebretur. Potentur igitur exarata aquæ tepidæ, vel nullo, vel saltem miti vehiculo, quale est syrup. de Ibisco ad ℥ iii. , vel iv. , vel syrup. de succo limo. cum syrup. de succo Viola. , aut Saccharo candido. pulv. , ommissis quibuscumque diureticis validioribus, & acrioribus remediis, quæ alias opportuna essent. Interim localibus interdum per siphunculum injiciendis perita manu pugnandum est: hæcque, ultra proposita, ex decocto parietariæ, matris viola. Capil. Vener., hordei, &c. in aqua ferrata parari poterunt; ita enim quælibet irri-

irritamenti occasio removebitur. His peractis, si Hippocratica solutio, hoc est perfecta contingat sanatio, quiescendum; at si aliqua ardoris vestigia supersint, & ichorosum effluat a parte, quod in totius massæ Sanguinariæ discrasiam, & ipsis fluidis improportionatam refundi videatur, probatissimum occurret remedium, Lac scilicet asininum, cujus longo usu pars, & totum juvari poterit, ita ut sanatio intenta stabilimentum capiat.

At si observata alias in hac affectione symptomata recurrant, putis scilicet nova excretio, & recrudescens stranguria, vel saltem saniosæ materiæ perennet eruptio, de altiori radice verendum: ideo ut remedium morbo æquetur, falsæ parill. in sero Capril. destil. maceratæ usus probatur, vel ejus loco chinæ gummosæ lenis infusio proponitur; horum enim usu totius refermentatio placida, & sensim facta deterfio, & consolidatio sperari potest, &c.

Hæc omnia innuimus, non immemores remedii nunquam omittendi in febris intensioris manifestatione, & urgentis doloris duratione, ad arcendam inflammationem, sectionis scilicet venæ in brachio, & in pede, habita ratione totius & partis, &c.

Quæ omnia, & singula ex nutu Eminentissimi Principis indicata pro integra ejus salute proponimus, & medentium saniori judicio subjicimus, &c. F. D.

C O N S I L I U M

L X X I I .

Diabetes.

EX his, quæ retulit E. V., qui morbum I. & R. V., ejusque symptomata observavit, & a transmissa scheda evidentissime nostra confirmatur suspicio, affectum nempe hunc esse urinæ profluvium, cui dolor stomachi præcesserat. Omnia hæc symptomata originem ducunt a materia, quæ alias podagram excitavit, a copia scilicet Salium acidorum, & crudorum, qui in stomachi tunicis fixati dolorem, & firim contumacissimam causarunt. Et quoniam iidem ichores, & Sales massam Sanguinis infestantes eandem attenuant, ac fundunt, hinc in transitu per renes major urinæ copia secernitur, renum structura vitiatur, & consequenter deficiente de-
bita

bita corporis nutritione macies, & partium debilitas necessario succedit.

Indicationes itaque erunt auferendi causam hujus colliquationis, & partes affectas roborandi. Ad hunc finem opportuna erunt ea remedia, quæ salinas particulas, & erosivas obtundunt, quæque debitam sanguini crasim conciliant; ideoque proficuum censeo usum feri capril., quod prædictos sales a ventriculo, & hypocondriis potest detergere, eorumque acrimoniam particulis lixiviosis, quas continet, temperare. Exhiberi poterit una cum gelat. C. C., quæ causam materialem morbi lenit, ac mitigat. Et quoniam a Medicis Florentinis usurpari solent humida ad tollendam causam colliquationis, juvare poterit aqua hordei interdium sumenda. Pulpa tamarind. una cum ptisana hordeacea, bis, aut ter in hebdomada conveniet, quoniam fortasse ichorem aliquem per alvum dejiciet, simulque corroborabit. Cæterum succi herbar. depur. requisitam cruoris texturam conciliabunt, & particularum erodentium activitatem imminuent. His addi possunt succi malvæ, violar. &c. Et quoniam materia morbifica ab hypocondriis subministratur, progressu temporis prædictis succis chalyb. aliquod adderem, quod non adstringendi tantummodo, sed materiam imbibendi, fusionem Sanguinis impediendi, simulque partes roborandi, vim habet, & ideo tutissime assumi potest. His peractis, transeat ad usum lactis propositi, quod præscripto modo assumatur. Circa propositam ptisanam cum aliis convenio, & alternatim sumi potest emulsio. amygd. dul., quæ partibus oleosis jam dictos sales irretire valet. Crustacea causam morbi non concentrant, sed imbibunt, & per primas vias eliminant. Abstineat a vino, ejusque loco potet aquam Noceræ Chalyb. Hæc iterum habebam pro Salute I. & R. V., cujus felicem exitum sperare jam convenit, quoniam ex relatione D. Bonfilioli habitus corporis non adeo emaciatus est. F. D.

CONSILIUM LXXIII.

Sanguinis mictio.

Convenio cum Doctissimo Viro, circa ideam, & causam morbosæ affectionis, qua vexatur Eminentissimus Princeps. Evidens namque est, cruentam reddere urinam cum minimis filamentis, grumisque Sanguinis per modum contenti, quæ a fundo vasis attolluntur. Præcesse urinæ turbidæ, & ardens quidam sensus in mictione. A quam parte erumpat Sanguinis, & particulæ urinam turbantes, inquirendum venit; & licet hujusmodi morbi, quibus urinæ viæ afficiuntur, difficilem habeant indaginem, ut non raro decipiantur Medici in assignanda sede affecta, ex his tamen, quæ usque in hanc diem innotuere, conjectare licet, excretum Sanguinem, & urinæ mictum vitio renum contingere, etiamsi non adhuc suæ passionis signa exhibeant. Verosimile namque est, sanguinis massam particulis, & salibus erosivis saturatam in renes propulsam glandularum renalium meatum, & tenellam Compagem plus justo aperire, & laxare, ita ut non solum admittatur serosa Sanguinis portio cum Salibus urinosis, verum etiam feri concrescibilis, & nutritivi insignis pars cum rubris atomis, quibus totus Sanguis coloratur. Et quoniam perennante affectione morbosa copia, & activitate salium acrium, & erodentium, qui tractu temporis veluti in erysipelate figuntur, fistulosa renum caro frequenter abraditur, & minima etiam sanguinea vasa lacerantur, hinc oblata compage, & structura sanguinis concreti, & aliorum ramenta ab urina eluuntur, & in ea subsident. Confluunt igitur a toto exarati Sales, & erosiva inquinamenta, & veluti aqua fortis Sanguini mixta suas vires in renibus exerunt; geminæ namque partes sunt, quæ ob arctam meatuum configurationem, & tenellam substantiam, qua integrantur, toti consentiunt, pulmones scilicet, & renes. Diurnitate igitur temporis graviores curæ, cœlum varium, alimenta diversa, & incongrua, victus tandem ratio acidiorum reddidere Sanguinem, ac vitiato intestino motu, & successive transpiratione, reflua recrementa per renes viam sibi fecere, & urinæ mixta, vellicando vesicam ipsam,

psam, & urethram, frequenter ardorem induxere. Succedit autem totius corporis aliqualis macies, quia imminuto Sanguine deficit alimonia, & activitate acrioris Sanguinis circulatione media a partibus solidis non parum abraditur. Color quoque faciei floridus sensim imminuitur, deficientibus atomis rubris, quibus Sanguis velut purpura inficitur, &c.

Ex his itaque elici possunt indicationes Medicæ depurandi Sanguinem ab exaratis erosivis inquinamentis, seu particulis; consolidandi renes; prohibendi abrasionem; & renutriendi universum corpus. Morbus hic licet in senibus difficillime curetur ob renum debilitatem, attamen ad decrepita-tem frequenter protrahitur ætas, in his etiam, quibus existente insigni calculo renum substantia non parum consumitur. Quapropter curatio instituenda venit, & pro lenienda alvo usurpetur pulpa tamarind. cum tartaro, vel quid simile, cavendo ab impense solventibus, & irritantibus. Si vomitus familiaris sit, & facilis, provocari poterit decoctis, & jusculis pinguibus, & tepidis atteratis, laxantibus simplicibus; summe enim juvat evacuando acida inquinamenta, quibus chylus, & postremo sanguis inquinatur. Ut autem cohibeatur nimius Sanguinis effluxus, simulque Sanguinis massa depuretur; ex usu sint succi depur. plantag., equiseti, hyperico, & agrimo., quibus addi poterit crocus mart. adstring., hisque utatur fere per mensem; dein pro consolidanda parte, dulcorandis fluidis, & renutriendo corpore lac potari poterit. Hippocrates in consimili casu, præsentem etiam calculo, exhibet lac capri. cum sexta parte aquæ violar. Reliqui practici summopere laudant lac ovinum cum bolo armeno; & frequenter ex usu sit propositum lac vaccæ, quod coquitur cum modica aqua plantag. Quapropter si magis urgeat indicatio nutritionis, quam consolidationis, usurpari poterit lac vaccæ coctum cum aqua, vel cum eo misceatur portio aquæ plantag., diuque assumatur, & tandem opportuno tempore aqua Villensis potetur; hac enim erodentes particule eluuntur, & pars firmatur, Interea rotulis paratis utatur C. C. usto, terra sigilla., oculis cancro., semi. papper. albi, & aliquot opii crudi gra., Sacchar. candido, & aqua plantag., quæ irrorentur oleo succini; his enim interdum usurpatis Sanguinis fluxus aliqualiter coercebitur, & pars consolidabitur. Per æstatem opportunus erit continuatus usus seri Vaccini separati, antequam Caseus secundarius fiat ad $\frac{3}{4}$ vi. singulo mane. Doctissimus Vir laudat in contumaci cruenta urina usum pilula. ex Terebenthina cum Rhabbaro, quarum usus postremo tentari poterit. Vinum al-

teretur infusio. Chalybis, aut temperetur aqua, in qua maceretur Aristolochia rotunda. Emulsiones in aqua Plantagi, vel in jure ex seminibus Cucurbitæ opportunæ erunt; quibus interdum addi poterunt semina papa. albi. Circa victus rationem portulaca in cibus coquatur, vel urticæ radix: pulmenta in lacte Vaccino parentur cum ovis vel ex oryza, & hordeo, contrito pane, milio, & similibus. Leguminum usus vitetur. Amygd. dul. præcipue recentes profunt, & consimilia laudantur. Peponum, & fragarum moderatus usus conveniet. Radix cichor. cocta usurpari potest. Aqua frequenter utatur: temperat enim acidum, renumque, & ventriculi vitia corrigit. Vinum sit rubrum, & subadstringens, nec generosum. Hœferus vituperat in hoc casu consimile vinum, cui plurimum tartari inest, sicut & carnem Alaudarum. Esus frequens cancrorum fluvial. perutilis erit: habent enim naturam dulcificantem, & vulnerariam. Cæterum vitetur cibariorum nimia raritas, sicut & copia; cibus enim noxior est in quanto, quam in quali; Salsamentosa condimenta acida, & acria pernicioosa sunt. A prandio post unam, vel alteram horam potet frequenter Caphè: aqua enim cibi sales diluit, & pars oleosa acida corrigit, & dulcificat. Localis motus præcipue prodest pro excitanda transpiratione, imo necessarius quidem est: at quoniam Sanguinis motus tunc auctior, & vehementior redditur, ideo moderate instituendus, cum æque noceat quies, ac excedens motus. Hilare vivat absque curis, nec sollicitus sit de continua urinarum inspectione. Pauca hæc habebam pro Salute E. P., cujus incolumitas omnibus votis expetitur, ut Christianum Orbem, quem servavit, regat, & componat. F. D. &c.

CONSILIUM LXXIV.

Pro Præservatione mictionis arenularum.

ARenularum ferax generatio dependet probabiliter a copia austeri, & coagulantis succi, seu ichoris, qui lixiviosis salibus, & tartareis particulis unitus globulos excitat. Hic autem ex aliquo viscere, & præcipue ex imi ventris glandulis ortum ducit: unde cum Chylo in Sanguinem introductus postremo cum urina separatur, ibique

a volatilibus sanguinis particulis sejunctus vim suam exerit ; unde associatus tartaro, & terreis particulis non satis in coctionibus attritis arenularum generationem promovet. Non succedit autem in hujusmodi constitutione perpetuo, & necessario calculi generatio, ut Cardanus in seipso, & plures Practicantes observarunt. Et quia calculorum materia ut plurimum minimis particulis integratur, quæ superficierum contactu solidum efficiunt corpus, vel saltem mediat corpus austerum glutinis, seu calcis instar, quod intercapedines replendo continuitatem, & soliditatem conciliat; in arenulis autem partes componentes mole insigniores sunt, nec lavitate superficierum ita gaudent, ut mutuo sibi cohæreant. His accedit coagulativum principium languidum, & exiguum quantitate adesse, unde non fit insignium corporum concretio. Prima igitur coctio ex enervatis fermentis non debite absoluta arenularum materiam exhibet; terrestres enim alimentorum particulae non sufficienter evictæ cum facibus nequaquam præcipitantur, & eliminantur; sed sanguinis massam subingressæ cum posteriores coctiones, & separationes eludant, & præcipue transpiratum in renibus ab austero ichore ferruminantur in arenosa corpora. Juvat hunc morbum constitutio nativa ex semine disposito in fermentis, & solidis partibus a Parentibus relicta, quæ cum alimentorum continua subministracione non evincatur, suas quoquomodo exerit vires.

Indicationes igitur sunt juvandi coctiones, eliminandi particulas tartareas, & prohibendi, ne acidorum vigente energia, & copia in calculos excrescant, & conglobentur. Quibus ut satisfiat, levibus placidisque, sed oblongo tempore usurpatis remediis tentandum erit. Alvus perpetuo lubrica manu teneatur, & si forte copiosa non fluat, floribus Cassiæ ad ℥v. cum totidem conserva malvarum, vel viol. stimuletur, & semel in hebdomada usurpari poterunt. Si facilis vomitus fit, maxime conveniet bis in mense provocatus solis immixtis digitis, vel aqua tepida, vel jure pingui. Alterantium loco hoc tempore per mensem utatur jure pullæ: in quo decocta sint folia agrimonie, malvæ, boraginis, radicum gram., & feniculi, cum quo assumat ℥i. ocul. cancror. vel Rasuram matris Perlar. Vigente calore aeris laudarem usum aquæ Nuceriæ, aut Villensis per X. dies, qua inquinamenta totius eluantur, viæque mundificentur, quo tempore etiam, & per totam æstatem, alternis diebus, balnea aquæ dulcis administrari poterunt pro juvando transpiratu. Cæterum præservacionis gratia victus ratio debite instituat. Caveat a reple-

tione ex Hippocrate 6. Epidemiorum, a Caseo, & cibis crassis difficilis coctionis, vel ab herbis, acidisque eduliis. Opportunæ erunt præ reliquis carnes volatilium, & præcipue Columbarum sylvestrium, cancri fluviales, piscesque saxatiles. In jusculis frequenter coquatur radix pinpinel., & petroselini, & sale marino liberaliter utatur; absomit enim reliquos sylvestres sales. Cardanus pro avertenda generatione lapidis delectabatur copioso usu olei, quia forte imbibit acidum: hinc emulsiones ex amygd. dulc. recent. utiles erunt. Nonnulli etiam ante cibum butyro, & saccharo proficue utuntur. Post cibum quoque laudant usum mastiches electi ad gra. iiii. Crato commendat assumptionem nucum avellanarum in principio prandii, vel cene cum suis membranis, quibus nonnulli amygd. amaras substituunt. Vinum generosum ob copiam tartari est fugiendum: sit itaque album, & tenue. Hippocrates 6. Epidemio. docet exercitium utile esse, sicuti Lac asininum, vel vaccinum cum aqua. Balnea aque dulcis, & thermales aque pariter commendantur. Vitanda etiam est, quantum fieri potest, repletio. Postremo unum ex Cardano addam ad prohibendum lapidis generationem: subsultim nempe mingendum, & non continuatim: ita enim tota sabulosa materia in vesica stagnans extruditur.

CONSILIUM

LXXV.

*Urinæ difficultas, quæ guttatim exprimitur cum dolore
& ardore, & interdum cum sedimento
tartareo.*

Morbosæ affectiones, quibus tentantur renes, adeo obscuram habent indaginem, & determinationem, ut frequenter expertissimos Viros fallant. Quapropter in determinanda N. R. affectione, & sede morbi summo cum studio, judicio, & cautela incedendum putamus. Præcipua igitur symptomata, quæ in N. V. observantur, sunt urinæ difficultas, ita ut guttatim frequenter emittatur. Dolor antecedit mictionem: ad situm colli vesicæ, & continuatæ urethræ, a mictione, persentit ardorem usque ad glandem, u-
rina

rina clara est cum sedimento, interdum tartareo, & alias observata est subsidens mucositas; post motum localem equitando, vel in rheda sanguis exit etiam copiosus, vividus, qui in grumos concrevit in fundo matulæ: dolor in spina dorsi manifestatur, & interdum libere flecti non potest, sed nullus sensus caloris, vel alterius symptomatis manifestatur. Ex his igitur certa quædam colligimus, alia autem dubios nos tenent. Certum itaque videtur vesicam quoad collum ita irritari, & quasi convelli, ex doctrina Hippocratis 4. aphorismorum, ut necessario cogatur frequenter lotium emittere. Hinc compatitur continuata urethra ratione propriæ membranæ, & rectarum fibrarum. An vero urinæ affectus sit in sola excoriatione, vel ulcere, & a qua causa fiat, adhuc dubium: cum enim in urina non adsit purulenta quædam materia, vel sordidus ichor, sed tantum manifestetur sanguis sincerus post causam externam excretus, conjectare licet aperturam, & hiatus fieri sanguineorum vasorum in collo vesicæ, & in urethræ principio, ubi copiosa, & ampla sunt vasa. Hanc autem excretionem sanguineam plura excitare possunt, nempe acres, & erodentes humores a toto in vesicam prolapsi: quorum tamen indicia adhuc desiderantur, cum totus corporis habitus bene valeat, & vigente hac morbosa affectione N. P. pinguis redditus fuerit. Hinc dubitandi locus nobis remanet, an potius exarata symptomata ex sanguinis vitio dependeant, an ab extraneo corpore, ut a lapide ibidem stagnante, qui sua asperitate contracta vesica, & mota solvat continuationem vasorum, & sua insinuatione ad principium urethræ reliqua comproducat. Quoniam tamen certa veritatis indago haberi potest a lithotomis factis debetis explorationibus circa partem; ideo tanquam dubiam enuntiamus, & iudicium peritis in arte committimus. His igitur stantibus varia occurrit indicatio: si enim certo pateat, lapidem contineri in vesica, vigente vere, in bono corporis habitu, nec enervatis adhuc partibus vesicam constituentibus, consulimus extractionem a perito lithotomo celebrandam. Cæterum si constet, non adesse lapidem, sed solum irritationem, & excoriationem in parte, indicationes occurrunt mitigandi ichores erodentes, qui per vias urinæ derivantur, consolidandi partem affectam, & emolliendi, ut ablata irritatione, & convulsione bene fluat absque ardore urina, statuto tempore eadem detineatur, reliquaque symptomata auferantur. Ut igitur his satisfaciamus, consulimus instituentam esse longam, & accuratam curationem. Primo igitur

leniatur alvus flor. Cass. cum conserva. Malvæ, vel Viol., deinde exhibeatur jus parvæ pullæ alter. fol. viol., malvæ, borag., cum quo assumat cochl. syrup. de alth., & oculo. cancro. ̄ i. per XV. dies, deinde repetat usum præscriptæ Cass., facta sectione Venæ in brachio post iv. vel v. syrup. Inde sint ex usu succi depurati Mal., Viol., pariet. ad ̄ ii. & simi. per mensem. Urgente autem calore infessus fiant in thermis appropriatis naturalibus, ut Villensibus, vel saltem arte paratis ex aqua dul. alterata simpli. emoll., semi. lini, amygd. dulcibus. At circa usum aquar. ther. existente lapide in vesica dubiam putamus ipsarum usurpationem: eluuntur enim interdum mucositates ambientes ipsos lapides, unde sæviora redduntur symptomata. Quare potius laudamus serum Capr. colat. ad ̄ vi. singulo mane potandum, cui addi potest bolus terebin. lotæ aqu. Viol., & si adessent signa exulceratæ partis, loco terebinthinæ misceri potest eadem sero spir. sal. ad gutt. V.

Victus ratio rite instituat, ac elixis carnibus, vel assatis absque aromatum condimento utatur, quæ sint facilis coctionis. Caveat ab acidis, acris, & piperatis; Cœna sit parca absque condimentis: frequenter utatur emulsionibus paratis amygd. dul., & suo tempore recent. in aqua viol., vel jure tenui. Pruna matura, non acida, Pepones, amygd. recentes, fragæ ex usu esse poterunt. Vinum sit Oligophorum, quod ex aqua Nuceriæ, vel ligno Nephritico alterata temperari poterit. Quiescat corpore, & animo, & interim phænomena observentur, quæ tractu temporis in urinis manifestantur, ut quæ dubia sunt, dilucidari possint, &c.

C O N S I L I U M L X X V I.

*Retenzione d'Orina da materia mucosa, ed
Erpete.*

E noto l'affetto, che travaglia il N. P. manifestandosi una retenzione d'orina cagionata da materie mucose: onde l'orina resta torbida con sedimento mucoso, alle volte farinaceo, e spesso con arena, e calcoli. Questa retenzione d'orina probabilmente viene causata dalla materia mucosa, che ferra il meato dell'orina: e perche ha in se parti saline acide, ed irritanti, quindi è, che vellicando le mem-
bra

brane della vescica, e le fibre nervee, ne segue finalmente una spezie di convulsione nel muscolo, e fibre della vescica, onde è impedito l'esito, e la libertà alla stessa materia. Quale sia la fonte della materia mucosa, non è così facile da determinarsi. E' probabile, che in tutta la massa del sangue abbondino parti acide, e saline, che slegate dalla naturale mistura, e composizione del sangue si rendano cospicue, e moleste alla natura: onde queste trattenute nella cute nel circolare formano un Erpete, e parti d'esse riportate dalle vene, e dai vasi linfatici nei vasi grandi finalmente si mescolano col siero dell'orina, e con i suoi sali lisciviali trasmesse alla vescica ivi si quagliano in corpo mucoso. Ma perche i mali della vescica sono assai astrusi, e i loro segni equivoci, come mostrano l'esperimento, e le sezioni de' cadaveri, quindi è, che bene, e spesso ritrovandosi qualche materia estranea, come pietra nella vescica l'alimento della stessa, ed il siero dell'orina si muta in sostanza farinacea, e mucosa, la quale non solo è cagione degli accidenti suddetti, ma è un prodromo di male più grave. Per tanto non si può certamente asserire, che i sintomi dipendano dai soli inquinamenti portati dal tutto; ma bisogna esplorare, se la parte contiene in se altra cagione, tanto più, che si osservano Calcoletti, e materia arenosa.

Le Indicazioni sono manifeste, cioè di facilitare l'esito all'orina, e di purificare la massa del sangue dai sali acidi, ed erosivi, acciocchè nell'alimento, e negli escrementi non restino parti irritanti. Per questo lodo l'uso del vomito fatto con maniera piacevole senza antimoniali ogni XV. giorni. Mi piace ancora per divertire li suddetti sali per il secesso il brodo praticato con la Sena, e Tartaro, il quale anche fuori dell'Autunno, e di Primavera si può pigliare doppo l'uso degli occhi di granchi, e dello spirito di Sale armoniaco. Crederei, che potesse valersi dei sughi depurati della parietaria, malva, e Lapazio, prendendoli per un mese almeno: e caso non si potessero avere li predetti sughi, prenderà un brodo alterato con malva, Agrimonia, e Lapazio, acciarendolo, e seco un bolo fatto con il terebinto, e qualche porzione di nitro purificato. Se la stagione non fosse tanto avanzata, loderei le acque termali, che avessero la miniera del Vetrivolo, Nitro, e qualche porzione di Zolfo, perche dall'uso di queste si depurano tutti i fluidi, si detergono gli umori viscidati, e le vie si rendon più libere. Fra il giorno prenderà qualche Cucchiario di siroppo di Altea del Fernelio, mescolandovi alcune gocce dello spirito di Sale,

le, o di Sale armoniaco. Potrà pigliare avanti cena in un poco di Conserva di Viole, e di Fiori di Malva Θ i. di Cristallo di monte preparato, ovvero la polvere degli occhi di granchio. Nel Vino, che prenderà a tavola si potranno estinguere alcune pietre focaje infocate, e vi si potrebbe ancor macerare qualche foglia di Assenzo. La regola del vivere è necessarissima, e sopra il tutto la cena sia assai parca. Questo è ciò, che posso motivare per l'intera salute, o almeno per la diminuzione de' Sintomi nel N. P. rimettendomi sempre alla prudenza di chi assiste alla Cura.

CONSILIUM LXXVII.

Inveterata urina suppressio.

MOrbi, quibus viæ urinae tentantur, adeo obscuri sunt, ut post diligentem etiam indaginem frequenter lateant; multiplices namque partes concurrunt pro urinae separatione, translatione, & retentione. Ratio quoque atoma Mechanica, qua separatur urina, adhuc in obscuro est, & nervorum ope contiguis visceribus nectuntur renes, & vesica, & ad urinae vias quandoque totius corporis inquinamenta detruduntur, quæ omnia in dignoscendis morbosis affectionibus eorumque sedibus æquivocationem inducunt. Illud tamen in casu nostro valde probabile videtur ex his, quæ habentur in docta Scheda, renes laborare, & horum vitio contumacem subsequi urinae suppressionem. Verisimile namque est, inquinamenta totius corporis, quæ per uteri vias olim eliminabantur, sylvestribus salibus, & vitriolatis particulis turgida glandularum renum minimis meatibus intercipi, & stagnare, unde urinae separatio impediri potest. An vero in concavitate renum, in pelvi scilicet, mucosæ materiæ, vel tartareæ portio congesta subsistat, dubitari potest, cum in excreta urina consimilis materia contineatur. Ulterius ex interpolatis, & frequentibus insultibus, dolore scilicet in situ renis sinistri, cui succedunt urina sanguinis, & vomitus, deduci potest probabiliter, calculum latitare, cujus activitate, & decubitu interdum occluditur urinae meatus, ita ut unus tantum non separet, ut ex cadaverum aperitionibus manifestatur, & in his de facili suppressiones in altero rene excitentur. Ex hoc quoque perenni, & contumaci morbosa constitutione diuturnitate

tem-

temporis vesica trahitur in consensum, ita ut simul laboret: confluentibus namque acribus, & erosivis particulis exasperantur vesicæ membranæ, & congestiones fiunt corporis extranei. Vitiata itaque tam necessaria excrementorum evacuatione, tota sanguinis massa inficitur, hinc parvus totus corporis calor, reliquaque symptomata enunciata. Juvant hanc affectionem vitium totius, scilicet crudorum, & acidorum humorum copia, qui vigente natura per laxos uteri meatus jam excernebantur: Mæror quoque animi, quo mediante convulsis nervis remorantur humores: unde remorato locali, & intestino sanguinis motu, coctiones viscerum debite non absolvuntur, & excrementa non excernuntur; præcipue per transpirationem: quapropter nil mirum, si reflua, ac tandem ad vias urinæ delata in renalibus glandulis intercipientur, & lixiviosis salibus associata arenulas gignant, & lentores, &c.

Medicæ Indicationes igitur sunt tollendi obstructions, & fixationes, auferendique cruditates, & inquinamenta luxuriantia, ut inducta viarum libertate excrementorum excretiones ex naturæ legibus succedant. Ut his itaque satisfaciamus, curatio institui potest. Leniatur itaque alvus floribus Cassiæ cum Conserva malvæ, & consimilibus. Deinde ex usu sit jus pullæ, vel Columbæ sylvestris Chalyb., & alteratum foliis urticæ, malvæ, pillosellæ, hederæ terrestris, marrubii, agrimonix, radicum gramin., & althææ, quibus addantur gutt. aliquot spirit. salis armoniaci, hocque per mensem: deinde sumat terebinthinam lotam aqua parietar., cui superbibat id jusculum, vel saltem jus alteratum radice gram., & malvæ. Interdiu utatur spirit. salis, qui syrup. de altea, vel vino pridie a vase deprompto misceri poterit. His peractis pro tollendo totius vitio, & fermentanda humorum massa chalybeata convenient, tinctura scilicet, vel ejus crocus aperitivus per longum tempus usurpatus. Semicupia pariter utilia erunt facta in aqua, in qua decocta sint simplicia emollientia, & rapæ. Interea in vino, quod in mensa paratur, extinguantur frequenter igniti filices fluminum friabiles, vel saltem infundatur Chalybis portio, aut hederæ muralis, quæ etiam cum cibis coqui potest. Laudatur frequens usus pulveris ocul. Cancr. cum cibo. Emulsionem quoque ex amygd. dulci. in aqua malvæ utiles erunt, & interdum fiant ex seminibus viol. rubr. in aqua Veronicæ. Circa victus rationem usus Columbor. sylvestri., & cancerorum opportunus erit. Absynthii sale juscula condiantur. Ceterum Corporis motus, & quies animi procuretur, nec cum viro cohabitet. Pauca hæc. F. D.

CONSILIUM LXXVIII.

Pro Impotente ad Venerem.

Impotentia ad Venerem, quæ in Nob. V. manifestatur, tam eleganter in docta Scheda exprimitur, ut ulteriore non opus sit expositione. Hæc itaque ex defectu erectionis penis succedit in viro alioquin sano, integris, & valentibus visceribus, bonoque corporis habitu, ac in florente adhuc ætate. Qua ratione autem contingat, cum mechanica atoma musculorum fabrica, & penis ipsius nos adhuc lateat, conjectura tantum assequi licet. Illud tamen videtur certum, in erecto pene præter tendinosarum fibrarum tensionem, quibus penis compaginatur, arteriosi Sanguinis copiam in fistulosis sinibus subsistere, & interceptam turgere contra nisum contractarum fibrarum. Quo autem artificio subsequatur, ignotum est. Plura siquidem imaginari possumus, qualia sunt venæ revehentis angustia a nervo facta, copia volatilium particularum a fluido universali, a glandulis, & a proximo femine propagata, & consimilia, quæ, an consonent naturæ, adhuc incertum est. Quapropter hoc indubitatum videtur, penem in patiente nostro quasi paralyti laborare, quæ probabiliter non vitio nervei succi, vel Sanguinis subsequitur, sed vitiata minima penis structura, qua utriusque admissio impeditur: nisi dicere velimus, a radicibus penis succum sufflamantem particularum volatilium motum exsudare. Hoc itaque supposito, succedunt indicationes, quæ a paralytica parte ut plurimum desumuntur, firmandi scilicet partem, aperiendi minimos meatus tendinosarum fibrarum, ut tonicus succedat motus, & liber aditus universali fluido succedat. Pro quibus assequendis localia præcipuum usum habent. Laudatur igitur fodus in aquis sulphuratis, vel in decocto ex aqua fabrorum alterata lavendula, roremarino. Spiritus etiam vini Camphoratus, vel vinum alteratum ex aratis simplicibus pro locali sufficiant. Flagra antiquitus ex usu erant, hinc nates etiam urticis cædi nunc possunt, deinde spiritu vini abluantur. Interius in pulmentis bulliat limatura C. C. Caveat ab acidis, & acerbis: interdum decocto gentianæ utatur, & Conserva prunulæ veris, cui

cui misceat urticæ semina. Cæterum remedia impense calida, & volatilia suspecta sunt, nec expedit pro successione curanda tranquillam corporis valetudinem dubiis remediis turbare. Exigua hæc indicabam in confirmationem eorum, quæ a D. V. proponuntur, eaque illius acri iudicio subiciebam. F. D. &c.

CONSILIUM LXXIX.

Veneræ Lues cum contumaci Gonorrhæa, & melancholia hypochondriaca.

Multiplex est affectio, qua tentatur N. P. Post enim impurum concubitum elapsis annis Venerea Lue affectus est, emergentibus doloribus articularibus, & sava gonorrhæa, pro quibus tollendis sumpsit specifica. Extinctis doloribus remansit gonorrhæa diminuta tamen, & mitigata. Melancholia quoque hypochondriaca laborat, cujus symptomata sunt cordis palpitatio, acidæ Salivæ ingens proventus, dolores circa claviculam, & interdum læsa respiratio, accedente spontanea totius corporis lassitudine. Hæc itaque in Sanguine labem indicant, qua mediante cordis lætosæ fibræ vellicantur, & inordinate ad motum excitantur. Articulationes quoque costarum, quibus thoracis capacitas dilatatur, & angustatur iisdem interceptis inquinamentis læduntur, unde externus dolor, & quandoque vitiata respiratio. Musculi pariter, & reliquæ, partes, quæ tonico, & tensivo motu corpori robur communicant ichoribus huiusmodi, non parum enervantur; & tantum colliquata Sanguinæ massæ serosa colluvies, per Salivales glandulas in os secernitur. His accessit ex causa externa lues Venerea, qua acidioribus redditis humoribus fluxiones excitatæ sunt, & seminalis materia erosivam vim nata contingentes folliculos laceravit, unde dubitari potest, sicut in aliis accidit, an ex diuturnitate morbi ulcuscula excitata sint, quæ ablato etiam morbo characterem perennare solent, nec arte tolli possunt. Ex his itaque, quæ adhuc permanent, eliciendæ sunt indicationes; nam seminalia vasa firmanda, ablata virulentia, inquinamenta quoque acida in tota sanguinis massa exaltata absumenda veniunt, & irritationes avertendæ. Ut his satis-

fiat, confulo pro tollenda Gonorrhæa, & reliqua Lue, si quid superfit, usum pilular., quæ moderate solvunt ventrem, & salibus volatilibus, & consolidantibus componuntur. Primo itaque flo. Cass. ꝑi. s. assumat, & quinque subsequenti- bus diebus serum Vaccinum potabit ad Boc. i., quibus, per tres dies summo mane usurpabit jusculum pullæ, in quo ebullierint fol. plantag., pariet., & hord. deinde alternis diebus unam ex propositis pilulis, & die intermedia supradictum jusculum potabit. Terminato pilularum usu per XX. dies serum Caprile depura. ex usu sit, vel ejus loco jus pullæ alteratum fol. meliss., borag., Viola., malvæ, & Cichor.; cui post decem dies guttas viii. tinctur. chalybis addat; hocque remedium per mensem saltem usurpabitur. Interea, si recrudescente ejus intemperie, ac administratis propositis remediis incassum, dolores articulares sævirent, usus falsæ parillæ conveniret, facta infusione per noctem in Sero Vaccino destillato, addendo rasur. C. C., & hord. mundatum, saltem per mensem. Quin etiam tunc Vindemiarum occasione parari poterit vinum Salsaparilla, & medulla Ligni Sancti, quo si opus erit, hyeme utatur. Cum quo gelatinam C. C. interdum assumat, sicut & rasuram Matris perlarum. Circa localia utiles erunt injectiones per penem factæ aqua ferrata, in qua bullierint fol. plantag., consolid., perforat., & similia. Pauca hæc, &c. F. D. &c.

C O N S I L I U M

L X X X.

Paucitas Urinæ post contractam Gonorrhæam.

Laborat diversis morborum affectionibus I. V. Post contractam enim virulentam Gonorrhæam hypochondriaca affectione cum ventriculi aciditate, hypochondriorum æstu, & rugitibus tentatus est, ac emertere interea crurum dolores, & scotomiæ, a quibus cordis palpitationes. His sedatis crurum tumor manifestatus est, nunc auctus, nunc diminutus juxta aeris vicissitudines, cui comites successere imi ventris viscerum obstructio, & in contractione dolor, quæ adhibitis Medicis præsidii evanere, spirandi difficultate suborta in assensu præcipue, cum levi tussi. Nunc vero sedata omnia videntur, solaque urinarum paucitas, facta compara-

tio.

tione cum his, quæ alias copiose fluebant, sollicitum reddit I. P. Constat igitur ex dictis, a cumulatis sylvestribus, acidisque salibus in hypochondriis labefactatam fuisse primam coctionem, simulque irritatis membranis, & nervorum finibus, peristalticum motum intestinorum turbatum fuisse, unde æstus, & rugitus subsequuti sunt. Chylus autem iisdem inquinamentis saturatus propriam labem sanguini communicavit, qui in cor delatus ipsius lacertos lacerando palpitationem excitavit, & in caput introductus membranas vellicando scotomiam manifestavit, tandem per ambitum Corporis circulatione motus edæmatosum tumorem excitavit. Etenim immixti Sales, & crudæ particule non debita volatilitate, & fluiditate gaudentes de facili in externis artubus interceptæ sunt, juvante labefactato fibrarum tono, quibus venæ ambiuntur, & vasa, & præcipue enervata aeris spirali compressione. Viscera quoque, præsertim hepar consensere, dum a transeuntibus salibus folliculorum pori iisdem Salibus oppilati, sanguinis circulationem retardando, congestionem effecere, a qua tumor renixus. Postremo recurrentes mediis venis intercepti jam morbosi ichores in pedibus, & in pulmones transducti membranarum, quibus compaginantur, porulis excepti, easdem graviores reddendo respirandi difficultatem, tussimque produxere. Et licet nulla, Deo favente, operationum læsio nunc manifestetur, quoniam tamen in progressu ætatis sensim viscerum fermenta enervantur, fluida acescunt dissipatis volatilibus particulis, & acres sales soluta mixtione pedetentim exaltantur, congestionisque fiunt, vel in viscerum loculis, & porulis, vel inter circulandum in corporis ambitu intercipiuntur: ideo in N. P. dubitari potest, an succedente cruditate in coctionibus iterum ichorum collectiones fiant, quæ, nisi vigente natura, ad ambitum, & extrema corporis detrudantur, in visceribus subsistant, & præcipue in pulmone ob laxam ipsius substantiam. Ideo præservativa curatio exigitur, qua scilicet coctiones promoveantur, & sales ipsi sylvestres per vias præcipue urinæ sensim deriventur, quapropter opportuna censeo blandam quandam curationem. Pro lenienda igitur alvo frequens sit usus syrapi Cichor. cum Rhabar., vel tartari, & interdum mastiget ʒ i. Rhabarbari electi. Alterantium loco usurpet per longum tempus jusculum Chalybeatum alteratum cichoreo sylvestr., absynth. roma., & radic. althææ, cum quo assumat ocul. cancror., sal. absynth. ʒ ʒ. In recurrente difficultate respirationis, loco oculor. Cancror., & Salis prædict., addat supradicto jusculo spirit. salis dulcific., aut pilul. de terebinth.

sapius lota; a quo tempore etiam utatur rotulis paratis semi. althæ, flor. sulphur., sale absynth., & saccha. candid. . Vinum alterari poterit levi, & brevi infusione absynth., amara namque coctiones juvant, viscera firmant, præcipue abdomini, sylvestres sales obtundunt, & ichores ad vias urinæ deducunt. Hinc pro juvanda prima coctione, & dissipandis acidis usus conveniet Caphè duobus horis a cibo; juvabit pariter esus cæparum coctarum hortensium. Cum cibo assumat oculos Cancro. in hebdomada ad ℞ i., vel saltem gra. viii. nitri purifica. fugiat crapulam, & quærat ciborum simplicitatem, abstinendo a varietate, & condimentis acidis, piperatis, & impense falsis, soloque croco in cibis utatur. Hilare vivat, & in aere libero, & aperto, & extra civitatem exerceatur. Pauca hæc habebam pro salute N. V., eaque D. M. prudentiæ, iudicioque subiciebam. Faxit Deus.

C O N S I L I U M

L X X I.

Gallica. Lues. contumacissima.

EX his, quæ exarantur in accuratissima Scheda patet I. P. Gallica lue laborare, quæ contumaci scabie, tumoribus, dolore Ischiatico, gonorrhæa, erratica contumacique febre, sudore nocturno, vigilia, ventriculi languore, & consimilibus symptomatibus sæpius recurrentibus manifestata est. Morbosa hæc affectio communicata ab externo virulento fermento ortum trahit, unde corporis fluida, & præcipue glandularum succi, & speciatim lymphæ inquinata acorem concipiunt. Hæc itaque Sanguini mixta, circulatione media, arcta cutis compage intercepta pustulas primo excitavit; refluæ vero, & circa caput fixata laceffendo membranarum filamenta perpetuam tensionem peperere, a qua impedita fibrarum cerebri laxitate, & spirituum quiete, inductoque fortasse in structura vitio, vigilia perpetuata est. Eadem pariter causa languor ventriculi subsecutus est, dum vitiato fibrarum carnearum tono, quibus ventriculus ambitur, & roboratur, & enervato succo, quo medio attritio cibarium perficitur, & appetitus excitatur, prima coctio labefactata est. Dolor quoque Ischiaticus, facta congestione, & in-
terce-

terceptione acidarum particularum in periostiis , & articulationibus contumax viguit . Febris tandem subsecuta est , stagnantibus in Sanguine inquinamentis , a quibus excitata ex diversorum salium mixtura media improportionata fermentatione calor febrilis suscitatus est . Unde facta in somno præcipitatione , & detentis ad glandulas miliares cutis exaltatis particulis , & ichoribus , copiosus sudor erupit . Hæc virulenta radix specificis remediis sudatoriis , & mercurio ipso sæpe oppugnata adhuc etiam viget , & nunc vires suas circa caput perpetuo exerit ; inducendo vigilias ; & somnum , si quando contingat , turbatum , & irrequietum reddendo , simulque erraticas suscitando febres , non solum vitiatum intestino humorum motu , verum etiam inducta nervorum irritatione , unde diversorum viscerum læsiones febriles accessiones anticipare solent .

Quapropter indicationes sunt , quæ alias a D. D. V. V. elicite sunt , extinguendi videlicet characterem virulentum in fluidis , eum dissipando per sudoris vias , aliaque congrua emunctoria , ut fluidior , & dulcior reddita sanguinis massa feliciter circuletur , irritationes , & fermentationes improportionata tollantur , fermenta viscerum , & glandularum defæcatoria separentur , & , ut uno verbo , tota corporis œconomia instauretur , & stabiliatur . Quibus indicationibus satisfacere difficile est , cum jam artis validiora remedia frustrato sine administrata sint . Ne igitur N. E. ex toto destituatur , & ut accidentia , prout fieri potest , mitescant , quædam proponam . Et primo occurrit dictum Doctissimi Sydenham in Epistola de lue venerea : dum de confirmatæ hujus affectionis curatione verba facit , hæc habentur . *Alia omnino porta querenda est , & duriori huic nodo cuneus itidem durior est adhibendus , quandoquidem nullum adhuc experimentum , quod sciam , deferri possit extirpati hujus morbi , nisi per salivationem ab hydrargyrio excitatam , quidquid tam Recentiorum nonnulli , quam indoctorum de aliis sanandi modis satis temere , & audacter effutiverint .* Hoc tamen non obstante non audeo tam vehemens remedium proponere ob febrem , aliaque symptomata , quæ urgent , sed tutiori methodo incedens quædam licet vulgaria , secura tamen , & opportuna indicabo . Blanda igitur fiat primarum viarum expiatio , non scamoneatis , sed lenientibus ex fena , melle rosat. , & similibus : deinde per X. dies assumat jusculum alteratum iva arthetica , radice pentaphyl. fumoterra , & soncho . Hoc peracto , utatur saltem per geminum mensem hoc decocto . ℞. antimo. crudi , Pumicis crudi , Lentisci præparati , salisæ paril. præ-

præparatæ ad ℥ iv. Infundantur per diem integrum in lib. XL. aquæ fontis, ita ut antimo., & pumex in nodulo inclusa suspensa in fluido maneant; bulliant parum ad tertiam, & colentur pro usu. Dosis ad minus ℥ vi., ter in die potetur, vel saltem bis; scilicet tribus horis ante prandium, tribus horis a prandio, & hora somni; Ingredientia descripti decocti iterum in lib. XL. aquæ infundi poterunt facta decoctione ultra tertiam, & fiat aqua pro potu in mensa. At si expositum remedium non arrideat, sequens ex usu esse poterit, quod frequenter etiam post usum Mercurii, sudatorii, & similium incassum administratorum opem tulit. ℞. Antimo. crud. crassiuscule contusi ℥ iv., falsæ parillæ præpara., putaminum nucum a. ℥ iii. Infundat per diem integrum super cineres calidos in aquæ fontis lib. viii. lento igne coquantur ad tertiam, & ter in die exhiberi poterit, ut superius innui, & secunda etiam aqua parari poterit pro mensa. Hocque ex usu sit per mensem. Illud tamen necessarium est, nisi diarrhæa urgeat, ut vel sexto, vel septimo die solvatur alvus. Quapropter ℥ ii. fenæ cum ℥ i. liquiritiæ infundi poterunt S. A. in una dosi exarati decocti. His peractis, si urgeat exarata febris, usurpabit pulverem chinæ chinæ per mensem, exhibendo ℥ i. alternis diebus in jusculo alterato alio vegetabili alchamico. Saliat sale absynth. juscula, & carnes, quæ sint facilis coctionis, & ut plurimum assæ, & caveat ab acribus cibariis. Pro humectando pariter corpore exhiberi poterit per æstatem Serum capril. colatum. Caveat ab acidis, & impense falsis cibis, & parca sit cœna. Pauca hæc habebam, &c. F. D.

CONSILIUM LXXXII.

Suppressione de' Mestruis con Carattere Celtico.

GLi accidenti, che s' osservano nella Signora P. sono prodotti, come viene ottimamente accennato, da una copia di Sali agri, ed erosivi, che hanno il Carattere di Lue Gallica comunicatale, onde resta morbosa la limfa, e gli fluidi delle glandule, e specialmente dell' utero, e ne succedono lesioni con isconcerto di tutta l' economia; attesa sochè dal corpo dell' utero in vece del benigno liquore, che
di

di continuo stilla nella sua cavità, e vagina per unmetterlo, e renderlo disposto alla fecondità, sgorga in copia un' icore rodente, e corrotto, che alle volte ha escoriato la parte, e le glandule anco adiacenti all' utero, che nello stato della natura solamente, evacuavano nel concubito un' umor lento, per trattenerne le parti attive, e volatili del ricevuto seme maschile, ora contaminate gittano un' umor acre, e morbofo. Il Sangue poi portato all' utero invece di fermentarsi, e purgarsi a suo tempo resta isporcato, ed in parte fissato, onde mancano i menstrui. Questo poi riportato mediante le vene al centro del Corpo irritando i precordj, ed eccitando una fermentazione improporzionata cagiona la febre, e deponendo alcune sue parti nel fegato, e nelle carni produce dolori, e tensioni. Da questa stessa fonte nascono i dolori del Capo, l' evaporazioni, e l' inappetenza, poichè i nervi irritati dagl' istessi Sali roditorj costringono i vasi, ed i follicoli delle glandule, d' onde ne succedono fissazioni, e turbazioni con separazione dei fermenti particolari; infine essendo le parti volatili, e sulfuree depresse per l' esaltazione de' Sali acidi, la massa del Sangue, gli umori secondarj, ed i fermenti particolari delle glandule restano morbofi, o almeno snervati.

Sicchè le Indicazioni faranno, di restituire agli umori la sua crasi, levando il carattere Celtico, di procurare le solite evacuazioni, e la naturale libertà nelle vie, e di corroborare le viscere. E perche un' altra volta fu soddisfatto a queste indicazioni con profitto, seguitando la ragione, e l' esperienza, si potranno praticare i già seguitati rimedi, o analoghi ad essi. E però doppo il distillato, che di presente prende, consiglierai il siero Caprino colato con aggiugnervi la tintura d' acciaio fatta senza acidi, ovvero in vece di questa gra. viii. di limatura di acciaio resa impalpabile, facendone un bolo con ℥ i. di sugo concreto di Assenzo, e questo per XX. giorni. Dopo di ciò praticherei il seguente Decotto. ℥. Salsę parillę prep. ℥ iv. s., ligni Sasafra. cum cort. ℥ 5. M. infund. per noctem in lib. iv. aqu. Nocerę. Mane bulliant ad medietatem. in fine ebullitionis adde fol. cichor. borag., & plantag. a. pug. i. lima. C. C. Liquer. rasę a. ℥ ii. Completa ebullitione coletur pro iiii. syrup. Si potrà far solutivo ogni festo giorno il suddetto decotto, cioè una parte sola, con aggiugnervi ℥ ii. di senna con un poco di Cannella da infondervi dentro la notte. Questo, se verrà tollerato, si doverà pigliare per giorni XL. Si dovrà pur fare una seconda acqua con i suddetti legni, e poche passole,

e beverla invece di vino, o almeno per temprare il vino: e perche questo male è contagioso, e per nuova mistura si regenera, quindi è, che volendo convivere col suo consorte, è necessario, che anch' esso si curi, levando il carattere morboso: e perciò crederei, che potesse ancor lui servirsi dell' infrascritto decotto. ℞. antimo. crud. contus. crassiusculè, & nodulo inclusi ℥ iv. Salsę paril. præp., putami. nucum pulveri. a. ℥ iii. Infund. per horas xxiv. in lib. viii. aque fontis super cinerar. calid., deinde coq. lento igne ad tertiam. Dosis ℥ vi. ter in die exhibeatur, summo scilicet mane, tribus horis ante prandium, & ante somnum, e lo dovrà pigliare un mese. Caso poi, preso il Decotto, che restasse qualche vestigio di gonorrea, prenderà certe pillole, che si dispensano in Bologna alla Spezieria del Sole in Galliera, le quali si prendono *alternis diebus*, e solvono un poco il corpo, e ne' giorni intercalari piglierà una tazza di brodo alterato con la piantaggine, perforata, e melissa, e di dette pillole ne prenda una il giorno. Circa la regola del vivere si guardino ambedue dagli acidi, dalle cose austere, e troppo salse, fervendosi di cibi semplici senza condimenti, e di facile cozione. Mi rimetto però sempre alla prudenza di chi regge la cura, &c.

CONSILIUM LXXIII.

Suppressio Mensium.

Medicæ artis existentiam comprobaturus Hippocrates hæc libro de arte habebat, Vir Præclarissime: *Medici namque sana mente, sanoque corpore rem aggredientes præsentia considerant, & de præteritis similiter juxta præsentia ratiocinantur, in tantum etiam, ut aliquando palam gloriari soleant ægri, se illorum opera sanitati restitutos esse. Cum igitur languida mens, parumque sana . . . . evulgata contra me publico amicorum tuorum judicio, credendum sit . . . . mihi insit quoque infirmum corpus, & contumacibus affectionibus morbosis assidue vexer, licet præsentia, & præterita maturè considerem, nequeo tamen mihi suadere, ægros mihi commissos pristinae sanitati restitutos. Quapropter*
infirm-

infirmam, dubiamque aperte fateri cogor meam in arte peritiam, quam præ reliquis eximiam summa tua humanitas, Vir Præclarissime, deprædicat. Ut autem meæ tenuitatis, qualiacumque sint, J. & N. P. officia præstem, pauca in confirmationem ante propositorum habebo. Quæ igitur in Doctissima Scheda exarantur circa morbum, ejusque generationem, tam eleganter, & docte exponuntur, ut ulteriori non opus sit aggressione, & indagine. Præcipua accidentia, quæ in N. P. occurrunt, sunt suppressio mensium ab ultimo partu, pedum tumor: sensus quidam dolorificus interdum manifestatur ad situm uteri, cui consentiunt lumbi, & capitis dextera pars. His additur, post æquinoctium ineunte hyeme, febris lenta ad modum quotidianæ diu durans, nulla subsequente exinde sensibili excretionem. Dum utero gessit, pejus sese habuit, uteri hydrope laboravit, qui copiosa serosæ materiæ excretionem sedatus est. Filii tandem in tenella adhuc ætate scorbuto tentati sunt. Ex his igitur conjectare licet, fluida totius corporis ex ichorum præternaturalium copia inquinata esse, ita ut impedita volatilizatione, & successiva transpiratione, sanguinis massæ salibus acidis, & sylvestribus turgida vario motu, & congestionem exarata manifestet symptomata: urgente namque hyemis activitate non solum impeditur transpiratio nativa, verum etiam sales acidi ab aere eidem communicantur, unde humores his saturati varia salium mixtura fermentantur, hinc irritationes præcordiorum, & successive febris. Eadem etiam de causa laborat utero gerens; portio namque nutritiva, & volatilis in compagem, & augmentum fœtus absunitur, unde relictæ, refluique ab utero humores, velut caput mortuum, reliquo corpori labem inferunt. Uterus pariter horum congestionem in propria structura, & tono labefactatus est: nam enervato fibrarum carnearum tono, & vitiata minima structura, qua excretionem celebrantur, insignem oppressus est serosæ colluviei congestionem, & modo nativam non celebrat evacuationem, & fortasse ipsius structura vitiatur: hinc retentis vellicantibus salibus nervorum fines irritantur, & dolor capitis, & calor inde manifestatur. Habitus quoque externus corporis, pedesque coarctantur: nam cum paucis polleant musculus, labefactato peristaltico motu fibrarum, quibus vasa, & partes componuntur, propulsus Sanguis ab arteriis in partes, pari felicitate non exprimitur in continuatas venas, unde tumor. Causa hujus morbosæ colluviei in aciditatem lymphæ probabiliter resolvi potest. Subministratur autem hæc a glandulis minimis per univ-

sum corpus dispersis, & una cum Chylo sanguini affunditur in pulmonibus, ubi cum non omnia intime subagitentur, & particulis aeris misceantur, & volatilizentur, suam energiam conservant commixti sales acidi; qui tamen non adhuc concretionem in proprio principio, hoc est in glandularum loculis manifestarunt, cum potius colliquando operentur; hinc in genitis infantibus acredinem adepti erosionem, reliquaque accidentia scorbuti peperere. Huic causæ forte addi potest bilis, & succi pancreatici languor: horum enim, & præcipue bilis sales non debite atterunt chyli particulas, nec carnis compagem, & adaptationem immutant; Quapropter acidus Chylus Sanguini affunditur.

Ex his itaque manifestæ occurrunt indicationes depurandi fluida ab exaratis inquinamentis, tollendi congestiones, juvandi nativas excretiones, & firmandi fermenta viscerum, & glandularum, ne novus succedat morbus. Quibus satisfacere difficile est ob labefactatam œconomiam, & glandularum vitium, cui comes fit etiam organicus morbus. His addendum contrarias esse indicationes; Sanguinis enim compages ne plus justo colliquetur, remedia exigeret, quæ ab evacuationibus naturalibus promovendis non omnino admittuntur. Ut igitur Nobilissimæ ægrotanti open aliquam feramus, curatio instituenda erit. Pro alvi itaque lenitione repetitus tartari usus in jure sufficiet, vel blanda fol. senæ infusio in aqua fumarix. Alterantis loco arridet jusculum pulvæ Chalyb. alth. foliis, Cherefolii; Marrub., radic. grami, & simil., cum quo assumat syrup. de Althea, additis guttis aliquot spiritus salis armoniaci, hisque utatur X. diebus: quibus transactis, loco exarati syrupi, assumat cum exposito jure alterato ꝑ i. Croci Martis aperiti., cui misceat guttas aliquas olei sulphuris, & ex usu sit per mensem, deinde usurpet XXXX. diebus antimon. diapho. cum jure alterato foliis absynthii. Interdiu utatur tabellis paratis pulvere rasuræ eboris, matris perlarum. C. C. usto, ocul. Cancro. additis guttis aliquot spiritus salis armoniaci, sacch., & aqu. viola. Vinum non sit dulce, nec acidum, & alteretur infusione Chalyb. & fol. Absynth. Romani, vel horum loco extinguantur in ipso lapides igniarii candentes. Absynthii sale condiat juscula, & carnes, & si hyeme consuetæ urgeant febres, pro vigorando etiam sanguine ex usu sit Cortex peruvianus ad ꝑ i. singulo mane cum jusculo alterato foliis Melif. & Tarax. Acida austera, & saccharata sunt suspecta. Carnibus facilis coctionis, assis præcipue, utatur, & locali motu exerceatur. Pauca hæc pro confirmatione a te

V. E. propositorum habebam, quæ benigne excipias velim, dum me tam addictissimum profiteor, &c.

CONSILIUM

LXXIV.

Suppressio Mensum.

Religiosissimæ Monialis turbatam corporis œconomiam abunde demonstrant varia multipliciaque symptomata in Doctissima Scheda exarata. Verosimile enim est, ex mutato solo, & ambiente, succedente aere minus eventilato labefactatam primo fuisse transpirationem, communicatisque sylvestribus salibus, sanguinis massam acidis particulis saturatam redditam fuisse; unde paulatim impedita nativa fermentatione, & humorum volatilizatione, sanguinis massa per vias uteri non repurgata est, nec secundum naturæ leges hinc imminuta stagnando acidior effecta est, & refluyendo labem auxit, a qua irritati etiam nervi angustando, & distorquendo vasa vaporum ad caput ascendentium species, caloremque totius induxere. Eadem etiam de causa salivæ proventus successit: nam ex commixtis salibus rodens reddita alveolos dentium, & oris partes labefactavit. Invalescente tandem sanguinis cruditate, cordis palpitatio manifestata est, postremo media circulatione, facta interceptione in articulorum angustiis, congestiones apparuerunt, quæ, cum transpiratione non dissipentur, vel copiosiore succedente urina non tollantur, irritando, & solvendo dolorem inferunt. His igitur stantibus, cum non liceat in nativum solum redire, producta amovenda sunt prout arti permittitur.

Instituta curatione, & sumpta indicatione ab iis, quæ prudenter alias administrata sunt, post blandam ventris lenitionem factam tartaro vel Cassia, aut pilul. de Succino Cratonis, opportunos censeo succos depuratos Cichor. Borag., absynth., & ivæ arthetice, vel saltem jusculum chalybeatum alteratum exaratis simplicibus, cum quo assumat salem absynthii XV. diebus; deinde pro refermentando sanguine, & referendis viis in usu sit Crocum martis aperitivum, cui superbibat jus parvæ pullæ chalyb. alteratum cicho-

chore. & absynth. , vel hujus loco usurpet aquam Fabrorum, in qua ferrum candens extingunt, & in hac bulliant simplicia alkalica, absynth. scilicet romanum, Cherefolium, & matricaria, deinde julebizontur, & his utatur per mensem. His expletis, si opus sit, potest spiritum salis dulcificum jusculo alterato radice gram., & althææ. Tandem opportuna succedente vinorum præparatione, alteretur vinum novum ligno Cydoniorum, & Santal. rubr. Frequenter assumat cum cibo gelat. C. C., vel rasuram Matris Perlarum; & oculo Cancro., & absynth. Romani. Parce cœnet, & locali motu, quantum permittitur, exerceatur. Pauca hæc habebam pro salute R. M. Faxit Deus, &c.

CONSILLIUM LXXV.

Imminuta Mensium excretio, febris lenta, fædus color, & interdum labefactata visio, &c.

Multiplicia symptomata, quæ in R. M. observantur, sunt lenta quædam febris, imminuta mensium excretio, fædus corporis color, & interdum labefactata visio. Præcessere autem Mensium suppressio, & febris acuta cum dolore capitis ingenti, & exinde sublata est per XII. dies videndi actio. Hæc probabiliter ortum trahunt a recrementis in sanguine luxuriantibus, quibus uteri viæ statim tempore obstruuntur, ita ut impedita menstruorum excretionem, tota humorum massa ex refluis humoribus ulteriorem aciditatem contrahentibus inficiatur. Hinc facta improporcionata fermentatione, & viscerum irritatione, lenta quædam succedit febris, quæ ex humorum acrimonia, & copia acorem contrahit. Facta tamen transpositione materiæ in Cerebro, & fortasse in thalamis opticomum, ubi externe ad retinam appulsæ motiones postremo manifestantur, & videndi actus elicitur, visus sublatus est, donec discussio hujusmodi ichore, restituta tensione, & viarum libertate exaratis fibris, & corporibus iterum tensis manifestari cepit. Perennat autem fædus color, & corporis macies, quia febris dissipat humores, coctiones turbat, & abundantes acidi, erosivique humores abradunt circulatione media a partibus,

& VO.

& volatilizationem impediunt ; unde cum rubicundo flore sanguis non ditetur , consequenter ad angustos cutis meatus non pervenit . Fovetur hæc omnia a nativa partium arta compage , a languidis viscerum fermentis , & præcipue uteri , unde labefactata totius corporis œconomia coctiones , transpiratus , reliquæque actiones vitiantur .

Ex his itaque eliciuntur medicæ indicationes tollendi febrim , provocandi debitas excretiones , fluitando , & depurando sanguinem , & prohibendo metastasim peccantis materiæ in cerebrum , vel in alias nobiles partes . Pro quibus assequendis curatio institui debet , & ut verum fatear , difficillimum est his satisfacere indicationibus . Humoribus enim , & viscerum vitia , volatilia remedia motu , & activitate polentia indicarent , quibus libertas induceretur , & aciditas tolleretur . Quoniam tamen humores organum de facili concipiunt , & figuntur in nobilioribus partibus ; & nova producta promunt morbo ipso sæviora , ideo horum remediorum suspectus videtur usus ; quare sumpta indicatione a causa , & symptomate præsidia usurpanda erunt , quæ saltem non noceant . Quapropter consulerem nunc usum seri Capril. per XX. dies , quo detergerentur inquinamenta acida , viæ laxarentur , fluidiores redderentur humores , & febris ipsa mitesceret : cui addi poterit sal absynth. ꝑ i. alias usurpatus . Hoc peracto ad refermentandum sanguinem , & ad absumendas acidas particulas , & ne concepto majori motu fiat iterum metastasis ad caput , uterer succis concretis cichor. & absynth. addito ꝑ i. croci martis aperit. , cui superbiberet jus pullæ alteratum fol. cichor. malv. & borag. & ex usu erit huiusmodi remedium per XXXX. dies . Circa cauterii aperitionem ambigerem ob nimiam corporis gracilitatem . Caveat interdum a medicamentis solventibus , & præcipue ab impense moventibus , & irritantibus , ne communicato impetu humoribus corpus siccescat magis , & decubitus fiant . Idem quoque dicendum de remediis etiam specificis , & roborantibus , quæ maxime abundant tenuibus , & volatilibus particulis , sed blandis , & fluidos humores reddentibus procedendum videtur . Vinum paucum sit , & infus. chalyb. alterari poterit . Cum cibo gelatina cornu cervi utatur , vel saltem rasura Matris Perla . Victus sit mediocris , humectans , & facilis coctionis .

CONSILIUM LXXXVI.

Fluor Albus.

Fluore albo, seu uteri catarrho laborat J. P. tribus ab hinc annis. Laxata igitur uteri substantia, & plus ju-
sto hiantibus orificiis vasorum excretoriorum, a qui-
bus in naturæ statu lymphæ in mediocri quantitate effluit
pro uteri, & vaginæ humectatione, totius corporis inqui-
namenta profiliunt; unde ex mixtura partium erodentium
interdum vagina, & pudendum afficiuntur. An ultra sero-
sitatem ab uteri concavitate emanantem a lateralibus glan-
dulis, quæ vicem prostaticarum habent, aliquid subministre-
tur, dubitari potest, cum interdum excreta materia gluti-
nosa sit, Terebinthinæ instar. Tota igitur Sanguinis massa
corrigenenda venit, & firmanda est uteri compages. Pro le-
nienda alvo usurpari potest repetitis vicibus syrupus de Ci-
chor. cum replicata infusione Rhabar., vel infusione se-
næ in aqua fumaris. Pro alterante conveniet decoctum ra-
dicis ligni sassafras cum cortice, fol. plantaginis, salviæ, &
absynthii: eoque saltem XX. diebus utatur; deinde assumat
Terebinthinam lotam aqua menthæ, & suo tempore potet
aquas Villenses. Non cessante autem morbo affectu, Au-
tumno XXXX. diebus bibet lac vaccinum coctum cum
quarta parte aquæ Plantaginis, vel saltem in ea extinguen-
tur filices igniti. Vinum interea alteretur infusione fol. me-
lis, & flor. roris mari. Interdum assumat tabellas paratas
ocul. cancro., succino albo pp. C. C. usto, & Terra sigilla-
ta. Inseffus fiant in aqua Chalybeata, in qua bull. plant.,
perforata, fol. quer., & similia. Ungantur lumbi ung. Co-
mitissæ. Vitet acida, fructus horarios, legumina, & impen-
se salsa. Pauca hæc cursim habebam pro salute P. P., ea-
que acri M. M. judicio subiciebam, &c.

CONSILIUM

LXXVII.

Fluor Albus.

PRæcipua symptomata in J. P. hucusque observata, sunt dolor circa umbilicum, & ilia, olim octavo mense, gravidationis tempore, manifestatus; Ex vehementi timore lochiorum diminutio, menstruorum deinde inordinata eruptio, recurrente deinde ilii dolore bis in mense ulcera in tibiis, & nigra maculae, apparentia, & sponte evanescentia. Post mensium suppressionem sanguinis eruptio interpolatis vicibus cum impetu. Tandem fluor albus, qui adhuc perennat cum ventriculi vellicatione, & flatuum copia, quæ assumpto cibo sedantur. Ex his igitur patet J. P. tentari albo uteri fluore, vitio uteri, & totius corporis. Probabile namque est, octavo gravidationis mense manifestato dolore ad ilia, & in puerperiorum diminutione congestiones in utero factas fuisse, unde perturbata menstruorum excretionem modo irregulariter erupere revirescente dolore, modo suppressa stagnarunt, & modo cum impetu interpolatim quotidie profilibant, donec laxatis plus justo uteri poris, & enervato fibrarum carnearum tono rheumatismus uterinus manifestatus est. Totius vero vitium probant ulcera, & maculae in cruribus, quæ luxuriantes sales acidos, & erodentes indicant, qui circulatione media in extimis partibus intercepti sanguinem primo figunt, deinde continentes partes erodunt. Laborante igitur utero non solum proprio vitio, verum universi sanguinis labe, nil mirum, si ab ipso morbo ichores perpetuo extillent. Tumor itaque ingens convulsis nervis corporis œconomiam non parum labefactavit, unde retardata circulatione, & dissipatis volatilibus particulis, acidi sales liberiores redditi sanguinis crasim, & compagem immutarunt, & successive minimam uteri structuram.

Quapropter indicationes sunt firmandi uteri structuram, & tollendi vitium fluidorum. Horum gratia plura administrata sunt præsidia, & quædam etiam tentanda indicabo. Pro alvi lenitione assumi poterit Ol. amygd. dulc. ex. absque igne, aut Cassia cum tamarindorum pulpa, vel frequenter syrup. de Cichor. cum rhabarba. Pro alteratione

convenient succi depur. fumar., plantag., consolidæ, & caudæ equinæ; quibus post X. dies addat Croci Martis gr. XX., & ex usu sint XX. diebus. Deinde potet decoct. ex Salsa Parilla, & ligno Sassafras: & perennante albo fluore usurpari poterit terebinth. julebiza. cum jusc. alt., plantag., & consol. Tandem Autumno potari poterit lac vaccinum coctum cum sexta parte aquæ plantag.. Interea interdium assumat tabellas paratas succino albo præp., rasura eboris, cancro., C. C. usto, sacchar. candid. Fiant utero suffitus ex succino, vel ex ratur. ebor.. Bulliat in pulmentis, & ferculis folia Salviæ. Post prandium potet Caphè. Motu locali exerceatur, & vitet acida, acria, piperata, & impense salsa. Pauca hæc indicabam, &c. F. D.

CONSILIUM LXXVIII.

Affetto Isterico con un tumore nella mammella sinistra.

L' Affetto morbofo, che travaglia la S. P. è Isterico accompagnato da varii sintommi, e da un tumore profondo, e duro nella mammella sinistra con un dolore, che si estende sino alla spalla. Questo dipende da una irritazione, e convulsione de' nervi fatta da parti acide, che vellicando l' estremità de' nervi, e specialmente del paro vago, turbano il moto del sugo nerveo, e quasi l' invertono, onde le fibre, che compongono i vasi sanguigni, e particolarmente le carnee, che li circondano, mutando la lor capacità, ed il loro sito, turbano il moto del sangue. Lo stesso succede nelle viscere, e nelle glandule, poichè i loro follicoli compressi, e costretti dalla convulsione delle fibre, che gl' invertono, producono una evacuazione de' propri fluidi morbosa, e da questa radice nascono la flussione con quel senso d' ardore nelle fauci, nell' esofago, e nello stomaco, i vomiti, i ruggiti del ventre, la diarrea, le passioni di cuore, e somiglianti sintommi. E perche que' Sali silvestri, che cagionano la convulsione nei nervi, bene spesso esaltati s' aumentano, e ristagnano ne' vasi, di qui ne nasce, che portati con la circolazione, non scorrendo con intiera felicità per alcune

alcune parti, ivi fanno varie congestioni, e successivamente radici di lesioni, come accade singolarmente negli articoli, nel collo, nelle spalle, nel petto, e nella mammella sinistra, dove perdendo il moto porzione d'umori, resta quagliata, e ferruminata da suddetti Sali, i quali col loro moto, e figura cagionano quel senso d'ardore, e di dolore, che si estende nella spalla mediante la continuazione delle membrane. In alcune vene ancora della mammella non iscorre con la dovuta celerità il Sangue, onde succede la loro negrezza, e gonfiezza. Nel Cervello parimente si manifesta lo stesso ritardamento di moto ne' fluidi, dal quale nascono la gravità, la vertigine, e simili lesioni. Questi sintommi si rendono più gagliardi nelle gravidanze, perche la parte più volatile del Sangue viene consumata nella generazione del feto, e ciò, che resta, diviene più facilmente acido. Qual sia la cagione, che produce que' sali, che rendono morbosi i fluidi, ed irritano i nervi, non è così facile da determinarsi. Forse la traspirazione non dissipa abbastanza per le glandule della cute quei Sali, che riportati vellicano i nervi, e mescolati co' fluidi ritardano il loro moto intestino, e locale.

Le indicazioni adunque sono di levar la convulsione de' nervi, rendendo più dolci gli umori, di procurare, che non si facciano nuovi ristagni, e che gli umori fissati nel tumore della mammella non divengano agri, & mordenti. Per ottenere questi fini saria necessario incamminare la cura, prendendo per Leniente l'Olio di Mandorle dolci fatto senza fuoco, il quale potrà anche usarsi frequentemente la sera per cibo; viene anco commendato l'uso del Crem. di Tart. spesse volte preso. Si potranno in oltre praticare i Serviziali fatti con l'Olio di Mand. dolci, Latte vaccino acciarito, e col brodo orzato. Per levar l'irritazione de' nervi farebbe utile il fero caprino colato preso ogni mattina con un Cucchiajo di gelo di Corno di Cervo, ovvero con occhi di Granchio, e rasura di madre perla, e questo per xii. giorni; e di più mi valerei del Latte di asina preso con l'antimonio diaforetico: e caso che il latte non venga tollerato, si servirà d'un brodo alterato con la Melissa, prendendo seco il suddetto antimonio diaforetico. Col cibo prenderà le lattate di Mandorle dolci, e di semi di zucca fatte in aqua di Viole, e fra il giorno praticerà le tavolette fatte con la rasura di Madre perla, Corno di Cervo Calcinato, occhi di Granchio, e di Cristallo di Monte preparato, zuccharo candito, ed aqua di Viole, ovvero coll' aqua isterica del Quercetano, irrorando-

le con lo Spirito di Sal Armoniaco . Infonderà nel vino la melif., del quale se ne servirà parcamente . Questo è quel poco , che in tanta angustia di tempo mi pare poter accennare in un male così contumace , e gagliardo .

CONSILIUM LXXIX.

Affectio Hysterica.

EX his, quæ in transmissa scheda ab exaratis habentur, conjectari licet N. M. affectione hypochondriaca, & hysterica laborare, quæ in mulieribus unum fere morbum constituunt, & ab iisdem causis excitantur. Probabile enim est, nervum vagum viscera, partesque imi ventris percurrentem affectione quadam convulsiva tentari, unde intercepto nativo humorum motu in abdominis partibus, contractis carneis fibris, ventris tumor ad superiora præcipue manifestatur. Retrahuntur autem, & convelluntur nervi, irritatis ipsorum finibus a subingredientibus salibus vitriolatis, summeque activis, unde appensæ partes in consensum trahuntur, & ab interclusis humoribus attolluntur. Propagantur autem hæc acida inquinamenta a glandulis circa intestinalia locatis, quæ sua fermenta enervata eructant, & ex mora acorem contrahunt: unde coctio primo vitiatur, & contiguæ partes mediis nervis compatiuntur. Chylus quoque iisdem salibus turgidus sanguini affusus, dum cor subit, spasmus inducit: quapropter debito rithmo sanguis cordi non subministratur, nec ab eodem in arterias protrahitur, unde palpitatio; quæ affectio quoque emergere potest a convulso cordis nervo. Reliqua pariter symptomata, quæ circa caput, & ambitum Corporis manifestantur, non solum resolvi possunt in varias morbosas fermentationes excitatas ab appulsis inquinamentis, verum etiam a nervorum affectione: nam contracti nervi vasa angustare possunt, & ita immutare humorum motum, hinc varii sensus fluxionis, horroris, & evaporationis. Idem dicendum de turbato somno, aurium tintu, & consimilibus: nam dum nerveus succus inficitur, Cerebri fibræ, & appensi aliqui nervi excitantur ad motum tremore inducto, unde convulsio ex somno, vigiliam, & aurium affectio. An præter nervorum affectionem, & humo-
rum

rum diathesim, aliqua viscera propria compage laborent, esset inquirendum. Quoniam tamen pauca est ratio medica, ideo sola conjectura incedendum. Tumoris situs in superiori abdominis regione ventriculi affectionem indicaret, & præcipue, cum de facili subvertatur. Accedit etiam ex perpetua, morbosaque nervorum contractione interceptis fluidis congestiones fieri, a quibus nativa compages vitiari potest. Uterus pariter probabiliter labem concepit ex abortibus, & postrema Secundinarum laboriosa excretionem, copiosaque subsequenti hæmorrhagia, & contumacibus doloribus. In his enim structura minima non parum immutatur, quæ præcurrente Sanguine particulis vitriolatis saturato morbosior reddi potest. Indicationes itaque manifestæ occurrunt, auferendi irritationem, & nervorum contractionem, tollendi congestionem, si quæ sit, purificandi Sanguinem, & firmandi viscera, eorumque fermenta. Pro quibus assequendis curationem prosequi expedit. Pro lenienda itaque alvo sufficiat Oleum amygdal. dul. s. ig. extractum, quod frequenter potari poterit, etiam loco cœnæ, vel saltem clyst. ex eod., aut ex decoct. simpl. emollientium, cum reliqua solventia irritationem augeant. Pro alteratione usurpari poterit jus parvæ pullæ alteratum fol. Meliss. Borag. Buglo. Absynth., & simil., in quibus præcipue vigent alcalicæ partes, & chalybeetur, cui addat gutt. aliquot spirit. Sal. armoni., vel cum eo assumat bol. parat. ocul. cancro. & rasur. Matrisperlar.. Hisque utatur per XV. dies: deinde loco supradicti boli usurpet Croc. Mart. aperit. cum alter. jusculo superius exposito, saltem per mensem. His peractis conveniet per longum tempus usus antimon. diaph. cum jusculo alterato fol. melis., & radicis grami.: Interea condiat juscula sale absynth.. Infundat in vino, vel alio potulento fol. Meliss. ante cibum, & interdum assumat emulsionem ex amygd. dulci. aqu. viol. paratas, vel bolum paratum crystallo montium præparato, Oculis cancr., & rasur. matrisperla.. Circa localia foveatur pars affecta decocto Meliss., vel folior. Rutte incisæ cum toto ovo exagitata, & in sartagine coctæ. At si tactu explorari poterit, & tumor stabilis in aliquo viscere emergat, conveniet embroch. ex aqua fabr. alt., fol. malvæ, pariet., marrub., fœnugræci, radic. altheæ, gramin., & similia, addito paucò ammoniaco, & aceto. Victus ratio sit mediocris, parce vino utatur, vitetque aromata, acida, acria, & impense salia.

C O N S I L I U M

X C.

Sterilitas.

Generationem animalium pro mortalitatis reparatione institutam a Deo obscuram reddidit Divinus Plastes, ut cum Hippo. dicere possimus, *quæ quidem faciunt, nesciunt, quæ vero faciunt, scire sibi videntur, & quæ quidem vident, non agnoscunt, attamen omnia ipsis fiunt per Divinam necessitatem.* Hinc subortæ affectiones, quibus tollitur fecunditas, alta egent indagine, & probabilia tantum nobis parare permittunt. Ex his tamen, quæ ab Hippo. 5. . . . ., & ex Neotericorum observationibus habentur, elucescit uterum, qui ager est, in quo stata femina vegetant, tali egere compage, temperie, & fluidorum motu, ut his vitiatis sterilitas succedat, ut in N. P. exprimitur, cujus uterus cum stato tempore menstruis purgationibus non depuretur, valida tensione non turget, ita ut exceptis masculini feminis volatilibus particulis fecundetur. Probabile enim est, in eo ex vitriolatis particulis non solum appulsum Sanguinem, sed etiam tonicum fibrarum ejusdem motum vitari, unde fluentis Sanguinis menstrui color æruginosus, & imminuta etiam quantitas succedant: cumque naturæ ordo exigat, ut masculi semen in vaginam effusum elabenti perpetuo ichori commisceatur, ipsumque actuet, ac in sui pene naturam immutet, ita ut continuata in uteri parietes actione, & exinde in totum corpus contenti humores refermententur, & ad motum excitentur, ac postremo facta sensim ab utero derivatione colliquamenti prolapsum per tubas muliebre ovum, veluti plantula alatur, foveatur, & tandem in fætum manifestetur; hinc est, quod in N. P. probabiliter paucus ab utero extillat humor, vel styptica saltem pollet qualitate, qua mediante masculini feminis volatiles particulæ figuntur, vel coercentur, & ita projectum Semen inefficax redditur, in uterum sua activitate non agit, nec refermentat: qua de causa nil mirum, si nulla succedat titillatio, tensio pudendi, & delapsum quoque ovum defectu alimenti acescat. Fovent hanc affectionem melancholicus habitus, vita sedentaria, somnus plus justo longior, & mæror; his enim sanguinis lo-

calis motus tardior redditur , & intestinus minuitur , unde & respiratio minus felix succedit ; urinæ quoque copiosæ colliquantem aciditatem indicant , unde derivata per renes serofa portio menstruas quoque excretiones minuit , & uteri fluida minus ad motum prona efficit .

Indicationes itaque manifestæ occurrunt , depurandi Sanguinis massam , aliaque fluida volatilizandi , firmandique uterum , ut validiore reddito motu fibrarum , recepti masculini feminis activitate fecundetur . Pro quibus assequendis curatio proximo mense instituat , præmisso Leni. ex florib. Cass. , pulpa Tamarind. , vel tartaro , vel melle viol. Solut. Alterantium loco exhibeatur jus pullæ alteratum fol. absynth. , malvæ , capil. vener. , & radic. grami. , fæniculi , & similium , quod extinctione Chalyb. parari poterit ; huic quoque addantur guttæ aliquot spir. Sal. armo. per X. dies : quibus transactis , horum loco , subministretur tart. vitriola. , & horum remedii genere per XX. saltem dies utatur . Ex usu deinde fit Croc. Mart. aperit. , cui addi possunt guttæ aliquot Olei sulphur. , vel si præsto sint pilulæ ex sedimento vini , in quo diu infusus sit Chalybs : habent enim vim Chalyb. , & tartari : ac per longum tempus assumatur istud remedium . Interim aperiatur vena brachii eductis ℥ vii. Sanguinis . His peractis , urgente aeris calore , conveniet usus Seri Capril. colati , in quo per noctem infusa sit absynthii Romani coma : eoque utatur , donec opportunum occurrat tempus aquar. thermal. , ad quas confugere necessarium censeo : hinc consulo , ut in agrum Lucensem Villæ se conferat , ubi potus a nativo fonte , & inessus efficacior est . Non addo Methodum . Opportune enim ibidem a Præclarissimis Viris indicabitur , At si recuset illuc se conferre , domi assumat eandem aquam Villensem incipiendam ab ℥ x. , usque ad centum ; Deinde cum methodo decrescat , & per X. dies , & ultra potetur eadem aqua calida , addito vehiculo syrup. de Succo limo. , & primis diebus laudarem folia fenæ ad detergenda uteri inquinamenta . Inessus quoque parari poterunt ex aqua dul. Chalyb. , in qua decocta sint fol. matricar. absynthii , lactucæ , nuces Cupressi , radix Aristoloch. rotund. , malvæ , & similium , & modicum vini rubri addi poterit . His peractis post menstruas purgationes utatur singulo mense rasura eboris cum modico vini . Laudatur quoque gentiana cum betonica pulve. vel semina urticæ in vino , vel diamarg. calid. , quæ identidem usurpari poterunt ante cibum . Coitus sit rarus , & post menstruas purgationes opportunus erit . Victus tenuis sit , quoad substantiam : unde & usus Columborum sylvestrium ,

strium, & similia usurpetur; & cœna eo tempore, quo aquas asumet, parca sit, ita ut solo pulmento sit contenta, & rasura matris perlarum in cibo frequenter utatur. Quoniam autem generatio fœtus proportionem exigit inter principium activum, & passivum, ideo quædam erunt administranda ab Illustrissimo D. Coniuge: quare consulerem, ut debito tempore post levem corporis expurgationem factam sol. Cass., & Sacchar. Rosat. sero Capril. depur. uteretur, deinde Vill. aquam potaret exarata superius methodo, & balneo aquæ dulcis uteretur, cavendo a frequenti concubitu, & ab usu intense calidorum, & acrium, &c.

CONSILIUM XCI.

Arthritis.

Arthritide vexatur N. P. Quinquennium enim excurrit, quo primo dolor sævissimus in pede sinistro manifestatus est cum febre, & tumore, in quo temporis tractu fermentata materia circa malleolum tophus excitatus est, unde difficulter pedem elevare potest, & ad latera dimovere. Successivis annis articularis dolor manus occupavit, & vaga arthritide reliqui artus divexati sunt. Eo pariter tempore ex reflua tartarea materia calculi in renibus excitati acerrimo cum dolore excreti sunt. Succedit autem arthritis, quotiescumque tartarea materia una cum Sanguine ad artus delata ibidem præcipitata, & acido succo, aut viscido ferruminata motum amittit, unde periostium vellendo, & articularum ligamenta, solutionem, & exinde dolorem infert; Vitiata namque minima structura, sanguinis circulatio turbatur, unde congestio, tumor, & ex irritatione tandem febris. Accidit autem de facili circa articulos, ob arctam ipsorum compagem, & ob remotum humorum motum, unde de facili præcipitationes succedere possunt. His accedit circa ossa non parum luxuriare acidas particulas, quæ necessariae sunt pro ossium fermentatione, & auctione eorundem. Reflua hæc materia ab articulis, sanguinique mixta, & aqueo urinæ sero associata interdum turbatas reddit urinas: nunc vero subsidet, & quandoque in pelvi remorata, deficiente motu a volatilibus particulis armoniacali-

libus impressio, concrefcit in lapillos, media superficierum inofculatione, vel faltem fuceis acidis ferruminata. Fovet hanc morbofam affectionem Atavi labes, quæ relicto in femine caractere non folum articulorum compagem, & meatuum configurationem vitiavit, verum etiam fluida corporis in primava generatione, unde fermenta viscerum enervata a Parente relicta coctiones non perficiunt, nec excrementa fecundum naturæ leges eliminantur. Probabile igitur est prima coctione non rite absoluta, sanguinem tartarea materia, & sylvestribus falibus prægnantem non rite volatilizari, & successive transpirationem debita felicitate non subfequi, cum Nobilis Patiens ob cutis etiam densitatem prævio motu vehementi non fudet. Quapropter cum exarata inquinamenta non fufficienter atterantur, nec volatilizentur, neceffario in ambitu, & præcipue in articulis intercepta subsiftunt, deinde abrafa, & iterum sanguini mixta tandem per urinæ vias partim eliminantur, partim Sanguini associata morbi fomitem perpetuant. Hinc fermenta viscerum, & glandularum, præfertim lymphæ sua non gaudet energia, sed de facili acorem concipit, unde Sanguinis volatilizatio nativa impeditur, & humoralis massæ cruditas perennat.

Indicationes itaque Medicæ occurrunt, depurandi Sanguinem ab exaratis recrementis, derivandi eadem per cutim, cum violentis diureticis incongrua per urinæ vias fit expulsio, ne ulterius lædantur Renes ab eorundem transitu, juvandi coctionem, & præcipue humorum volatilizationem, firmandi tonum, & compagem articulorum, & prohibendi novas congestiones, & ferruminationes. His indicationibus satisfacere perdifficile est, cum morbosa affectio fundetur in fermentis, & primordiis inquinatis, & in labefactata structura, ex quo tophorum generatio succedit; & licet circa vigesimum primum annum tantum læsio manifestata fit, perennis tamen fuit morbosæ causæ existentia, unde aliis symptomatibus præcipue urinam turbantibus in tenella ætate suam vim sensim exercuit, donec separata a mixtura reliquorum humorum, & intercepta in articulis latentem primo morbum articulare manifestavit, ut eleganter docet Sydenham in consimilibus accidere. Ut autem mitiora reddantur symptomata, & periodicæ invasiones rarius succedant, remedia sunt administranda. Pro solvenda alvo frequens tartari usus conveniet, vel singulo mane infusio senæ cum pilulis ex Aloe, aut Jalappa, ejusque refina. Vomitus a cibo post copiosum esum pinguium, & crassorum cibariorum laudabilis est; mucosi enim humores acidis salibus

bus prægnantes ita faciliter eliminantur . Pro alteratione , & depuratione humorum conveniet jus parvæ pullæ alteratum taraxaco , iva arthetica , & similibus , cum quo assumat bolum paratum rasura eboris , & cranii humani , hisque per mensem utatur . Deinde potet serum Caprile colatum una cum antimo. Diaphor. , ut inquinamenta acida partim absorbeantur , partim blanda transpiratione dissipentur , donec occurrente opportunitate temporis aquam Nucerię assumat , qua sylvestres sales eluantur , & urinæ viæ placide mundificentur , & tandem autumno post levem hypochondriorum expiationem lactis usus conveniet ; & primo usurpandum erit lac asininum per mensem , deinde vaccinum cum aquæ viol. quinta parte , vel tertia coctum . Interea cum cibo crustaceis utatur , & limatura C. C. cum pulmentis bulliat . Eandem pariter nodulo inclusam infundat in vino . In jusculo interdium assumat gutt. aliquot spiri. Salis armoniac. , vel Sal. dul. Circa localia præsentem dolorem conveniet oleum ex semi. lin. cum decoc. flor. sambu. , vel lixiv. ex sarmentis vitis , cui misceat sapo. Venet. , vel vitriolum alb. solut. in aqua Caulium . In acerbissimo dolore dissolvantur Opii ζ ii. , Camphoræ ζ v. in aqua vitæ ζ iv. hoc tamen remedium raro , & cum cautione administratur , ne partis , & totius tonus debilitetur , & materia magis figatur : Pro roboranda autem parte vinacea convenient , vel lotus ex visceribus animalium nuper mactatorum , vel urina pueri , vel aqua calcis , vel suffumigium , seu vapor exceptus a vino , & aqua , in qua bull. absynth. , artemis. , iva arthetica , & similia . Ex præcepto Cratonis pedes quam minime humectentur . vitentur pariter localia oleosa , & unguenta. admitti possunt localia ex cæno bitumine , pauco nitro , & sulphure constantia . Circa victus rationem Cratonis præceptum observetur , attendatur scilicet magis quantitas , quam qualitas , & cibus etiam ex sua natura minus salubris si cum aviditate sumatur , minus noxæ corpori affert , quam saluberrimus appetitui nostro repugnans ; vitetur tamen varietas , & nimia repletio . Vinum sit album , non acidum , aut austerum . Ex Cratone cavendum est a carnibus excrementitiis , ut agnina , leporina , suilla , & avium in locis paludosis degentium , a piscibus , qui aqua maris carent , & in stagnis degunt , a caulibus , a leguminibus , ab acetosis , & a vaporantibus eduliis abstineat . Contusa etiam , & consumpta ex carnibus demantur . Fraga , & cerasa rubra , persica , amygd. recent. , & pepones concedi poterunt . Carnes facilis coctionis , tam elixæ , quam assæ convenient . Motu locali , prout permittitur , pro provocanda transpiratione exerceatur . Vacet a curis , &

validioribus medicis auxiliis parce, & mature utatur, sua forte contentus, &c.

CONSILIUM

XCII.

Tumor Durus in dextera Mamma.

NOtissima est affectio, qua N. P. tentatur: tumor enim durus, & cum dolore in dextera mamma observatur, cujus causæ, & generationis modus tam eleganter, & docte a P. V. exponuntur, ut ulteriorem non exigant indaginem. Gignuntur autem tumores in mammarum glandulis, quia affluens humor non eadem felicitate revehitur per venas, qua per arterias propellitur, quare fixatus in loculis tumorem excitat, & tractu temporis evolutibus volatilibus particulis acorem, deinde acredinem concipit, & intestinum motum, a quo continentes partes vellicantur, & apprime nervi irritantur, unde dolor. Et quia ex corruptiva fermentatione erodentes sales acuuntur, & ad motum excitantur, hinc contiguæ partes lacerantur novis subcrefcentibus appendicibus, unde postremo dolor incurabilis, qui thoracis etiam ambientes partes invadit. Foventur autem hujusmodi tumores vitio totius corporis, & præcipue uteri: inquinamenta namque acida, quæ in aliis visceribus luxuriant, inter circulandum mammarum angustiis intercepta de facili figuntur, & ulteriore statione acidiora, & acria evadunt. Juvant quoque hanc morbosam affectionem nativa Patientis temperies, & animi mæror, quo convulsis non parum nervis humores debito motu locali non gaudent, nec transpiratione convenienti depurantur, sed de facili volatilibus depauperati particulis in tumorem congeruntur, & pravam, malignamque acquirunt naturam. Indicationes igitur manifestæ occurrunt, depurandi totam Sanguinis Massam; dulcificandi humores, ne ulteriore facta erosionem pessima, & cancerosa ulterius serpat natura, partesque thoracis internæ magis, magisque corrumpantur, & exulcerentur. Pro his itaque assequendis variâ proponuntur remedia a D. V. Et primo laudo indicatam venarum sedalium aperitionem, quin si habitus plenior sit, vena brachii secari poterit.

In pharmacia conveniunt flor. Cass. , Ol. amygd. dulci. s. igne extra. , & consimilia , quibus alvus leniatur , cavendo perpetuo a validioribus irritantibus . Pro alterantibus usurpentur expositi syrup. de borag. cichor. , fumar. & similia , vel eorum loco efficaciores erunt succi depur. , quibus addi poterunt guttæ aliquot tincturæ Chalyb. , vel saltem Cro. Mart. adstring. , ut acidæ particulæ absumantur , & sanguis defæcator reddatur . Hoc itaque remedii genere per mensem utatur , deinde usurpet per XXXXX. dies Lac asin. cujus diuturno usu humores dulcificentur , & partes irritatæ demulceantur . Circa localia caute incedendum censeo : particulæ enim mineralium , & vegetabilium vegetiore motu pollentium fermentationem ichorosi humoris augere possunt , & consequenter novam solutionem , quare pars decoctione malvæ , & simil. tantum foveatur , vel ol. amygd. dul. s. igne extract. sit in Mort. plumb. agitato . Medulla quoque bovis in plumbeo mortario contusa ex usu sit , sicut pro vivificanda parte , & pro leniendo dolore conveniet caro cancr. fluvial. contusa cum succo scrophulariæ , plantag. , & similia . Cum cibo utatur ocul. cancro. , aut rasur. matrisperla. vel toto cancro calcinato . Caveat ab usu vini , saltem eo tempore , quo asininum lac assumet . Victus sit mediocris , & Cibaria sint facilis coctionis , cavendo ab acidis , falsis , & aromaticis , &c.

CONSILIUM XCIII.

Erysipelas cum Febre.

MOrborum semina a Parentibus decidua statim tempore in filiis manifestantur , & vegetant , ut evidenter in N. P. demonstrat Historia a D. V. exposita . Notissimus igitur morbus est , Erysipelas scilicet diversas invadens partes , vario tempore manifestatum . Gignitur morbus hic ex congestis ichoribus acidis in fluidis totius corporis , quæ a forti reliquarum particularum mixtione separati , & præcipitati inter circulandum pororum cutis angustia intercipiuntur , ibidemque fixantur , nec per diaphoresim eliminati occurrentem sanguinem intercipiunt , & remorantur.

in cutaneis interstitiis , unde dolor ex acidarum particulārum activitate , & figura succedit ; rubor ex coacervatis minimis sanguinis atomis , & non raro facta separatione serosā , & aquosā sanguinis portionis , & ulteriore ejusdem insinuatione in reticulare corpus , & cuticulam , vesiculæ , & ulcuscula excitantur sanioso sero turgida . Et quia eodem tempore peccans materia non tota intercipitur in cute , sed saltem ejus portio per venas revehitur ad viscera , & vasa magna ; hinc est quod suscitata fermentatione improporcionata febrem gignit ; quinimo laceffit viscerum membranis , & nervorum finibus molestum sensum concitat , & non raro commixta cum peculiaribus glandularum fermentis præcipue ventriculi , quali interiore suscitato erysipelate , nauseam , vomitum , reliquaque parit symptomata . Hæc eadem acida materia contumax , major tamen , & copiosior , scabiem olim germinavit : nam uterque morbus affinis est , & in hoc tantum discriminari videntur pene majorem , vel minorem volatilizationem materiæ , & congestionis modum ; quapropter in scabie frequenter etiam observantur erysipelata . Coacervantur hæc inquinamenta , quia fermenta viscerum a Parentibus aliquo modo relicta enervata sunt , ita ut debite humores non volatilizentur , vel saltem meatus glandularum , quibus renes , & cutis ditantur , tali pollent angustia , ut nativa , & necessaria humorum depuratio succedere nequeat . Gallica enim lues non minus volatilizationem impedit , & fermenta inficit , acidaque reddit .

Indicationes itaque occurrunt , depurandi videlicet universam sanguinis massam ab ichoribus acidis , ne congestiones , & erosiones in toto corpore interius , & exterius fiant . Pro quibus assequendis laudo lenitionem alvi frequentem , factam saltem semel in hebdomada ꝑ. 5. flor. Cass. cum æqual. portione pulpæ tamarind. , vel saltem sacchar. rosa. , aut horum loco consulerem ptisanam hordeaceam paratam aqua , in qua infusa sint folia senæ cum liquirit. Alterantium loco jus conveniet Chalybeat. in quo decoquatur tarax. cum toto fol. absynth. , agrimon. , bugl. scabiosæ , & simil. , in quibus vigent alcalicæ particulæ ; cui post aliquot dies addantur aliquot guttæ chalib. , hoc remedii genere utatur , donec apparente vere alia administrari possint . Interim quoque vinum non solum Chalybe , sed absynthio alteretur , vel saltem si transpiratio facilis sit , infundatur limat. C. C. , Terra sigillat. cum C. C. ulso , & una cum cibo sæpe assumatur . Vere sectio venæ in brach. administranda erit . Succis depuratis expositarum alkalicarum herbarum corrigendum.

dum erit humorum vitium, vel saltem horum loco aqua milleflorum ex bovino stercore destillata potanda erit per XXX. dies ad ℥vi. singulo mane, & quoniam non parum in medicina faciendâ confert analogismus; cum Viperæ caro ejusdemque decoctio ob volatiliū fortasse particularum copiam acidum infringat in scabie, ideo in hac quoque affectione convenire censerem, si nihil aliud obstat; diu tamen, & per menses, ut notat Poterius exhibendum est hujusmodi viperatum remedium, quo tempore etiam alvus exposita ptisana solvente 7. quoque die sollicitanda venit. Deinde repetendus erit aquarum Lucens. haustus, balneumque aquæ dulcis conducet ad abluenda inquinamenta cutis, quibus cutaneus sanguis vitiatur. Apparente erysipelate si febris urgeat, & thorax, vel aliud principale viscus afficiatur, venæ sectio celebrari interdum poterit. Exterius autem, si dolor adsit, in principio foveatur panno madefacto decoct. sambuci, & malvæ. Deinde aqua vitæ cum modico sale prunel. quæ postremo camphorari poterit. Aqua quoque mille flor. superius exposita exterius administrari poterit. Sapo quoque Venetus albus dissolutus in aqua Scabiosæ, vel sambuci calide appositus opportunus erit. Helmontius utebatur linteo tincto sanguine Leporino: & postremo urina puerorum salibus lixiviolis turgida foveri poterit. Circa victus rationem vitentur cibaria calida, aromatica, acria, & salsa. Vinum quoque generosum, corporis, & animi motus vitandus est &c. Faxit Deus.

CONSILIUM XCIV.

*Tumores strumosi, Ulcera, Marasmus totius
corporis.*

EVidens est morbus, quo tentatur N. P. & eleganter causæ exponuntur. Ex pravo enim seminis morbofi caractere succi, & præcipue lymphæ ita proni sunt ad concretionem, & ad excitandam erosionem, ut nil mirum sit, si tumores strumosi, & ulcera observentur, quibus marasmus totius corporis succedit; quin probabile est, interius etiam reliquas conglobatas glandulas eadem affectio-

ne laborare. Hujus affectionis causæ, præter femineam labem, sunt copiosa vitriolata inquinamenta, quæ non solum volatilizationem impediunt, verum fixationes, erosiones, & abrasiones excitant. Pro quibus arcendis curatio prudenter instituta proponitur. Verum in hac disponenda opus est præmeditatione: nam si corporis habitus fervet, primo Chalybeatis absumendi essent ichores figentes, vel saltem usu falsæ parillæ præparatæ, facta in aqua infusione cum limatura C. C. super cine. calid., ac fluvitandi essent humores, communicatis particulis volatilibus: deinde corpus lacte nutriendum foret: Quoniam tamen hæc longum, opportunumque exigunt tempus, ideo id, quod nunc magis urget, attendendum. Quapropter si impense urgeat corporis renutritio, & humectatio, lactis asinini, deinde vaccini cocti usus instituat, & si tempus permittat, reliqua administrari poterunt. Unum innuam, quod si lactis exhibitio opportuna censeatur in eo bull. Cophè. Cæterum interdium assumat tabellas parat. C. C. usto rasura eboris, ocul. Cancr. & sacchar. candito, & irrorentur spir. falis armoniaci. Bulliant in jusculis limaturam C. C., & in pulmentis rutamuralem. Pauca hæc habebam pro confirmatione eorum, quæ ab E. V. proponuntur. Faxit Deus.

CONSILIUM XCIV.

*Viscerum obstructions, tumores musculorum,
scabies contumax, ventriculi languor,
febris, &c.*

EX his, quæ in accurata Scheda habentur, patet, in N. P. copiam salium sylvestrium luxuriare, a qua viscerum obstructions, & tumores, musculorum, & ventriculi languor, scabies, febris, ac totius corporis aliqualis macies emerere. Verisimile enim est, ab hypochondriis, & a lymphaticis particulas acidas, & crudas sanguini affundi: unde cum in pulmonibus ob morbosam structuram non intime misceantur, atterantur, & per transpiratum dissipentur, exaltatæ in sanguine ad ambitum corporis deductæ, &

in musculis fixatæ motum corporis progressivum vitiantur, & refluxæ ad viscera sua stagnatione tumores in glandulis imi ventris manifestarunt, & tandem affusæ sanguini circulari motu in poris cutis, & miliaribus glandulis ejusdem interceptæ scabiem contumacem effecere. Interim ex mixtura acidi falsi in sanguine febris suborta est, & inquinato sanguine facta abrasione a partibus, veluti ab aqua regia, successit macies. Nunc a perennante eodem vitio in sanguine, irritatis cerebri fibris, & meningibus, vigilia urget; pulsus parvus observatur ob impeditam sanguinis volatilizationem, & inefficaciam succi nervei; urinæ quoque copiosæ fluunt ob colliquationem ab acidis salibus inductam; sudor pariter nocturnus eandem agnoscit causam; & tandem scabies contumax perseverat: nam vitium in cute corrumpit appulsum sanguinem, & majore inducta aciditate, erosio partis, & pruritus augentur. Hanc morbosam labem fovet vitiata thoracis conformatio, qua expetita aeris quantitas non admittitur, nec debite sanguis miscetur, nec inutilia per expirationem eliminantur. Huic quoque contulere motus localis incongruus, animi pathemata, & similia.

Indicationes itaque sunt absumendi acidas particulas, tollendi congestiones, irritationes, dulcificandi humores, ut tandem sedata morbosâ fermentatione corpus renutrietur. Pro quibus assequendis prudenter administrata sunt remedia a D. V., & alia exoptantur. Pro lenienda igitur alvo usurpari poterit Ol. amygd. dulc. sine igne extra., flores pariter Cassiæ cum Conserva Violarum, & consimilia; Clyster. ex ol. amygd. dulcium, ex aqua hordei vel jure alterato cum hordeo convenient; Pro alteratione laudo serum Capril. colat., in quo bulliat limatu. C. C., & fumaris; & post X. dies cum eodem sero Caprili ex usu fit jus Chalybeat., alterat. fumar. buglos., heder. terrestri, & floribus tussilaginis, assumendo exaratum antimonium diaphoret., vel saltem gelat. C. C. per longum tempus. His peractis opportunus erit usus decoct. Cancrorum fluvial. cum modico carnis vitulinæ, hord. decoct., hederæ terrest., & lenticulæ palustris, cum quo assumat ʒ i. Cancri totius calcinati. Pro potu ordinario utatur decoct. C. C. flor. violar., herbæ Theæ, & seminum fœniculi. Balneum aquæ dulcis iterum repetatur, & aeris mutatio in contrarium, si cætera permittant, utilis erit, &c. Faxit Deus, &c.

CONSILIUM

XCVI.

Curvatio vertebrarum interiora versus.

S Pinalis medullæ dignitatem divinus Plato adeo extol-
lebat, ut ab ipsa animam cum corpore necti putaret.
Sensus namque, motus, & fortasse nutritio, quibus a-
nimalium natura manifestatur, hujus ope celebrantur, hinc
nil mirum, si impedito ipsius ministerio ex vitiata compa-
ge, situ, & tono, diversa morborum genera contigant, ut
in N. P. observatur, in quo sensim labefactato locali motu
tandem lumbarium vertebrarum curvatio interiora versus e-
mergit. Probabile igitur est, totius corporis recrementa ver-
tebrarum angustiis intercepta ipsarum minimos meatus la-
befactasse, earumque nutritionem, & figuram vitiasse. Vasa
namque Sanguinea per ossium porulos circulationem non ri-
te absolvunt, & a musculorum tendinibus, qui in ossium
naturam absumentur, & ferruminantur, non parum inter-
dum ichoris communicatur: unde remorato humorum mo-
tu, & acida etiam inducta natura, alimenti ipsius qualitas,
& dispositio pervertitur: quapropter cartilaginosa, mollior-
que vertebrarum portio, qua invicem nectuntur, versus in-
teriore regionem morbosum sortita incrementum deforma-
ta est, & spina ibidem quasi tot succrescentibus cuneis incur-
vata est. Mutato interea situ, & compage continentium
vertebrarum conclusa spinalis medulla necessario labefactata
est. Nam ipsius fibræ, & nervorum fasciculi, qui in exortu
ampliores sunt, compressi, & distorti non feliciter admit-
tunt transmissum a cerebri, & spinalis medullæ glandulis
succum, cum in cerebro non valida sit, ac in corde propul-
sio, sed ita languida, ut debili obstaculo de facili impediatur;
accedit etiam, aliquid communicari posse a congestione facta
nervis proximis. Cum igitur nervorum rami a lumborum ver-
tebris erumpentes nerveo succo debite non turgeant, in cru-
rum præcipue musculis nativam tensionem excitare nequeunt,
& fortasse ipsorum deficiente opera, propulsus ab arteriis san-
guis non admittitur, vel non rite disponitur: unde motus,
& qualitatis vitiatio. Fovent hanc affectionem glandularum
fortasse vitia, quibus Sanguinis massa non repurgatur: un-

Z. de

de acidarum præcipue particularum luxuriante copia acrior redditur ipsa massa, & prona ad excrescentias.

Indicationes curativæ, vel saltem præservativæ erunt, depurandi Sanguinem ab inquinamentis, ut felicius ipsius circulatio succedat, neve congestiones, & morbosæ excrescentiæ succedant, & distorsiones in vertebrae spinæ, a quibus totaliter blandus nervei succi motus per spinam, & appensos nervos impediatur. Ut his satisfiat, curatio institui debet. Et cum D. P. naturali lubricitate alvi gaudeat, sufficient Clysteres interdum injiciendi pro educendis mucosis humoribus in primis viis stagnantibus. Quibus opportunum erit addere terebinth. Pro purificando autem sanguine, & pro tollendis ipsis ichoribus, qui intimius penetrantes interceptiuntur, laudarem usum succorum depuratorum, vel saltem in umbra concretorum plantag. cichor., buglos., consolid., & simil., quibus tractu temporis addatur ꝑ i. croci martis adstring., eosque singulo mane per mensem saltem assumat. Interdum cum cibo utatur crustaceis, & præcipue pulver. Oculo. cancror. cum C. C. usto; vinum alteretur infusione Chalybis. Et quoniam in dulcificando Sanguine, & tollenda ejusdem colliquatione lac opem ferre videtur, ideo in autumno exhiberem lac vaccinum coctum cum aqua plantag. per XL. dies. Circa localia omnia fere suspecta sunt: volatilia enim alias administrata sunt, adstringentia non convenire omnino videntur, & quia figunt interceptas morbosas particulas. Quare cum vertebrarum interior portio probabiliter adaucta sit nova subcrescientia, quæ tolli non potest; videtur tolerabile quoque exterius consimile augmentum, & ideo topica emollientia potius convenire, & ex sambuco, althea, & similibus parata, addita rasura C. C. Pauca hæc, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM XCVII.

Febris lenta, & longa cum tensione abdominis, & fames acutior circa ejusdem adventum.

Febbris, qua N. P. vexatur, ortum fortasse traxit, & adhuc conservatur a recrementis in prima coctione genitis, vel saltem a visceribus imi ventris eructatis; hæc autem

autem postremo affusa sanguini, & in vasis congesta, & exaltata fermentationem improportionatam excitant, turbando fluida, & nervos irritando. Perennat hæc febris, quia aciditas, quæ in morbosis particulis prævalet, seram recipit coctionem, cum præcipue turbata structura partium in glandulis inferioris ventris humores stagnando ulterius acefcant. Hoc totum videntur indicare tensiones abdominis, & fames acutior circa febris adventum, vellicante acido succo nervos, & membranas ventriculum constringentes: & licet pustulæ in utroque brachio manifestatæ a causa externa, videlicet a relicto in Chirotheca fomite ortum traxerint, acidorum tamen inquinamentorum copiam indicant, a quibus corrupta sanguinis, & alimenti copia, exigui tumores cutim vitiantes fiunt: quare sicut a febre non raro mineræ portio detruditur vigente natura in exteriores partes magis languidas, ita in hoc casu ichores in partes congesti, probabiliter venarum extremos fines per cutim dispersos subingressi causam augere possunt. Febris hæc cum in Æquinoctio terminationem, nec mutationem sit passâ, probabiliter Cronica erit. Urinæ tamen proventus ipsam breviare potest. Consulo igitur continuationem alterati jusculi urinam sollicitantis, cui immiscere poterit sal absynthii. At si ex hujus usu febris non tollatur, utatur pulvere Chinæ chinæ per modum alterantis, exhibendo ℞. i. singulo mane, vel alternis diebus cum jure pullæ alteraro radic. gram. malv., & similium, vel foliis cichor., & absynth., hocque remedii genus usurparem saltem per XV. dies. Postremo, si omnibus incassum tentatis febris adhuc perseveraret, pro auferenda causa laudarem usum tincturæ chalyb. cum jure pullæ chalyb. alterato foli. cichor. absynt. lapat., Centaur. mino., borag., & rad. gram., & malvæ. Hæc namque non solum a causa febris, verum a manuum affectione indicantur. Cum cibo crustaceis interdum utatur, juscula, & fluida Chalybis igniti extinctione parentur. Cæterum ita prudenter, & exacte omnia administrata sunt, ut superfluum censeam aliud addere; Præcipue circa dietandi rationem, quæ in quantitate mediocris sit in prandio, & sola ptisana hordeacea in cœna sufficiat, &c.

CONSILIUM XCVIII.

Febbre con lesione negli Occhi.

PAre affai probabile, che avendo, come accenna V. E., la massa del Sangue concepito una colliquatione, e moto violento per una fregolata fermentazione, ne sia nata la febbre, la quale ha mostrato varietà ne' periodi. Da questa dunque si sono fatti decubiti, particolarmente all' occhio, non solo alle glandule esterne, d' onde sono scaturite le lagrime, ma ancora internamente, essendosi probabilmente aumentati gli umori, e resi forse men diafani, e per ciò toltante la dovuta distanza, e dilatata la pupilla, non è maraviglioso se la Visione restò offesa. La Retina anch' essa dalle particelle erosive, che eccitano la febbre, averà forse tratta qualche lesione. Lo stesso si può dubitare d' altre glandule interne, vedendosi una flussione, e turgenza negli umori cagionata dalla copia di parti acide, che turbando le altre del Sangue eccitano questo grande sconcerto. Ciò si può confermare con l' osservazione della flussione, che precesse il male, e del sudore nel principio de' sintomi, che anno accompagnata la febbre, e dalla presente turgenza delle emorroidi.

Le indicazioni adunque sono di sedare questa improporzionata fermentazione, di levare i decubiti, di addolcire tutto il Sangue, e di corroborare le parti. Prima adunque d' ogni cosa la febbre si deve considerare, e perche già s' accosta il fine della terza Settimana, e gli accidenti febbrili pajon rimessi, sperarei, che dovesse diminuirsi, onde si potrà dirigere la cura a prodotti. E fra tanto essendosi minorata la massa del Sangue con le replicate missioni di Sangue, penserei, che si potesse quietare, quando non succedesse altra recrudescenza. Caso che l' emorroidi si rendano più turgide, e non portino fuori Sangue, o sierosità, si potranno aprire. Circa poi i Vescicanti doppo l' orecchie, io vi averei delle difficoltà: So, che sono giovevoli, quando la flussione è esterna, e fa infiammazione, coagulandosi, e fissandosi nella parte il Sangue; ma nel caso nostro, dove il maggior male è nella parte interna, cagionato da una colliquazione, o da un moto fregolato, e la flussione si fa probabilmente

mente da' vasi, che si propagano dal Cervello col nervo Ottico, io dubiterei, che non giovassero, anzi piuttosto potessero aumentare la causa morbifica, ed accrescere la dilatazione, e lacerazione. Mi servirei pertanto del siero di Vacca depurato, per purificare a poco a poco la Massa del Sangue, e per lenire l'acredine delle parti, e vi aggiugnerei un mezzo scrupolo di nitro purificato per maggior' energia; e col cibo, o poco avanti praticerei la gelatina di C. di C., per addolcire gli umori. E caso proseguisse l'affetto degli Occhi, dopo l'uso del siero Vaccino, passerei a sughi depurati di cicor., di borag., e di piantag., mescolandovi ʒ i. di occhi di granchi, ovvero lo stesso nitro purificato. Sarà anche bene, che prenda frequentemente l'emulsioni fatte co' semi di zucca, e di mandole, e col cibo la Terra sigillata, ed il corallo rosso polver., astendendosi dal vino. Tutto ciò considero convenire, rimettendomi sempre alla prudenza di chi assiste alla Cura, &c.

CONSILIUM XCIX.

Febris cum tussi, & raucedine.

PAssiones animi ea pollent energia, ut non raro corporis œconomiam labefactatis visceribus evertant, ut in N. P. manifestatur. Verosimile namque est, ex causis externis inducto mœrore, cerebri fibras, & inde continuatos nervos contractione quadam laborasse: unde vasorum sanguineorum, & venæ cavæ præcipue extremitas coarctata retardavit sanguinis motum, ex quo intestina pariter ejusdem motio vitiata est, indeque acrium particularum felix transpiratio ita est labefactata, ut tota humorum massa acorem contrahere cœperit, & dispositionem ad congestionem in pulmonibus, præcipue ob vasorum, & meatuum angustiam, activitatemque vitiatæ lymphæ, quæ eidem sanguini, & Chylo commiscetur. Ex hoc itaque excitata est in Sanguine impropportionata, & morbosa fermentatio, unde febris, quæ subministrato a toto, media lymphæ, fermento febrili, vel satius in parte exaltato, alternis diebus exasperabatur, & licet evanescere visa sit, relictum tamen in pulmonibus fermentum, & irritationem, adjuvante anni tempestate, præcipue circa æquinoctium, sua adhuc mani-
fe-

festat symptomata. Totum hoc visum est adumbrare Hippocr. de . . . . . Est igitur probabile, ex causa externa, & ex superveniente febre, aliqualem in pulmonibus, exiguam licet, congestionem, & fixationem factam fuisse, a qua febris manuteneretur, tussis, & rauco promouentur coctiones, & totius nutritio impeditur, & corpus, si fixationes adaugeantur, ad exaratos ab Hippo. morbos pronum redditur. Juvat hanc morbosam affectionem quædam labes relicta in semine a Parentibus, qua humores de facili figuntur: unde in Religiosa Sorore Moniali fixatus Sanguis in capite, vel præcordiis subitam induxit Mortem, & in N. P. propulsus cum impetu in cerebrum Sanguis, nec pari felicitate reuectus a venis, facta convulsione, dirupit vasa, indeque subita vitæ privatio. Peculiaris quoque N. P. dispositio coadjuvat; ex contumaci enim tussi, & perenni catarrho cruditas quædam, & erosiva qualitas in sero sanguinis indicatur, quæ alias pulmonum tenellas tunicas vellicando laceffivit, & vestigia Sanguinis dedit. Vertigines quoque, licet momentaneæ fuerint, transeuntes saltem in capite interceptiones demonstrant.

Indicationes igitur sunt tollendi congestiones, & fixationem factam in pulmonibus, ne excitatis tuberculis, vel erosionem, novi, funestique succedant morbi, purificandi Sanguinis massam, & febrem extinguendi. Ut itaque his satisfaciamus, curatio jam incæpta protrahi debet. Et quoniam circa æquinoctium Cronici morbi mutationes recipiunt, ideo est videndum, quid postea remaneat, quid ulterius naturam urgeat, & medici auxilium exposcat.

Laudo igitur pro tollenda febre, & inducenda humorum fluiditate, & pro leniendis pulmonibus usum Serii colat., præcipue Caprili, quod singulo mane assumatur, vel Cochl. gelat. C. C., & interdum utatur rotulis paratis ex sacch. ros., & Stibio Diaph. Interea si febris urgeat, dummodo cætera consentiant, sectio venæ a manu administrari poterit. Transacta æquinoctii ætate in principio primi mensis, si æstus febriles non urgeant, iterum repetatur lactis asinini usus, cui sacchar. ros. misceatur: hocque utatur per mensem: deinde usurpet Lac vacci. coctum cum aqua hordei, vel saltem in ipso extinguantur filices igniti. Tunc abstineat a vino, & ejus loco ex usu sit aqua, in qua decoquatur hordeum cum Cancris fluviatilibus contusis. Cum cibo assumat pulverem Halii, vel saltem sequentem ℞. Semi. papa. albi, gum. tragacant. . an. ℥ i. s., femi. Alth., Portula., Melo., Cucur., Farinæ orobi an. ℥ ii. s., Oculorum Cancro., Corall. albo., Liquerit. an. ℥ i. s. Sacchar. Penid. ad pondus omnium. M. Dosis ℥ i. cum cibo: & bis in die assumi poterit.

Si lactis usus non toleretur, supervenientibus symptomatibus, tunc laudo jus pullæ, vel carnis vitulinæ, in quo decoquantur cancerorum fluvii, caudæ, hederæ terrestris, pimpinella, tussilago, lenticula palustris, & hordeum decorticatum, cum quo assumat ꝑ. i. cancri calcinati, & ꝑ. i. s. stibii diaphoretici, & hoc ad longum tempus. Circa victus rationem, tenuis instituat; frequenter ptisana, vel emulsionibus ex amygd. dulc. utatur, & urgente fluxione, & tussi addat semina cucurbitæ, & interdum modicam portionem semi. papa. albi. Vitet aerem austrinum, & borealem, & hilare vivat absque curis animi, & corporis. Pauca hæc, &c. Faxit Deus.

CONSILIUM

C.

Febris contumax sævis stipata symptomatibus.

Contumax febris sævis stipata symptomatibus, quæ longo tempore in N. P. observata sunt, ortum habet ab inquinamento primi ventris, ex corruptis scilicet fermentis glandularum, quæ acorem, & aciditatem contraxerunt; hæc enim mixta chylo sanguinem inficiunt, & excitata statim tempore in fluidis improporcionata fermentatione febrem gignunt, vellicatisque nervis symptomata hysterica manifestant. Succedit autem difficilis incalescentia, quia ab acidis, & vitriolatis particulis volatiliū motus impeditur. Commota tandem materia, & exaratis, actisque in motum hujusmodi particulis viscera irritantur, & nervorum extremi fines vellicantur, unde internæ convulsiones, & spasmodici motus, a quibus cordis, ventriculi turbatio, & lacrymæ involuntariæ. Eadem quoque causa urinarum copia succedit: nam a particulis acidis colliquatur humorum massa: inde colluvies aquosa. Destillatio quoque continua subsequitur tam a capite delabente serositate, quam ab ichoribus, colliquate media, a pulmonum poris in tracheam irruentibus, qui cum non acquirant pepasum, per sputum non eliminantur. Sensus quoque ebullitionis in liene manifestatus eandem agnoscit causam; miscella enim, quæ in lienis sinibus succedit ex copiosorum acidorum cum alcalicis mixtura intestinam vehementem suscitatur motionem. Hanc labem produxere animi pathemata, nam convulsis ner-

nervis vasorum tubuli aliquantulum angustantur, unde remorato Sanguinis motu humores acescunt, & inutilium excretio, & tandem transpiratio intercipitur. Auxit quoque morbum menstruorum suppressio; hæc namque, non solum ut signum abunde demonstrat irritationem acidæ materiæ in uteri meatibus, verumetiam causa refluenta ab utero sanguine in totum, contracto acore, majori cum usura labem fluidis communicavit. Vita quoque sedentaria impedita transpiratione cacochymiam multiplicavit: unde ex his omnibus patet vitiata prima coctione media fermentorum corruptione in ventris Sanguinis massam infici, & viscera quoque peculiaribus succedentibus symptomatibus, & nervorum irritationibus labefactari: hinc non mirum si excedentes, & morbosæ fermentationes perpetuantur, sævis emergentibus accidentibus.

Indicationes itaque sunt, tollendi inquinamenta acida, & successive fermentationem, & irritationem, firmandi viscerum fermenta, & auferendi congestiones. Curatio itaque instituat, & pro lenienda alvo ex usu sit Cassia cum pulpa tamarind., vel cremo. tartari cum sero Vacci., & frequenter repeti poterunt, si tolerentur. Clysteres pariter injiciuntur parati lacte, & vino Chalyb., vel ol. amygd. dul. cum decoct. emollien. cui addatur mel. viol. Deinde per multos dies præscribatur serum Capril. alteratum absynthio. At si renuat serum Capril., exhibeatur jus pullæ Chalyb. alteratum foliis Cichor. pimpinel. absynthii, radic. fœniculi, & simil., cui addat post XII. dies tincturam Chalyb., vel aliud materiale: hisque utatur XX. diebus, quibus transactis usurpet antimo. diaphor. cum exposito alterante, quo utatur per longum tempus. Interea bulliat in pulmentis, & jusculis rasuram C. C. Interdiu, vel ante cibum utatur rotulis paratis cum ocul. Cancr., C. C. usto, rasur. matrisperlar. nitro purificato, & gutt. aliquot spir. sal. armo. In vino per breve tempus infundatur absynthii coma. Omnia fluida extinctione igniti silicis præparentur. Condiat jura, & carnes absynthii Sale. Circa localia, hypochondrium sinistrum foveatur aqua fabr., in qua folia Camomil., malvæ, & bugl., rad. grami, & malvæ coquantur. Deinde extractum ex ammoni., & galb. dissolutum in aceto apponatur, vel Emplastrum ex Nicotiana. Circa diætam victus ratio vergat ad tenuitatem, quo ad quantitatem, & qualitatem. Emulsionibus paratis amygd. dulcib., & seminibus aurant. frequenter utatur, &c.

85 pro

93

